

СРПСКО КОЛО

• ЛИСТ САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА • ПИСАН ИЈЕКАВСКИМ ИЗГОВОРМ • ГОДИНА X • БРОЈ 104 • СЕПТЕМБАР – ОКТОБАР 2024. • БЕСПЛАТАН ПРИМЈЕРАК

АЛЕКСАНДАР МИЛИКИЋ

Није случајно
Бор други по
висини зарада

НЕМАЊА СТАРОВИЋ, МИНИСТАР ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА

Примјеном новог Закона знатно се
утицало на побољшање статуса
и положаја борачке популације!

У НОВОМ САДУ ОБИЉЕЖЕН ДАН СРПСКОГ ЈЕДИНСТВА, СЛОБОДЕ И НАЦИОНАЛНЕ ЗАСТАВЕ

СРПСКИ БАРЈАК ЈЕ СИМБОЛ ПОБЈЕДЕ, ВАСКРСА И СЛОБОДЕ

» ВУЧЕВИЋ:

У тексту
наше химне
је написано
- Слога биће
пораз врагу.
Нека нам овај
стих остане
вјечни наум
и опомена
генерације

» ДОДИК:

Било је
потребно више
од 100 година
да се овај
празник врати
и успостави
као празник
наше слободе,
јединства и
заставе

ОДРЖАН ДРУГИ ЗБОР КРАЈИШНИКА У КОВИЛОВУ

Вучевић: Крајишници су
непоколебљиви у љубави
према нашој Србији!

НАТАША МАНАСИЈЕВИЋ

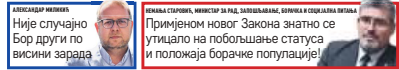
Органска
храна је
будућност
Трговишта

11. ПУТ ОДРЖАНА МАНИФЕСТАЦИЈА ДАНИ СРПСКЕ У СРБИЈИ

ВИШКОВИЋ: НИЈЕ ПОТРЕБАН
ПАПИР ДА БИ БИЛИ ЈЕДНО!

ЛИСТА СРБА ИЗ РЕГИОНА

НИЈЕ СЛУЧАЈНО БОР ДРУГИ ПО ВИСИНИ ЗАРАДА

ОКОНА СТОЈИШЕ, МИНИСТАР ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОЛНИЦА И СОЦИЈАЛНА ПЕЊАЉА

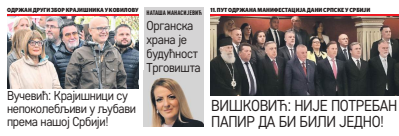
ПРИМЈЕНОМ НОВОГ ЗАКОНА ЗНАТНО СЕ УТИЦАЛО НА ПОБОЉШАЊЕ СТАТУСА И ПОЛОЖАЈА БОРАЧКЕ ПОПУЛАЦИЈЕ!

У НОВОМ САДУ ОБИЉЖЕН ДАН СРПСКОГ ЈЕДИНСТВА, СЛОБОДЕ И НАЦИОНАЛНЕ ЗАСТАВЕ

СРПСКИ БАРЈАК ЈЕ СИМБОЛ ПОБЈЕДЕ, ВАСКРСА И СЛОБОДЕ

ДАН СРПСКОГ ЈЕДИНСТВА, СЛОБОДЕ И НАЦИОНАЛНЕ ЗАСТАВЕ

У ПУТОВАНЈУ

ОРГАНИЗАЦИЈА СРБИЈАНСКИХ ТРГОВИШТА

ОРГАНИЗАЦИЈА СРБИЈАНСКИХ ТРГОВИШТА

ОРГАНИЗАЦИЈА СРБИЈАНСКИХ ТРГОВИШТА

ОРГАНИЗАЦИЈА СРБИЈАНСКИХ ТРГОВИШТА

ОРГАНИЗАЦИЈА СРБИЈАНСКИХ ТРГОВИШТА

ЛИСТ САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА

ЗА ИЗДАВАЧА:
Миодраг Линта

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:
Трифко Ђоровић

ЛЕКТОР:
Драгана Бокун

ВЕБ АДМИНИСТРАТОР:
Милисав Шапић

РЕДАКЦИЈА:
Драгана Бокун
Драгана Шиповац
Весна Пешић
Татјана Рађеновић
Жељко Ђекић
Миле Шапић
Милан Гомирац

ФЕЉТОН:
др Милан Мицић

ЕНИГМАТИКА:
Милорад Мишо Живанић

ПРАВНИ САВЈЕТИ:
Ратко Бубало
Шпиро Лазиница

АДРЕСА:
Отана Јупанчича 14,
Нови Београд

МЕЈЛ: srpskokolo@ssr.org.rs
ТЕЛЕФОН: 011/2270701
САЈТ: www.ssr.org.rs

ТИРАЖ: 7.000 примјерака

ПРИПРЕМА ЗА ШТАМПУ:
СТУДИО ХУМ, Барајево

ШТАМПА:
АПМ ПРИНТ, Београд

СРПСКО КОЛО је лист уписан у регистар медија под бројем NV000809 Месечно. - ISSN 2466-3476 COBISS.SR-ID 219818764

ИЗРАДУ ОВОГ ИЗДАЊА ПОМОГЛИ СУ:
• Град Зрењанин
• Град Бор
• Општина Трговиште

КАКО ЖИВИ СРПСКА ЗАЈЕДНИЦА У ХРВАТСКОЈ

Покушавају да се „не истичу” и пазе како говоре у јавности

ФОТО: СНИМАК ЕКРАНА РТС / ОКО МАГАЗИН

Загребачке *Новости*, лист Српског народног вијећа који Домовински покрет свим снагама жели да укине, спровеле су занимљиво истраживање како живи српска заједница у Хрватској и дошли до закључка да је Ријека најбоље мјесто за живот преосталих Срба. Истраживање је спроведено на шест локација, уз Ријеку и у Доњем Лапцу, Петрињи, Белом Манастиру, Пакрацу и Книну, да би се добио одговор како се млади Срби носе са дискриминацијом и како виде последице рата и хрватско-српске односе данас.

Сви се слажу да је дискриминације мање него прије, а о рату се више не говори. Ипак, млади у Белом Манастиру и Петрињи трпе већу дискриминацију током школовања и запошљавања, док млади у Пакрацу имају добра искуства и дружење међу својим вршњацима хрватске националности.

Дио српских младића и дјевојака изјавило је да покушавају да се „не истичу” и да пазе како говоре у јавности. Млади Срби у Ријеци, већином су изјавили да нису имали никаквих проблема и да је град отворен за све.

– Генерално бих рекла да је град пуно отворенији него град у околини Огулина гдје сам прије живјела и у којем сам доживјела пуно више тих националних испада него што сам то икад доживјела у Ријеци – рекла је једна дјевојка, а неки су се жалили на негативне коментаре на друштвеним мрежама приликом отварања Српског културног центра или када су српски пјевачи гостовали у Ријеци.

Када је ријеч о запошљавању многи Срби крију своју националност да не би имали проблема.

– Нема истицања и ми смо навикли тако да се не истичемо – казали су многи.

Један младић из Книна је изнио примјер познанице која је хтјела да промијени националност на попису становништва, јер јој је било непријатно да је питају жели ли мањински листић.

– И сада се она води у тој статистици да је Хрватица. Она се осјећа као Срп-

„ТЕШКО ЈЕ, АЛИ ЛИЈЕПО”

Тражило се од младих и да говоре „чистим хрватским језиком”, а то може бити препрека и код запошљавања.

– Није лако бити припадник српске мањине у Хрватској, мислим да је много лакше бити Албанац у Хрватској, него Србин. Било која друга национална мањина има много мање негативних коментара и осуда на нивоу цијеле државе у односу на српску мањину – сматра један младић, што указује и потврђује и резултате других истраживања да и сада „није лако” бити Србин у Хрватској, иако је мање проблема него прије. Загребачке *Новости* закључују, „тешко је бити Србин, али лијепо”, цитирајући ријечи Филипа Кљајића Фиће, народног хероја бивше државе, који је рођен у једном селу близу Петриње. Млади Срби сада долазе брже до посла, јер је несташица радника, па се лакше запошљавају и у полицији. Млади из редова српске заједнице имају много боље односе са Хрватима, у Ријеци, Книну, Петрињи, Лапцу и Белом Манастиру. – Ми живимо заједно већ дуго, имамо ту неку културолошку повезаност – тврде, али има и примјера да се мржња преноси са генерације на генерацију. Срби се боље осјећају у Ријеци, Загребу, Истри, а много горе у Сплиту, Задру, Вуковару, Имотском.

киња, него једноставно ради неке комодије, тако да вјероватно има још доста случајева да људи избјегавају свој идентитет – испрчао је младић.

Има и случајева да млади крију да говоре српски, да би избјегли реакције. Једна дјевојка из Петриње готово се извињавала због екавице, тврђом да је дуго живјела у Србији „па тако говори”, док су је други „исправљали”.

– Ја у некој својој приватној комуникацији говорим српским језиком и екавицом, а када изађем напоље некако се пребацам на хрватски. Јер кад сам у кући и гдје сам опуштена, ја се служим српским језиком – рекла је она.

Истраживање је показало да има и примјера вербалног малтретирања на националној основи, када се ученици вријеђају у школи „због екавице”, а професори не реагују. И догађају се неукусне шале на рачун Срба, док непримјерено реагују и неки професори.

– Баш прије мјесец дана на предавању на факултету у Загребу једна професорица је изговорила нешто у контексту околних држава, „што јужније то тужније”, нагласила је то и преокренула очима”, наводи се у анализи резултата истраживања. **РТ БАЛКАН**

Састанак у Министарству правде поводом четворо ухапшених Срба из села Оролик код Винковаца

На молбу народног посланика Миодрага Линте одржан је у понедељак 30. септембра састанак у Министарству правде поводом четворо ухапшених Срба из села Оролик код Винковаца због наводног ратног злочина. Петар Мацура је пуштен да се брани са слободе и налази се у кућном притвору у Оролику. Бранку Мацури, Драгољубу Балиновићу и Милану Мартићу је 10. јула, када су ухапшени, одређен притвор на мјесец дана, а затим је 10. августа продужен на још два мјесеца.

Чланове породица ухапшених Срба и Линту примио је, у име министарке правде Маје Поповић, државни секретар Мирослав Панић са сарадницом. Породице су упознале господина Панића са бројним чињеницама које јасно потврђују да је у питању монтирани судски поступак. Од десетина свједока ухапшене Србе

окривљује само један свједок да је 1991. године претрпио физичку и душевну бол. Наведени свједок није окривио ухапшене Србе 2007. године када се водио први кривични поступак за догађај из 1991. године, а наводно се 2024. године сјетио да су га тобоже они малтретирали. Потпуно је јасно да је наведени свједок дао лажну изјаву с циљем да задржи одређене привилегије које је стекао у Хрватској.

Линта је упознао господина Панића са неспорном истином да Хрватска од завршетка рата спроводи систематски прогон Срба подизањем лажних оптужница и доношењем лажних пресуда. Циљеви монтираних судских поступака јесу да се оправда лажни мит о Домовинском рату према коме су Срби тобоже агресори и злочинци, а Хрвати тобоже ослободиоци и жртве, да преостали Срби напусте своја

имања и иселе се из Хрватске и да прогнани Срби не долазе на своја огњишта и да се брину о њима.

Линта је државном секретару Панићу изнио три захтјева: прво, да конзул Србије у Вуковару посети ухапшене Србе у затвору у Осјеку и да им помогне у складу са овлашћењима; друго, да министарка Поповић затражи од хрватског министра правосуђа Дамира Хабијана да се тројица ухапшених Срба пуне да се бране са слободе; треће, да Министарство правде пружи стручну, финансијску и сваку другу помоћ породицама ухапшених Срба.

Господин Панић је рекао да ће министарку Поповић упознати са садржајем састанка и са изнијетим захтјевима према Министарству правде, као и да ће дати повратну информацију породицама ухапшених Срба и Линти.

ПРЕДСЈЕДНИК ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ НА ОТВАРАЊУ 12. ПО РЕДУ МАНИФЕСТАЦИЈЕ ДАНИ СРПСКЕ У СРБИЈИ

Вишковић: Наше срце куца за Србију!

Председник Владе Републике Српске Радован Вишковић свечано је отворио 12. по реду манифестацију Дани Републике Српске у Србији.

Говорећи и као изасланик председника Републике Српске Вишковић је поручио да срце Српске куца за Србију, која је њен чувар, и да ништа не може избрисати осјећај међусобне пријатности и јединства.

– Неки ће рећи да у политици и међудржавним односима нема пријатељстава, него само интереса. Међутим, Република Српска и Србија доказују управо супротно – искрено јединство, пријатељство и партнерство које траје и које ће трајати све док је српског народа. Везе Србије и Републике Српске тренутно су најбоље у историји захваљујући, прије свега, председницима Александру Вучићу и Милораду Додику – нагласио је Вишковић.

СРБИЈА ЧУВАР РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Он је јасно поручио да ни Српској ни Србији не треба никакав папир да би били једно.

– Иако административно раздвојен у двије државе, овај народ живи и функционише као једна цјелина. Знате, увијек је најјаче оно што осјећате у срцу. А наше куца за Србију. Као што оно у Србији куца за нас – рекао је Вишковић.

Он је истакао да је Србија чувар Републике Српске и у формалном смислу – као гарант Дејтонског мировног споразума, који је донио мир после грађанског рата, Србија има и обавезу и право да се пита за положај Републике Српске, и нико то не може да јој забрани.

– Република Српска и Србија интензивно развијају више великих заједничких пројеката који ће у деценијама пред нама служити нашем народу са обје стране Дрине. Споразум о специјалним и паралелним везама није само слово на папиру, него коријен из којег се гранају пројекти од обостраног интереса за наш народ –

рекао је Вишковић посебно истичући значај ауто-пута.

– Интензивно се ради на дионици ауто-пута од Бијељине до Раче, док се, упоредо раде дионица овог пута у Републици Српској. Тамо гдје смо се у рату борили за коридор, сада, у миру, градимо нову, савремену везу између наша два највећа града – Бањалуке и Београда. Нажалост, неки од наших заједничких пројеката, попут изградње будуће хидроелектране *Бук Бијела*, суочени су са опструкцијом политичког Сарајева, које из само њима знаних мотива настоји да осујети овај, велики посао. Али, увјеравам вас, пребродићемо ми и тај проблем и овај пројекат извести до краја, да служи нашем народу у деценијама пред нама – рекао је Вишковић.

Он је захвалио Србији што је помагала и помаже Српској кроз бројне пројекте конкретне подршке побољшавању услова живота српског народа, било да је ријеч о изградњи нових мостова, школа или вртића или неким другим пројектима од велике важности за градове и општине у којим се изводе пројекти уз подршку Србије.

– Нема ниједне општине у Српској гдје Србија није улагала, а Србија је помагала и општине у ФБиХ гдје живи наш народ. Наше пријатељство се демонстрира и на овај начин, при чему посебну захвалност дугујемо председнику Вучићу, који је иницијатор и покретач пројеката о којим сам претходно говорио. Захваљујући његовом преданом раду и визији, али и високом степену међусобног разумијевања о нашим националним приоритетима, успјели смо да унаприједимо нашу међу-

» Председник Владе Републике Српске Радован Вишковић свечано отворио манифестацију Дани Српске у Србији

собну сарадњу и тако зближимо наш народ са обје стране Дрине – рекао је Вишковић.

МАЛИ: ЗАЈЕДНО МОЖЕМО МНОГО

Изасланик председника Србије министар финансија Синиша Мали рекао је да је највећа снага српског народа у његовом јединству.

– Наш народ са друге стране Дрине зна да увијек може да се ослони на Републику Србију, баш као што и ми можемо да се ослонимо на Републику Српску. Упркос свим проблемима који нас не заобилазе већ деценијама, ми и даље стојимо чврсто заједно. Јер наша снага управо и јесте у нашем заједништву.

Он је напоменуо да од 2013. године, *Дани Српске* непрестано свједоче о снази везе која постоји између Републике Српске и Србије, али и о одлучности да се те везе стално јачају и продубљују.

– Ово је прилика да заједно погледамо у будућност и размислимо о томе шта још можемо да постигнемо заједно. Сматрам, међутим, да најузвишенија вриједност ове манифестације почива на томе што окупља људе – рекао је Мали.

ОД НАРОДНЕ СЛОГЕ ЗАВИСИ СРЕЂА И УСПЈЕХ

У поруци српског патријарха Порфирија коју је прочитао изасланик викарни епископ хвостански Алексеј је наглашено да је српски народ вијековима присутан на тлу Републике Српске утемељене на невином мучеништву, као и да је светосавска црква увијек била и заувјек ће бескомпромисно стати уз свој народ у Републици Српској.

– Јединство је наша жила куцавица која чини да свеобухватни идентитет почива на јеванђељу Христовом, чији је аксиом жеља

да сви једно буду. Саборност свих народа, па тако и Срба, неријетко је бивала на испиту о чему свједочи наша скорашња историја.

У поруци патријарха Порфирија истакнуто је да од народне слоге зависи сређа и успјех српског народа, како на личном, тако и на заједничком, националном плану.

ЦИЦОВИЋ: СВЕСРПСКИ САБОР ОДГОВОР НА ПРИТСКЕ МЕЂУНАРОДНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Домаћин ове манифестације, шеф Представништва Републике Српске у Србији Млађен Цицковић рекао је да је ово прилика да се на најљепши, стваралачки начин да пун допринос укупним односима Српске и Србије у вријеме великих и непрекидних притисака и на Републику Српску, и на Србију.

– Дрина је артерија српског заједништва, једног језика и писма, једне вјере и молитве. Јединство народа и државног руководства Републике Српске и Србије, исказано Декларацијом свесрпског сабора 8. јуна и потврђено заједничким пројектима у свим областима људског дјеловања, јасна је и јака порука и пут јединственог одговора на сваки изазов и сваку пријетњу. Живјела Република Српска, живјела Србија, живио наш српски народ ма гдје био – поручио је Цицковић.

На отварању Дана Српске у Србији био је присутан велики број високих званика из Републике Српске и Србије, а међу њима Никола Селаковић, министар културе Србије, Дејан Ристић, министар информисања и телекомуникација и Новица Тончев, министар за развој недовољно развијених општина, директор Канцеларије за јавну и културну дипломатију Арно Гујон, као и принц Александар и принцеза Катарина Карађорђевић, председник Народне скупштине Српске Ненад Стевандић, министри у Влади Републике Српске, Златан Клокић, Синиша Каран, Недељко Чубриловић, Жељка Стојичић, Војин Митровић, Ален Шеранић, Сенка Јујић и Бојан Випотник.

УМЈЕТНИЧКИ ПРОГРАМ У ДУХУ САБОРНОСТИ

У умјетничком дијелу програма изведен је драмско-музички програм *Саборност* инспирисан идејама Свесрпског сабора који је одржан 8. јуна ове године у Београду. Наступили су хор и умјетнички ансамбл Министарства одбране Србије Станислав Бинички, вокали Ана Станковић, Невена Ђоковић и Филип Вучић, Вјера Мујовић у улози наратора, те глумац Жељко Еркић, музичари Бојана и Никола Пековић, а наступила је и плесно-балетска труппа *Уна Сага Сербика*. Композитор и диригент је био Драшко Јанковић, кореограф Светозар Крстић, продуцент Млађен Цицковић, а редитељ Драган Елчић.

ОДРЖАНА СВЕЧАНА АКАДЕМИЈА У СРПСКОМ НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ У НОВОМ САДУ

ОБИЉЕЖЕН ДАН СРПСКОГ ЈЕДИНСТВА, СЛОБОДЕ И НАЦИОНАЛНЕ ЗАСТАВЕ

Поводом обиљежавања Дана српског јединства, слободе и националне заставе одржана је свечана академија у Српском народном позоришту у Новом Саду.

Свечаности су присуствовали изасланик председника Републике Александра Вучића председник Владе Милош Вучевић, председник Републике Српске Милорад Додик, српски члан Председништва БиХ Жељка Цвијановић, Његова Светост патријарх српски Порфирије, председници скупштина, влада и министри у Влади Србије и Српске, државни секретар у Министарству одбране Миле Јелић, начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милан Мојсиловић и чланови колегијума министра одбране и начелника Генералштаба.

Председник Владе Вучевић, на почетку свог обраћања, подсетио је на херојску битку на Кајмакчалану и борбу за слободу, али и на храброст српског војника.

– Симбол те побједе и васкрса била је српска застава. Она је била као што је крст симбол распећа и васкрса. Хиљадама војника,

ФОТОГРАФИЈЕ: МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

очу су биле упрте у то свето парче тканине. Она је била симбол државе и слободе. Непоколебљива воља и наша света тробојка су били суштински покретачи делања свакако једне од најславнијих генерација наше нације – нагласио је премијер Вучевић додајући да борбе и изазови данас нису ништа мање опасни од времена у којем су живјели наши преци.

Он је рекао да српски народ данас више него икада тежи за јединством и јавно га исказује.

– Без обзира гдје се налазио и живио, и данас, од Чикага преко Париза, Беча, па све до Сиднеја са поносом ће бити истицане српске заставе. На основу тог јединства и човјекољубља ми можемо да сачувамо нашу културу и традицију и наставимо да правимо велика дјела за будуће генерације. Оснивач и управник овог позоришта Јован Ђорђевић, по коме се и ова сцена зове, давно је у тексту наше химне написао – Слога биће пораз врагу. Нека нам овај

стих остане вјечни наум и опомена о нужности и јединству у сложеним временима – истакао је председник Владе честитајући Дан српског јединства, слободе и националне заставе.

Председник Српске Додик нагласио је да српски народ има право на свој идентитет, јединство, писмо и језик.

– Наш народ има право да буде поносан на све наше претке, велике научнике Теслу, Миланковића, Пулина, многе књижевнике који су нас прославили, не само широм регије већ читавог свијета. Да имамо право да обиљежавамо све наше успјехе и данас и да увијек видимо оно што су наши преци видјели – застава. Увијек када неко од наших постигне успјех застава Србије је при руци. Увијек се чини да тај успјех не би био комплетан да ту није застава, јер је то најбржи начин да се повеже са читавим народом – рекао је Додик истичући значај слободе и борбе за слободу.

Према ријечима Његове Светости патријарха српског Порфирија данас се обиљежава празник, који је релативно мали по свом настанку, али древан по садржају и поруци, те да се у самом имену празника издвајају три кључне

тачке на којима почива наш род и којима се изражава наш идентитет и наше завјетне вриједности.

– У времену страшних ратова и различитих борби на различитим фронтима потребно је да покажемо мудрост и одговорност према својој земљи, према себи и према својим ближњима, тако што ћемо се трудити да сачувамо слогу, јединство и мир у сопственој кући и што нећемо дати никоме да, било споља, било изнутра, поткопава темељ наше куће. Нека Бог да, да уз његову помоћ, његовим благословом, као и нашим трудом увијек и на сваком мјесту чувамо јединство нашег народа у Републици Србији, Републици Српској и свугдје, гдје год живјели – рекао је патријарх Порфирије.

Свечану академију увеличао је наступ Умјетничког ансамбла Управе за односе са јавношћу Министарства одбране *Станислав Бинички*.

Дан српског јединства, слободе и националне заставе први пут је прослављен 2021. године на дан када је почео пробој Солунског фронта 1918. године, а на основу одлуке влада Републике Србије и Републике Српске о заједничком обиљежавању овог датума.

СВЕЧАНИ ПРИЈЕМ У БАЊАЛУЦИ

Поводом Дана српског јединства председник Републике Српске Милорад Додик организовао је свечани пријем у Палати Републике. Додик је истакао да „Република Српска, Србија и сав српски народ гдје год да живи данас славе јединствен празник”.

– Република Српска је порив Срба на овим просторима за слободу. Било је потребно више од 100 година да се овај празник врати и успостави као празник наше слободе, јединства и заставе. Српски члан Председништва БиХ Жељка Цвијановић честитала је свим грађанима празник истакавши да су сви свјесни значаја овог датума као и његове симболике, што је важно за садашњи тренутак, али и будућност јер се показује одређеност да се сачува слобода и јединство српског народа.

Премијер Републике Српске Радован Вишковић честитао је свим грађанима празник и нагласио да је ово велики дан у историји српског народа.

– Слободарски дух присутан је кроз цијелу нашу историју, укључујући и посљедњи Одробљено-отаџбински рат у којем смо поново били принуђени да бранимо слободу и своја вјековна огњишта – нагласио је Вишковић.

ПРЕДСЈЕДНИК СРБИЈЕ ПРИМИО УЧЕНИКЕ И НАСТАВНИКЕ ИЗ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ И ЦРНЕ ГОРЕ

ФОТО: ДИМИТРИЈЕ ГОЛ / ПРЕДСЈЕДНИК.РС

ЈЕДИНСТВО ЈЕ СНАГА СРПСКОГ НАРОДА!

Председник Републике Србије Александар Вучић примио је ученике и наставнике основних школа и предсједнике општина из Републике Српске и Црне Горе поводом Дана српског јединства, слободе и националне заставе и, том приликом, поручио да је историја српског народа исписана многим величанственим тренуцима у којима смо, упркос свим препрекама и неслози, успјевали да покажемо да је јединство наша највећа снага.

– Драга дјецо, поштовани учитељи и наставници, добро дошли

у Београд, наш престони град који више од два вијека стоји као симбол наше слободе и заједништва. Ваш долазак овдје баш када слаavimo Дан српског јединства, слободе и заставе, испуњава овај град посебном топлином и поносом. Ви носите у себи српски дух својих предака. Република Србија је ваша кућа, баш као што је и моја и кућа свих нас. Данас је празник. Празник српског народа ма гдје он живио. Нашем народу у земљи и расијању и свуда на планети честитам празник, честитам Дан српског

јединства у нади да ћемо умијети да га чувамо, баш као и наш језик, писмо и културу. Хвала вам што сте овдје, што носите наше знамење и нашу историју у својим срцима – рекао је предсједник Вучић и пожелио да им ови дани у Београду буду испуњени поносом, љубављу и осјећајем припадности.

– Наш народ су бисери расути по цијелом свијету. И ма гдје били ти бисери, они данас чине ниску најсјајнијег могућег сјаја – навео је предсједник Вучић, додајући да је српски народ кроз дугу

историју свог трајања одавно сазрио до државотворног народа.

– Наш народ у својој колективној свијести памти многе топониме још од древне Винче. Памти наш народ многе градове, многе дивне крајолике, многе завјете. И сви, баш сви наши људи данас славе велики празник – поручио је предсједник Вучић.

У име ученика обратила се Петра Граховац из Билеће.

– Данас када слаavimo Дан српског јединства, осјећамо љубав Републике Србије... Захваљујући вашој бризи, ми упознајемо Ср-

бију и богатији смо за једно ново искуство које је испуњено топлином – рекла је Граховац која није крила узбуђење ни због чињенице да јој је рођендан.

Захваљујући бившем народном посланику и великом националном прегаоцу Дејану Стошићу и ове године за Дан српског јединства, слободе и националне заставе, у посјету Србији стигло је осамдесет ученика. Поред дјецe из Требиња, Билеће, Гацка, Невесиња, Љубиња и Берковића, први пут су се придружила и дјеца из Никшића, Плеваља и Берана.

Заставе Српске и Србије спојиле се на Братолубу

На мосту Братолуб на Дрини, између Братунца и Љубовије, симболичним спајањем застава Србије и Републике Српске, делегације ових општина и група грађана обиљежили су Дан српског јединства, слободе и националне заставе.

Начелник братуначке општине Лазар Продановић рекао је да је ово први пут да се на Братолубу обиљежава овај заједнички српски празник.

– Овај мост спаја српски народ, представља његово јединство и нераскидиву повезаност. Трајно ћемо радити на повезивању и јачању веза српског народа са обје обале Дрине, на развоју и унапређењу животних услова и сарадње – поручио је Продановић.

Предсједник Скупштине општине Љубовија Милан Јовановић изјавио је да је овај празник значајан за цијело Српство, јер показује да су Срби један народ са обје обале Дрине и било гдје да живе.

– Заједнички смо гинули у

бројним ратовима и под истом заставом против разних непријатеља за ослобођење српских земаља и живот у слободи што треба знати, памтити, поштовати и његовати – поручио је Јовановић. Он је подсјетио да је Дан српског јединства, слободе и националне заставе дан када је пробијен Солунски фронт у Првом свјетском рату и српска војска незадрживо кренула у ослобађање Србије и свих простора на Балкану гдје су живјели Срби.

Братунчанин Игор Марковић каже да је посебан дан на изузетном мјесту – на мосту Братолуб, чије име говори о братству и заједништву српског народа са обје дринске обале.

– Дрина је кичма, а ово је мост који спаја Србе са њене источне и западне стране у сваком погледу – и фамилијарно и физички и културно и духовно и економски, привредно, спортски, а и у свим сферама живота – истакао је Марковић. **ПРС**

Ветерани на Мосту краља Александра

На Мосту краља Александра Првог Карађорђевића, који преко Дрине повезује Мали Зворник и Зворник, односно Републику Српску и Србију, су се поводом обиљежавања Дана српског јединства, слободе и националне заставе, носећи заставе, сусрели чланови Удружења ветерана 63. падобранске бригаде, Удружења ветерана гардијске бригаде, Удружења ветерана 125. моторизоване бригаде, те ветерани са Кошара, Жандармерије и ратних војних инвалида из Србије, те чланови Удружења ветерана 65. заштитног пука Републике Српске, Савеза удружења ратних војних инвалида, борацке организације, као и остала војна и полицијска удружења Српске.

Сусрету на мосту присуствовали су представници институција, установа и организација са обје стране Дрине.

Предсједник ветерана Специјалне бригаде полиције Министарства унутрашњих послова Републике Српске Жељко Јанковић рекао је да је српски народ један и јединствен, без обзира што живи у двије државе.

– Окупили смо се на Мосту краља Александра Првог Карађорђевића у већем броју да покажемо јединство српског народа, да чувамо традицију, да се сјетимо свих бораца који су дали живот за слободу српског народа – истакао је Јанковић.

Он је нагласио да су ветерани поносни на сарадњу руководства Републике Српске и Србије у областима језика, привреде, културе,

заједништва и свега онога што чини јединственим српски народ.

Наводећи да је Србија матица српског народа, Јанковић је рекао да ветерани на овом мосту својим присуством на Дан националног јединства, слободе и националне заставе његују тековине и сјећања на све страдале Србе који су дали живот за слободу свог народа и за отаџбину.

Први командант Специјалне бригаде полиције МУП-а Републике Српске Миленко Каришић рекао је да је симболика сусрета на Мосту спајање истог народа са обје стране Дрине.

Директор Туристичке организације општине Мали Зворник Јевто Марковић рекао је да се овим окупљањем жели приказати да Мост краља Александра Првог Карађорђевића повезује један исти народ са обје стране Дрине који говори српским језиком, користи ћирилично писмо, исте је православне вјере, културе и историје.

– Окупљањем на овом мосту желимо да истражемо повезаност и јединство српског народа – истакао је Марковић и додао да се Дан српског јединства, слободе и националне заставе на овом мосту обиљежава од 1921. године.

Присутни су са Моста посјетили подземни град Карађорђевића, познат под именом Камена дјевојка, чија је градња почела 1930, а прекинута 1934. године, када је у француском граду Марсеју убијен краљ Александар Први Карађорђевић. **ПРС**

НЕМАЊА СТАРОВИЋ МИНИСТАР ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА

Закон је значајно побољшао статус и положај борацке популације!

Ако се по јутру дан познаје онда би се могло рећи да је једно од најмаркантнијих лица у 18. Влади Републике Србије од увођења вишестраначја министар Немања Старовић. Свој први мандат започео је у мају ове године предводећи можда и најсложенији ресор – Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

У веома кратком периоду мандата министра Старовића отворен је први Геронтолошки центар у Колубарском округу, започета је изградња новог објекта Центра за социјални рад у Кикинди, а посебно важан пројекат за будућност Србије је пројекат *Гаранције за младе који иодстиче зајошљавање*.

У разговору за *Српско коло* министар Немања Старовић предочава приоритете будућег рада његовог министарства у коме ће посебна пажња да се усмјери на рјешавање демографских проблема. Веома је поносан што је држава у претходном периоду уложила велики напор да се значајно поправи статус борацке популације. Као историчар и човјек истанчаних националних осјећања природно је да буде посебно посвећен пројекту изградње меморијалног центра у Доњој Градини и Београду посвећеног жртвама геноцида у Независној Држави Хрватској.

• Како бисте оцијенили првих сто дана Владе?

– Влада Србије је Влада континуитета од 2012. године, економија наше земље се развија, а финансијска стабилност омогућава даљи раст и просперитет, самим тим и рад тима на челу са Милошеш Вучевићем. Када је ријеч о ресору који водим, свакако бих издвојио један од свакако најзначајнијих пројеката, на који смо посебно поносни, завршетак изградње и отварање Геронтолошког центра у Ваљево. То је први Геронтолошки центар у Колубарском округу, чија је изградња отпочела још 2009. године захваљујући издашној донацији владе Јапана. Морам истаћи да је то најмодернији герен-

толошки центар у Србији, који је уређен по највишим европским стандардима и у којем ће се пружати још двије услуге социјалне заштите – дневни боравак за стара лица и прихватилиште за бескућнике. Издвојио бих и почетак радова на изградњи новог објекта Центра за социјални рад у Кикинди, који ће бити савремен, јединствен и сигуран сам најфункционалнији објекат, потпуно прилагођен стандардима рада како за професионалце, тако и за кориснике система социјалне заштите, што је од изузетног значаја за локалну заједницу.

Ништа мање важан није ни пројекат Гаранција за младе, који има за циљ да млади до 30 година старости добију квалитетну понуду за посао, наставак образовања или обуку, у року од четири мјесеца након завршетка формалног образовања. Гаранција за младе доприноси олакшаној транзицији младих на тржиште рада и подстиче њихово запошљавање. Започели смо са пилотирањем Гаранције за младе у три филијале Националне службе за запошљавање, у Крушевцу, Сремској Митровици и Нишу, како бисмо на основу научених лекција из процеса пилотирања, створили ефикасне и дјелотворне механизме за стабилан и одрживи раст запослености младих у цијелој држави. Само за ову намјену из буџета је издвојено око 4,5 милијарди динара, односно око 37,7 милиона евра.

• Шта сте учили као највеће изазове?

– Изазова свакако не мањка, имајући у виду заиста велики и комплексан портфел којим сам добио прилику да руководим, као и потребу за интерресорним рјешавањем неких крупних проблема. Издвојио бих ипак питања демографије, на којем ћемо посвећено радити са колегама из Министарства за бригу о породици, Министарства финансија, као и других ресора. Уз све резултате које ћемо постићи на економском плану током мандата следећи програм *Скок у будућности – Србија 2027*, вјерујем да ће кључно мјерило успјеха свих нас бити то у којој мјери ћемо успјети да

Република Србија развила је погодно пословно окружење за улагање и привлачење страних инвестиција, а сама реализација великих инфраструктурних пројеката, уз појачан економски и привредни напредак, довела је до недостатка радне снаге у појединим дјелатностима

успоримо негативне демографске трендове, како у погледу барем малог повећања стопе наталитета, тако и када говоримо о балансирању миграционог салда. Мјере социјалне политике, као и оне у области рада и запошљавања ће бити важан дио тог обимног посла који је пред нама.

Други проблем који се истиче свакако је старење становништва, што повлачи потребу за развојем различитих програма усмјерених на активно старење, али и на тзв. „сребрну економију”, што подразумева систем производње, дистрибуције и потрошње добара и услуга прилагођен потребама људи у трећем животном добу.

• Који су најзначајнији пројекти у наредном периоду?

– У сфери социјалне заштите посветићемо се наставку процеса дигитализације, који је већ дао значајне и мјерљиве ефекте, како у погледу значајних уштеда јавних средстава које су остварене, тако и када говоримо о брзини и квалитету пружања услуга корисницима.

Што се тиче рада и запошљавања, ми развијамо већ поменуто Гаранцију за младе, а поред тога акценат ћемо ставити на програме подршке запошљавања и самозапошљавања припадника Ромске заједнице. Неадекватна стопа запослености Рома ни-

је само социјално или питање мањинских права, већ представља недовољно искористићен потенцијал нашег друштва у цјелини.

Конечно, с обзиром на то да важан дио ресурса који водим представља и очување традиција ослободилачких ратова, велику пажњу ћу посветити пројекту изградње меморијалног центра посвећеног жртвама геноцида у Независној Држави Хрватској, који ће заједничким радом Владе Србије и Владе Републике Српске бити изграђен на двије локације, у Доњој Градини и у Београду.

• Свједоци смо да су присутне бројне економске миграције. Неки наши грађани су пошли у земље у ЕУ, док је све више радне снаге која у Србију стиже из Азије. Шта можемо очекивати у наредном периоду?

– Тржиште рада се константно мијења, раније смо имали ситуацију да је одређен број људи одлазио на рад у иностранство, док се сада суочавамо са недостатком радне снаге. Недостатак радне снаге није више последица одласка на рад наших грађана у иностранство, већ чињеница да се у Републици Србији све више реализују велики инфраструктурни пројекти који изискују додатно радно ангажовање.

Наиме, Република Србија развила је погодно пословно окружење за улагање и привлачење страних инвестиција, а сама реализација великих инфраструктурних пројеката, уз појачан економски и привредни напредак, довела је до недостатка радне снаге у појединим дјелатностима, што последично условљава и потребу за повећањем броја странаца који се радно ангажују од стране домаћих послодаваца.

Имајући у виду сталне промјене на тржишту рада, као и динамику и кретање радне снаге, уз тренутну стопу незапослености која за други квартал 2024. године износи 8,2%, један од начина за превазилажење јаза између понуде и тражње на тржишту рада у Републици Србији јесте запошљавање странаца, али не само из азијских др-

Шта се све промијенило примјеном новог Закона о борцима...

• Како би оцијенили положај ратних војних инвалида и борацке популације?

– Један од видљивих приоритета, како ресорног министарства, тако и саме државе, тиче се управо питања борацко-инвалидске заштите.

Од 2012. године, држава Србија показала је висок ниво бриге и захвалности према онима који су се нашли на бранику отаџбине током ратних дејстава 1990–1999. године. На иницијативу председника Александра Вучића донијет је Закон о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и породица палих бораца, који се примјењује од 2021. године. Примјеном овог Закона знатно се утицало на побољшање статуса и положаја борацке популације. Најбољи показатељ резултата јесте статистика по којој је нагло порастао број регистрованих бораца. У 2022. години имали смо 25.000 регистрованих бораца, док је данас број оних који су испунили услове и добили рјешење којим се

утврђује статус борца 62.310. Када говоримо о војним инвалидима прве категорије, висина инвалидине са основним правом и свим осталим изведеним правима, износи и до 441.655 динара, док сама лична инвалидина прве групе износи 180.111 динара, као и накнада за кориснике медицинско-техничких помагала која се креће од 500.000 динара за набавку протезе са комплетним дијеловима, па иде и преко 2.000.000 за набавку електромоторних колица, као најсофистицираније медицинско-техничко помагало.

Посебна пажња посвећена је породицама палих бораца, говоримо о категорији људи који су изгубили своје најмилије и којима Закон пружа могућност да остваре право на мјесечно примање у износу од 111.132 динара, које се увећава за 50% у наведеном износу за сваког сауживаоца и дијели на једнаке дијелове. Родитељи палог борца као и супруга имају могућност да остваре ово законско право, али и дјеца до навршене 26 године.

Министарство је у претходном периоду створило услове да се запосли двоје дјеце палих бораца у сектору за борацко-инвалидску заштиту, што представља примјер позитивне праксе којом ћемо се водити и у будућности.

Једно од права које предвиђа Закон о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и породица палих бораца, јесте право на борацку споменицу, која представља симбол захвалности државе онима коју су били спремни и онима који су положили живот за њу. Министарство ће у сарадњи са локалном самоуправом наставити уручивање овог признања, те ће у наредном периоду бити уручено преко 6.000 споменица.

Још једна привилегија коју Министарство спроводи заједно са друштвено одговорним компанијама које послују у Републици Србији, јесу одређене погодности носиоцима борацке легитимације, које могу остварити у овим компанијама чији број је двоцифрен. Тренутно се ради на пости-

зању договора са још неколико компанија и институција, те ће та листа бити знатно проширена.

Министарство сваке године кроз расписивање Јавног конкурса за пројекте из области борацко-инвалидске заштите пружа подршку удружењима за пројекте који се односе на побољшање услова борацке популације као и његовање традиција ослободилачких ратова Србије. У 2024. години за ову активност предидијелено је да се из буџетских средстава издвоји 70.000.000 динара.

Такође, ове године обезбијеђено је 40.000.000 динара, за упућивање 621 ратног војног инвалида и корисника породичних права на бањско-климатски опоравак. Наставићемо да заједно са релевантним удружењима и борцима радимо на даљем побољшању статуса ове категорије друштва, да заједно сагледамо, пронађемо и ријешимо постојеће аномалије, а све у циљу достојног положаја људи који су се борили и живот дали за државу Србију.

ФОТО: ЉУБИЦА САМАРИЋ

Никад мања стопа незапослености у Србији

Сматрам да је од 2012. године, положај радника најбољи до сада, а у прилог томе говори и рекордан раст БДП у посљедњих шест мјесеци, историјски највећа запосленост, као и историјски најнижа стопа незапослености у Републици Србији. Одлуком Социјално-економског савјета од јануара 2025. године, 114.000 радника добиће двоцифрено увећање зарада од 13,7 одсто, јер ће цијена радног сата, умјесто досадашњих 271 динар, износити 308 динара, што је ако упоредимо са 2012. годином, када је радни сат износио 102 динара, увећање од више од 200 одсто. То значи да ће минимална зарада у Републици Србији у наредној години бити 53.592 динара, односно 457 евра. По први пут ће минимална зарада превазићи износ вриједности минималне потрошачке корпе.

Јако је важно да напоменем да је од 2020. године минимална цијена рада номинално увећана 98,3 одсто, односно 37,8 одсто у номиналним оквирима, када се искључе

ефекти инфлације. За положај радника несумњиво је значајно њихово удруживање и дјеловање кроз радничке организације – синдикате, са којима постоји сталан и квалитетан дијалог, прије свега кроз рад републичког Социјално-економског савјета, а да и у пракси тако говори чињеница да одлуку о повећању минималне цијене зарада није самостално донијела Влада Србије, већ је по први пут последице шест година усвојена консензусом социјалних партнера – Владе Србије, Уније послодаваца и репрезентативних синдиката. Данас више закона у Републици Србији обезбјеђује заштиту права радника, прије свега Закон о раду као системски пропис уређује права из радног односа, у складу са свим међународним стандардима, а у циљу обезбјеђивања права на достојанствен рад. Женама, омладини и инвалидима омогућује се посебна заштита на раду и посебни услови рада, у складу са законом, а послодавцима су прописане санкције који запосленима не обезбјеђују законом гарантована права.

Закон о спречавању злостављања на раду прописује забрану злостављања на раду и у вези са радом; мјере за спречавање злостављања и унапређење односа на раду; поступак заштите лица изложених злостављању на раду и у вези са радом и друга питања од значаја за спречавање и заштиту од злостављања на раду и у вези са радом. Заштита се, прије свега обавља код послодавца – мирним путем – кроз поступак посредовања.

Поред тога, ту је и Закон о забрани дискриминације као и Закон о равноправности полова, као кровни закони који прописују забрану дискриминације, односно унапређење родне равноправности и отклањање дискриминације засноване на роду (полу), у свим областима друштвеног живота.

Можда и најважнија активност за положај радника у Србији и побољшање услова рада, је стална тежња ка успостављању и унапређењу колективног преговарања и закључивања колективних уговора.

жава (у претходној години највише дозвола издато је држављанима НР Кине, Турске, Руске Федерације, Индије).

Како су кретања на домаћем тржишту рада условљена покретањем и развојем привредних активности и дјелатности, уз предстојећу реализацију Специјализоване свјетске изложбе *EXPO 2027 Београд* и недостатак радне снаге са којом се суочавамо, у наредном периоду очекује се појачана тражња за радним ангажовањем све већег броја странаца.

● **Предводили сте делегацију Србије на Демократској националној конвенцији у Чикагу. Шта очекујете од избора у САД? Колико је реално да Србија остане неопредијељена између Истока и Запада?**

– Било ми је задовољство да предводим српску делегацију на Демократској националној конвенцији у Чикагу, на којим маргинама је у организацији Националног института одржан Међународни лидерски форум, уз учешће више стотина међународних представника високог профила. Вјерујем да смо на најбољи могући начин представили нашу државу кроз више десетина сусрета и контаката са представницима америчке администрације.

Наша идеја и жеља није да се овдје одређујемо на било који начин, нити да подржавамо кандидате једне од двије водеће политичке партије САД-а, већ прије свега да посматрамо како се овако велики и грандиозни политички скуп организује и да будемо присутни и да на прави начин представљамо Републику Србију.

Наша заједница у Сједињеним Америчким Државама није малобројна, а занимљива је концентрација у појединим државама, које имају тај карактер колективности гдје хиљаду или двије хиљаде гласова може да одлучи о томе чије електоре ће та држава изабрати, а тиме дакле посредно, али веома снажно и на укупан резултат предсједничких избора.

Сигуран сам да ће се сви наши синуродници добро организовати у политичком смислу, да ће озбиљно приступити овој предсједничкој трци и да ће њихово дјеловање бити, између осталог и у функцији подршке националним интересима Републике Србије и нашим спољно-политичким циљевима.

● **Недавно сте изјавили да „преговарачки процес постаје све више и више ирелевантан с обзиром на све оно што се дешава у Бриселу“. Да ли Србија има алтернативу?**

– Београд не смије да буде страна која ће одступити од преговарачког стола, јер би посљедице могле бити веома драстичне.

Нико не може очекивати од Београда да се обавезе на примјену нечега новог као што су закључци из Охрида прошле године, а да се не направе одлучни кораци у правцу оног што представља обавезу Приштине пуних 11 година, а то је формирање Заједнице српских општина. Моје лично мишљење о самом преговарачком процесу, оно што представља израз мојих страховања, да преговарачки процес постаје све више и више ирелевантан с обзиром да све оно што се дешава у Бриселу има све мање рефлексију на стање на терену. Стање на терену мијења се искључиво једностраним потезима приштајинске администрације Ђубина Куртија, и то сада већ дуже вријеме.

Неопходна је темељна промјена приступа кључних међународних чинилаца како би се вратио неки кредибилитет бриселском дијалогу, а да то може да се оствари једино ако се стане на пут обрасцу једностраних мера које Приштајна спроводи од доласка Куртија на власт.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

ПОВОДОМ 580. ГОДИШЊИЦЕ Манастира Рмња Патријарх Порфирије посјетио Епархију Бихаћко-Петровачку

Обновљени манастир Рмањ је понос Тронеђе и њен крајеугаони камен!

Патријарх српски Порфирије на позив владике Сергија посјетио је Епархију бихаћко-петровачку поводом обиљежавања 580 година од изградње манастира Рмња у Мартин Броду.

Првог дана посјете патријарх Порфирије је стигао у поподневним часовима у Босански Петровац, гдје га је испред Храма Светих апостола Петра и Павла дочекао епископ Сергије, свештенство, монаштво и вјерни народ Епархије бихаћко-петровачке. Поводом доласка патријарха Порфирија, у поменутој цркви служен је свечани чин доколоније и у наставку вечерње богослужење, уз молитвено учешће високопреосвећене господе митрополита врањског Пахомија, брегланског Илариона из Македонске православне цркве – Охридске архиепископије; преосвећене господе епископа бихаћко-петровачког Сергија и јенопољског Никона, викара Патријарха српског; многобројног свештенства, монаштва и вјерног народа.

ПАТРИЈАРХ ПОРФИРИЈЕ: ДОВОЉНО ЈЕ СЈЕТИТИ СЕ ПЕТРОВАЧКЕ ЦЕСТЕ!

Владика Сергије је поздравио Патријарха ријечима добродошлице.

– Добро су Вам познате прилике и неприлике у којима живимо, постојимо и боримо се онако како то само Крајишници умију и знају. Ваш долазак додатно нас подстиче да издржимо у тој борби до краја, баш онако како су то чинили наши славни преци који нас кријепе на путу којим ваља ићи. Да није свакодневног сјећања на њих, наш животни труд на овом крајишком тлу био би потпуно бесмислен. Ваш долазак у град Босански Петровац нека буде додатни подстрек свима нама који заједнички градимо бољу и мирнију будућност са браћом Бошњацима, јер не само да смо људи који дијеле исти животни простор, већ потичемо из истог коријена, говоримо истим језиком и муче нас сличне муке. Нити њих има без нас, нити нас има без њих. Вријеме је да из историјске заблуде извучемо закључке које ће спријечити свако будуће неразумијевање. Босански Петровац познат је великом Скендеру Куленовићу чија поема јесте Стојанка мајка Кнежепољка, највјернији приказ наше скорије прошлости, али и по Петровачкој цести Бранка Ђопића на којој мртва Марија вапи за незаборавом којој смо дужни свакој невиној жртви.

Патријарх Порфирије истакао да је Бог хтио да он дође у благословене крајеве Епархије бихаћко-петровачке, да се у Христу сретне са њеним владиком и вјерним на-

» Патријарх Порфирије: Довољно је само сјетити се Петровачке цесте!

родом како би се заједно Њему помолили за мир, за радост и за љубав.

– Ово је распети страдални простор. Довољно је само сјетити се Петровачке цесте. Ово је простор у који је убијежен и уткан крст. Христова вјера, јеванђељска, вјера православна је вјера љубави, правде и истине, баш због тога што учимо да све оно што желимо себи, желимо и другима. Ово су крајеви одакле потичем. Зато сам везан за вас, јер ма колико крајеви били дивни и прелијепи и указивали на славу и љепоту Божју, ако у њима нема иконе Божје, ако нема људи постају осиромашени и тужни, испражњени. Да нам Бог да снаге да идемо путем Светог Саве и да знамо када је Христос са нама нико не може против нас. Да сте благословени и Бог да вас чува и сада и у вијек и у вијекове вијекова. Амин!

У ПОСЈЕТИ ДРВАРУ

Наредног дана патријарх Порфирије је посјетио Дрвар гдје га је испред Храма Светог Саве дочекао велики број вјерника.

Он је позвао вјернике да чувају православу вјеру и породице и поручио да је српски народ у најтежим тренуцима имао своју цркву у којој је сачувао себе и преживио.

Патријарха су у Дрвару дочекали епископ бихаћко-петровачки Сергије, председник Народне скупштине Републике Српске Ненад Стевандић, начелник општине Душица Рунић, шеф Конзуларне канцеларије Србије у Дрвару Весна Маринковић.

Током боравка у Дрвару, патријарх је посјетио Висућ град и Храм Светих апостола Петра и Павла у селу Награђе.

Трећег дана посјете Епархији бихаћко-петровачкој у присуству многобројних вјерника и високих архијереја, прослављена је 580. годишњица Манастира Рмња.

Овај догађај, обиљежен свечаном литургијом и опходом, доноси нову наду и духовну снагу српском народу широм Крајине и цијеле регије.

Чином освећења храма и светом литургијом началствовао је патријарх српски Порфирије уз саслужење: митрополита врањског Пахомија, црногорско-приморског Јоаникија, милешевског Атанасија, далматинског Никодима, захумско-херцеговачког и стонско-приморског Димитрија, и брегланског Илариона из Македонске православне цркве – Охридске архиепископије, као и епископа горњокарловачког Герасима, пакрачког и славонског Јована, марчанског Саве, јенопољског Никона и бихаћко-петровачког Сергија.

Поглавару СПЦ-а саслуживали су још и: архимандрити Стефан из Епархије сремске, Данило из Епархије захумско-херцеговачке, Серафим из Епархије београдско-карловачке, Наум из Епархије горњокарловачке и Варнава (Дамјановић); игуман Севастијан из Епархије далматинске; јеромонаси Методије и Амвросије из Епархије бањалучке; протојереј Ђорђе Стојисављевић, шеф кабинета Патријарха српског, као и протођакони Радомир Врућинић, Радојица Жагран и Немања Рељић.

На крају свете литургије, епископ бихаћко-петровачки Сергије се обратио присутнима бесједом у којој је захвалио патријарху и браћи архијерејима на указаној љубави и поштовању које су показали према рмањској светињи и Епархији бихаћко-петровачкој.

– Обнова манастира Рмња започета је прије четири деценије. Само Господ зна колико је труда у рмањску обнову уложио блажене успомене епископ далматински Стефан, а и касније његов насљедник бла-

жене успомене митрополит дабробосански Николај, као и вјерник из Мартин Брода Вељко Медић који је о Рмњу бринуо као о сопственом дому. Велики труд уложио је и епископ Хризостом, садашњи митрополит дабробосански, чијим смо благословом наставили започето, а велику захвалност дугујем и архимандриту Серафиму, дугогодишњем игуману овог манастира и мом сабрата, чији је труд на обнови Рмња добро свима познат.

ОБНАВЉАМО ХРАМ – ОБНАВЉАМО СЕБЕ

Владика Сергије је истакао да се са обном починјало и застајкивало, јер није било могуће почети и завршити започету обнову са прогнаним и осиромашеним становништвом које је и само мучило своје муке.

– Молитвена жеља је ипак на крају уродила плодом. Наша хтења је препознала председник Републике Србије Александар Вучић, па нам је несебично помогао омогућавајући нам да интензивирамо радове на обнови, а потом га је слиједио и председник Републике Српске Милорад Додик. Помажући нам да приведемо крају богоугодно дело, а у исто вријеме, у обнову Рмња укључују се и многи знани и незнани, тако да је градитељска обнова доживјела своју круну – блистави, обновљени и освештани Рмањ, који је поново постао оно што је одувјек био – понос српске тронеђе и њен крајеугаони камен. Због тога се данас заједно са нама радује и Света Катарина Кантакузина Бранковић, која је давне 1443. године по предању годинама градила овај манастир и која чак и данас, чврсто вјерујем, брине за ову светињу. Радује се и душа многих монаха, свештеника, војвода, игумана и мученика ове свете обитељи, чија је љубав ову светињу дизала из пепела. Радују се рмањски мученици, подвижници и исповједници, радују се заједно са нама данас бројне генерације православних Срба којима је цјелокупан живот прошао у ропству.

Патријарх Порфирије је поручио сабрањанима да сјај обнове рмањске светиње није ништа друго него залог унутарње и духовне обнове српског народа свугдје и на сваком мјесту.

– Слава Богу! Ова светиња, као и многе друге, бива обновљена. Обновљајући њих, зар не обновљамо и сами себе? У молитви и приношењу Богу, приносимо и нама сами, као појединци и као народ. Зато, нека нам Господ подари снагу да останемо чврсти у вјери, да знамо ко смо, одакле потичемо и шта смо дужни да предамо покољењима која долазе.

» Вјерни народ завршетак обнове манастира чекао 40 година

ОДЛИКОВАЊЕ ЗА ПРЕДСЈЕДНИКА ДОДИКА

Током свечане трпезе љубави додијељена су висока одликовања Епархије бихаћко-петровачке свим заслужним ктиторима и обновитељима Манастира Рмња.

Високим црквеним одликовањем, орденом Светих новомученика бихаћко-петровачких, одликован је председник Републике Српске Милорад Додик за указану материјалну помоћ у изградњи Храма Светог Николаја Мирликијског Чудотворца у Манастиру Рмњу.

Председник Милорад Додик истакао је да је ово одликовање за њега велика част.

– Манастир је жив и наша међусобна интеракција и подршка неће стати и живот ће бити очуван у Мартин Броду – поручио је председник Додик.

За кума новоосвештаног обновљеног манастирског храма проглашен је Стојан Вукајловић из Бањалучке.

ПРЕДСЈЕДНИК ВЛАДЕ СРБИЈЕ НА ДРУГОМ ЗБОРУ КРАЈИШНИКА У КОВИЛОВУ

» Милош Вучевић, Маја Гојковић, Немања Старовић, Александар Ђедовац

» Милош Вучевић и Жељко Бурсаћ

» Погача за премијера Вучевића

Вучевић: Крајишници су непоколебљиви и стамени у љубави према нашој Србији!

У Спортском центру Ковилово 29. септембра одржан је 2. Збор Крајишника и пријатеља. Представило се преко 100 завичајних удружења из Републике Србије и региона који су на својим штандовима представили све оно што их краси, што се вијековима преноси са кољена на кољено и са чим се Крајишници, али и Срби из осталих дијелова региона поносе.

Поред богатог културно-умјетничког програма, представили су се и крајишки писци и сликари, одржана је спортско-рекреативна манифестација „Крајишки вишебој“, а постављена је и изложба посвећена културној баштини Крајишника.

Удружења су на својим штандовима изложила све оно што их одликује, и са чим се поносе. Посјетиоци су могли да уживају и у доброј храни, домаћим колачима, ракији и вину. Виде предивне ручне радове, старе предмете и сазнају која је њихова намјена. Многа удружења су промовисала и своја издања књига, међу чим корицама се чувају сјећања на завичај и људе у њему.

Ни захлађење, а ни киша нису покварили расположење присутних, орила се завичајна пјесма. Пријатељи су искористили прилику да се на овом мјесту сусрету, испричају, разоноде. Чланови удружења су се међусобно повезали, размјенили искуства и успоставили сарадњу. Сви имају заједнички циљ, очување богатог наслеђа крајишких Срба.

Крајишнике у Ковиловоу посјетио је и предсједник Владе Милош Вучевић и истакао да су и Крајишници имали велики допринос за успјехе у Србији и да треба на то да буду поносни.

– Много је пропатио наш народ у прошлости, када су га други тјерали са вијековних огњишта, али је остао стамени и не-

» Пјесникиња Ранка Срдић

поколебљив у љубави према нашој Србији. Ми се не одричемо Славоније, Баније, Лике, Кордуна, Далмације јер је ту аутохтони српски народ. Али нисмо ни против кога и немамо територијалне претензије. Знам да кажу, „нема раја без родног краја“, али Србија је њихова кућа и градићемо је заједно, његујући традицију и обичаје Крајишника. Заувјек заједно за нашу Србију.

Заједно са премијером Вучевићем штандове у Ковиловоу обишла је и предсједница Покрајинске владе Маја Гојковић.

– Ово показује снагу српског народа, желимо да будемо заједно како бисмо млађим генерацијама показали нашу традицију. Овим чувамо наше културно наслеђе без обзира гдје живимо.

Заједно су овом приликом посјетили и изложбу посвећену српском духу и традицији гдје су изложени предмети из Музеја Војводине.

Велику подршку овој манифестацији дали су и Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе с

вјерским заједницама, а ресорни секретар Александра Ђирић Бошковић и замјеник секретара Јелена Добровић Бојановић, присуствовале су овој значајној манифестацији, као и Фонд за избјегла и расељена лица АП Војводине на челу са Александром Ђедовцем који је такође присуствовао Збору Крајишника.

Нажалост, због временских услова није одржан концерт пјевачких и фолклорних група. Неке од њих су наступиле под шатором, гдје су сви присутни могли да се послуже пасуљем и окријепе уз неко пиће.

Предвиђено је да наступе: Миро Јањанин, ПГ Културне заједнице Крајине Београд, ПГ Српски соколови Козаре Урије (Приједор), Пјевачка група ЗД Ђорђе Војновић из Инђије, ЖПГ Соколица Суботица, ЗУ Ђиро Личка Калдрма-Дрвар, ЖПГ Чуваркуће и МПГ Славуји Баније Земун, ПГ КУД-а Копаоник Лепосавић, Фолклорни ансамбл Чуvari традиције барањских Срба Бели Манастир, АКУД Мира Лукач Дрвар, КУД Јован Којић Врбовац, Витина, КУД Ветерани Румунија, КУД Мокра гора Зубин Поток, Завичајно удружење Срба Озрена и Посавине Борово, КУД Завичајно врело Куцура, КУД Јадрија Томић Зрењанин, КЦ Цар Душан Силни Фекетић, КУД Марко Орешковић Бачки Грачац, Српски културни центар Вук Караџић Бачка Топола, рецитације Славка Танасића и Радомири Вулина из Удружења грађана Светионик Бањалука, ПГ Удружења Завичај Банија Шабац, МПГ и ЖПГ КУД-а Војковић Источна Илица, МПГ ББ радија Бач, гуслар Витомир Вулин Удружење Мостови на Дрини Сремска Митровица и Удружење Славонија у срцу.

Госте су забављали Божо и Репа, Гоци Ристић, а изостао је концерт Баје Малог Книнце.

ДРАГАНА БОКУН

КРАЈИШКИ ВИШЕБОЈ

Да Крајишници не чувају само културну баштину, већ чувају и старе традиционалне игре и дисциплине, па су се и на овом Збору надметали у надвлачењу конопца, бацању камена с рамена, скакање у врећама, скок удаљ, скок увис, надвлачење штапа. Наравно, ни ово окупљање Крајишника није било без боћања. Учествовале су екипе: Далмација, Славонија, Кордун, Банија, Лика, Република Српска и Црвене беретке.

● НАВЛАЧЕЊЕ КОНОПЦА

Банија
Лика
Република Српска

● СКАКАЊЕ У ВРЕЋАМА

Александар Крајишник (Банија)
Јован Лисица (Република Српска)
Ђорђе Илић (Лика)

● НАДВЛАЧЕЊЕ ШТАПА

Никола Човић (Банија)
Ђурађ Самарџија (Лика)
Стефан Стојановић (Р. Српска)

● СКОК УДАЉ

Александар Крајишник (Банија)
Стефан Стојановић (Р. Српска)
Ђорђе Илић (Лика)

● СКОК УВИС

Александар Крајновић (Банија)
Ђорђе Илић (Лика)
Стефан Стојановић (Р. Српска)

● БАЦАЊЕ КАМЕНА С РАМЕНА

Петра Илић 11,80 (Банија)
Ђорђе Илић 9,45 (Лика)
Иван Морар 8,91 (Славонија)

● ОБАРАЊЕ РУКЕ

Иван Веселиновић (Банија)
Жељко Бајовић (Лика)
Голушин (Република Српска)

● КОНАЧАН ПЛАСМАН

Банија
Лика
Република Српска

Поред дисциплина у Вишебоју, одржано је такмичење и у боћању. Прво мјесто освојила је екипа Удружења Црвене беретке, друго мјесто Далмација и треће Лика. У такмичењу су још учествовале екипе Кордун, Република Српска и Банија.

» Славонке препознатљиве у својој ношњи

» Крајишници не могу без боћања

АЛЕКСАНДАР МИЛИКИЋ, ГРАДОНАЧЕЛНИК БОРА

У историји која је дужа тек нешто више од једног вијека Бор је увијек био препознатљив као рударски град. Од 2018. године када је дошао стратешки партнер компанија *Зићин* дошло је до значајних промјена. Број незапослених је значајно смањен, а привредни раст је такав да се Бор данас убраја у ред најразвијенијих градова у Србији. Према ријечима градоначелника Александра Миликића, који је љетос поново добио повјерење грађана, долазак иностраног капитала није утицао само на стандард, већ је захваљујући новим технологијама значајно поправио и еколошку слику. То је довело и до раста цијена некретнина, али и до повратка младих и образованих људи што наговјештава свијетлу будућност Бора.

● **Статистика говори да су просјечне плате у Бору друге по висини у Србији, одмах послје Београда. Како бисте Ви оцијенили привредну ситуацију?**

– Овај резултат није дошао случајно, то је посљедица планираних потеза, прије свега доласка стратешког партнера, компаније *Зићин*, која је значајно утицала на економски развој и повећање животног стандарда. Поред тога, Локални акциони план запошљавања, који смо успоставили, а који омогућава младима да покрену сопствени бизнис доприноси смањењу стопе незапослености у нашем граду. Наш циљ је да наставимо у овом правцу и омогућимо још боље услове за све наше суграђане.

● **Који су инфраструктурни пројекти у току?**

– Креирањем буџета град планира инфраструктурне пројекте који ће унаприједити квалитет живота свих грађана Бора. Сваке године се издвајају значајна средства за унапређење саобраћајне инфраструктуре и уређење путева како у самом граду, тако и у селима на територији града Бора. У претходне четири године урађено је више од 96 километара нове водоводне мреже у селима која никада нису имала воду из градског водовода. Наредне године почеће реконструкција водоводне мреже у граду и замјена азбестно-цементних цијеви. Прошле године, због дотрајалости угљених котлова, урађена је реконструкција Топлане и град је обезбиједио нове котлове на гас. Ове године је урађена реконструкција близу четири километра топлотне мреже и 53 подстанице, која ће се наставити и наредне године како

НИЈЕ СЛУЧАЈНО БОР ДРУГИ У СРБИЈИ ПО ВИСИНИ ПРОСЈЕЧНИХ ЗАРАДА

би грађани Бора имали стабилније и квалитетније гријање. Почела је и изградња нове Топлане, на новој локацији која ће бити пуштена у рад наредне гријане сезоне. У току је изградња новог дјечјег обданишта по европским стандардима. Рок за изградњу обданишта је 2025. година, када ће и почети са радом. Такође, у току је изградња аква парка. Прва фаза радова по плану биће завршена до јуна наредне године, а наредне фазе ће бити завршене најкасније до 2027. године.

● **Каква је сарадња са вишим нивоима власти?**

– Могу слободно да кажем да је сарадња са вишим нивоима власти, односно министарствима и Владом Републике Србије на одличном нивоу. У сарадњи са Министарством здравља и канцеларијом за Јавна улагања у току је израда пројектне документације за нову болницу чија ће изградња почети у другој половини наредне године.

● **Како бисте оцијенили стање у здравству и просвјети?**

– Када је ријеч о здравственом систему у нашем граду, у протекле двије, три године издвојили смо новац из буџета града за набавку неопходних апарата за дијагностику (скенер, магнетна резонанца, УЗ апарати, лапароскопски стуб, 2 реаномобила, опрема за службу Хитне помоћи, стоматологију...) Поред тога реновирали смо и опремили све сеоске амбуланте и такође омогућили рад логопеда, мртвозорника и 9 медицинских сестара који раде у Дому здравља Бор. Основан је и Фонд за лијечење малолетне дјеце са територије града Бора. Град Бор је једини град у Србији који

финансира његовалећице за дјецу са посебним потребама (са пуним радним временом). Сваке године се из локалног буџета издвајају средства за уређење и реновирање школских објеката. Поред тога град за све ученике од првог до четвртог разреда основне школе обезбјеђује бесплатне уџбенике, као и прибор за прваке. Ученике генерације град награђује лаптоп рачунарима, а обезбјеђене су награде и за носиоце Вукове дипломе. Од првог јануара следеће године за сву дјецу биће бесплатан боравак у обдаништима, а за ученике основних школа биће обезбјеђена бесплатна ужина.

● **Какви су услови за спорт?**

– Бор је град који је познат по томе што има државне, европске и свјетске шампионе у различитим спортовима. Спортски клубови се финансирају из локалног буџета, а најуспјешнији спортисти добијају стипендије. У току је израда пројектне документације за нови спортски комплекс, чија ће изградња почети краја ове године.

● **Да ли је Бор искористио своје туристичке потенцијале?**

– Природне љепоте којима је окружен Бор омогућавају развој туризма. Лазарева пећина и Лазарев кањон, пећина Верњикица, планине Стол и Црни врх, Брестовачка бања и Борско језеро су локалитети које туристи радо посјећују, па се и у складу са тим организују бројне манифестације које доприносе развоју туризма и промоцији града Бора.

● **Да ли млади људи могу пронаћи перспективу у Бору?**

– Сматрам да је Бор тренутно један од рјетких градова у Србији у који се враћају

млади. Уз све веће инвестиције и отварање нових радних мјеста, млади данас имају прилику да брзо пронађу посао и развијају своје каријере у разним областима. Од доступности обданишта до унапређења услова у школама, циљ нам је да младима омогућимо стабилан темељ за њихов професионални и лични развој. Сигуран сам да уз ове повољности и подршку града млади могу градити будућност у Бору.

● **Да ли близина ЕУ представља предност за житеље Бора? Постоје ли пројекти прекограничне сарадње?**

– Бор је једини град у Источној Србији који има могућност да кроз разне пројекте прекограничне сарадње конкурише и на ИПА програмима и са Румунијом и са Бугарском. Тако је у протеклом периоду реализовано више пројеката, примјер *Вашројасна служба у прекограничној сарадњи са Румунијом, Теренска лабораторија за испитивање воде и земљишта*, а тренутно се преко програма ЕВПРО ПЛУС реализује пројекат *Еко систем за иновације и људску економију у Бору*.

● **Да ли у Бору има породица прогнаних Срба и интерно расељених лица? Да ли је спроведен Програм регионалног стамбеног збрињавања?**

– У сарадњи са Комесаријатом за избјеглице у Бору су саграђене двије стамбене зграде у којима живи 30 породица.

● **Како видите Бор за десет година?**

– Као један модеран, уређен град у коме је квалитет живота на високом нивоу, град који расте, развија се и пружа шансу за нови почетак. Као град у коме се снови претварају у стварност.

НАТАША МАНАСИЈЕВИЋ, ПРЕДСЈЕДНИЦА ОПШТИНЕ ТРГОВИШТЕ

НАЈВЕЋИ ПОТЕНЦИЈАЛ ТРГОВИШТА ЈЕ ПРОИЗВОДЊА ОРГАНСКЕ ХРАНЕ!

Једна од најспецифичнијих општина у Србији је Трговиште. Смјештено на самом југу Пчињског округа Трговиште представља јужну капију Србије. Ова општина се деценијама суочава са озбиљном демографском кризом. Наиме, по завршетку Другог свјетског рата ту је живјело 15.000 становника, да би услјед сталних економских миграција према подацима посљедњег пописа број житеља ове општине био мањи од 5.000. Осамостаљење данашње Сјеверне Македоније је додатно убрзало одлив становништва са овог простора, па се Трговиште данас сматра најнеразвијенијом општином у Републици Србији.

Суочена са бројним изазовима и више-деценијским наслјеђеним проблемима Наташа Манасијевић је марта ове године изабрана за предсједницу општине Трговиште.

У разговору за *Српско коло* предсједница Манасијевић истиче да без улагања државе у инфраструктуру није могуће привући стране инвеститоре, али потенцијал ове општине се огледа у чињеници да је ријеч о еколошки најчистијој средини у Србији, па би самим тим у наредним годинама фокус требао бити на производњи органске хране.

● **Од када сте постали предсједница општине Трговиште шта је за Вас био највећи изазов?**

— У питању је захтјеван и нимало лак посао, а највећи изазов је побољшавање стандарда живота свих грађана на цијелој територији општине Трговиште. Проблеми који су се гомилали деценијама не могу се ријешити преко ноћи. Највећи напредак биће кроз побољшање односа са привредом и грађанима, као и кроз унапређивање квалитета услуга. Желимо да укључимо све заинтересоване стране за доношење кључних одлука на локалном нивоу. Очекујем да ће партиципативност и транспарентност утицати на свијест кључних актера, представника свих грана привреде на територији наше општине да учествују у креирању стратешког плана развоја локалне заједнице. Мислим да је то заправо и обавеза свих нас.

● **Који инфраструктурни пројекти су у току?**

— Најзначајније инвестиције у општини Трговиште су реконструкција Основне школе *Бранко Радичевић* у Трговишту, као и реконструкција Основне школе *Жарко Зрењанин* — *Уча* Радовница. Осим тога у току је реконструкција водоводне мреже Доња Трница. У циљу енергетске ефикасности и веће уштеде електричне енергије ради се реконструкција расвјете на територији општине Трговиште која се изводе у двије фазе — радови на приступној саобраћајници на Индустијској зони Доња Трница и реконструкција котларнице у Библиотеци *Анђелине Појовић* у Трговишту. Недавно смо у склопу програма *Градони* у фокусу добили значајну подршку од стране Министарства културе за унапређење инфраструктуре Дома културе у Трговишту. Остали пројекти су у фази израде.

● **Многе локалне заједнице покушавају да привуку стране инвеститоре. Шта је највећи адут Трговишта?**

— Живот у Трговишту се умногоме разликује од онога у великим срединама. Социјална искљученост је феномен који постаје све актуелнији. Он није карактери-

Очекујем да ће партиципативност и транспарентност утицати на свијест кључних актера, представника свих грана привреде на територији Трговишта да учествују у креирању стратешког плана развоја локалне заједнице.

стичан само за нашу средину, већ је одавно присутан и у појединим дијеловима Европе. Проблем сиромаштва се не може посматрати само кроз једну димензију, као недостатак финансијских средстава већ као позив да се нешто мора промијенити позитивно у друштву у којем живимо. Нама је неопходан успјешан развој предузетништва подржан снажнијим инвестицијама, који води новом запошљавању и креирању нових радних мјеста. Потребне су нам брзе и ефикасне економске промјене и много бржи темпо промјена економског и друштвеног система који ће гарантовати задовољавајући темпо раста и развоја општине Трговиште улагањем државе у инфраструктуру јер једино тако можемо привући стране инвеститоре.

● **Како бисте оцијенили привредну ситуацију у Вашој општини?**

— Локална привреда у самој општини Трговиште је на ниском степену развијености. У погледу и структури предузетништва доминирају мала и средња предузећа као и предузетничке радње, а већих привредних субјеката готово и да нема. Што

се тиче заштите животне средине општина Трговиште је једна од најеколошкијих општина у Србији. Утицај локалне самоуправе у наредном периоду биће фокусирана на проналажењу потенцијалних привредних субјеката који ће одговарати нашим стандардима који су прописани у Плану развоја општине Трговиште, водећи рачуна о очувању екологије.

● **Каква је сарадња са вишим нивоом власти?**

— Сарадња са вишим нивоом власти одвија се свакодневно према потребама и обавезама локалне самоуправе. У наредном периоду имамо могућност аплицирања на пројектима који се одвијају преко различитих министарстава Владе Републике Србије, било да је ријеч о виду помоћи у запошљавању или давању капиталних инвестиција које су кључ оспанка на овим просторима. Ми ћемо настојати да се као локална самоуправа позиционирамо што је боље могуће.

● **Како бисте оцијенили стање у здравству, школству и спорту?**

— Стање у здравству је на завидном нивоу. Дом здравља као највећи центар налази се у самом Трговишту, док у свакој мјесној заједници имамо амбулантне медицинске екипе које су на располагању грађанима. Удаљеност од Здравственог центра Врање је чак 50 километара, па морамо увијек бити спремни да пружимо здравствену заштиту свим нашим грађанима. Што се тиче спорта широка је лепеза дисциплина за оне који желе њиме да се баве. Имамо градски стадион, спортску салу која је прилагођена да се у њој може одвијати више спортских дисциплина. Свака школа на територији општине Тргови-

ште има изграђену инфраструктуру, терене на отвореном за спортске активности и рекреацију. Посебно смо поносни на наше ученике основних школа који освајају републичке награде.

● **Да ли је Трговиште искористило своје туристичке потенцијале?**

— Општина Трговиште спада у ред оних која има највише сунчаних дана, тако да осим природе и климатске прилике омогућују велики туристички потенцијал. Посебно се издвајају планинарење, лов, риболов, а богата флора и фауна је пуна љековитог биља, печурака и других бобичастих плодова. Највећи проблем је тај што општина Трговиште није отворена према Северној Македонији са којом дијели државну границу дуж 47 километара, а сама гранична линија удаљена је од центра Трговишта 10 километара и нема гранични прелаз. Такође, регионални пут Трговиште — Босилеград дужине 36 километара није асфалтиран што отежава развој туризма.

● **Да ли млади људи могу пронаћи перспективу у Трговишту?**

— Општина Трговиште има свој акциони план запошљавања. У 2023. години број незапослених у нашој општини је око 511 лица. За 2024. имаћемо податке у децембру када ће бити урађен пресјек стања. Након свих ових показатеља добићемо инструменте који ће младе људе подстаћи да остану да живе и раде у Трговишту и околини.

● **Да ли граница са Сјеверном Македонијом представља предност за житеље Ваше општине?**

— Граница са Северном Македонијом представља велику предност за житеље наше општине и то у више сегмената као што је саобраћај, привреда, туризам и сл. Међутим, недостаје нам гранични прелаз. Само отварање такве инфраструктуре подстакло би већи развој општине Трговиште.

● **Постоји ли неки пројекат прекограничне сарадње?**

— Што се тиче пројеката прекограничне сарадње преко посредовања Европске уније имали смо размјену привредника са Републиком Бугарском и то 2022/2023, а ове године, пројекат није било.

● **Како видите Трговиште за десет година?**

— Трговиште за десет година треба бити привредни центар препознатљив по производњи органске хране. Надам се да ће Трговиште бити препознато и по туристичким потенцијалима. Важно је усмјерити потенцијале и пронаћи озбиљне инвеститоре.

● **Да ли у Трговишту има породица прогнаних и интерно расељених лица?**

— У нашој општини је спроведен програм регионалног стамбеног збрињавања тако што су четири породице из Хрватске откупиле четири стамбене јединице од Комесаријата за избјегла и расељена лица.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

У НОВОМ САДУ ПРИКАЗАН ФИЛМ ЗАБОРАВЉЕНИ ЗЛОЧИН У БРАВНИЦАМА

У Великој сали Културног центра Новог Сада приказан је документарни филм *Заборањени злочин у Бравницама* за који режију потписује Бојан Трговић.

Филм говори о стравичном злочину који је извршен над српским цивилним становништвом из Доњег Вакуфа, Травника и Бугојна 13. септембра 1995. године. Избјегличку колону су кобног дана у мјесту Бравнице код Јајца гранатирани припадници редовне војске хрватског вијећа одбране. Приликом овог гнусног злочина и гранатирања убијено је преко осамдесет недужних људи, од чега осморо дјеце млађе од дванаест година, а тешко је рањено двадесет цивила. Иако представља један од највећих злочина над цивилним становништвом у протеклом рату, за овај злочин, почињен од стране војника ХВО, још увијек нико није одговарао. Филм доноси исказе и исповијести преживјелих који су након гранатирања одведени у логор. Пројекцији филма присуствовали су помоћници градоначелника Новог Сада Маја Черемичић Шанолић, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Немања Старовић и директор Културног центра Новог Сада Бојан Панаотовић.

ГРАДИШКА: ОБИЉЕЖЕН ДАН РАТНИХ ВОЈНИХ ИНВАЛИДА

Служењем парастоса погинулим борцима и преминулим ратним војним инвалидима и полагањем вијенаца и ружа те паљењем свијећа код Централног спомен-обилежја у Градишци обилежен је Дан ратних војних инвалида Републике Српске.

Стална помоћ са републичког и локалног нивоа је обавезујуће за све.

– Ријеч је о херојима који су у темеље Републике Српске уткали све што су могли, али и о људима који данас мирољубиво и достојанствено на најбољи могући начин чувају наше светиње и Републику Српску – изјавила је изасланик председника Републике Српске Мира Згоњанин.

У Српској живи око 29.000 ратних војних инвалида. У посебно тешком стању је око 100 инвалида рањених током НАТО бомбардовања који су обољели од малигну болести. Као Дан ратних војних инвалида обилежава се 10. септембар – дан када је Народна скупштина Републике Српске 1993. године усвојила Закон о правима ратних војних инвалида, а Скупштина Савеза ратних војних инвалида тај датум потврдила 2018. године.

УДРУЖЕЊЕ СУЗА ОРГАНИЗОВАЛО ПОМЕН СРПСКИМ ЖРТВАМА У ЦРКВИ СВЕТОГ МАРКА

И ђаво би се постидио злочина почињених у Медачком цепу

Прошла је 31 година од како је Хрватска војска извршила агресију на српска села: Дивосело, Читлук и Почитељ, која су се тада већ годину и по дана налазила под заштитом Уједињених нација. Том приликом извршен је страшан злочин над српским становништвом. Према подацима *Веритас*, у акцији *Медачки цеп* страдало је 88 Срба. Међу жртвама је било 17 жена, а 26 лица је било старије од 60 година. На листи несталих води се још 11 лица.

Удружење породица погинулих и несталих *Суза*, 9. септембра као и сваке године организовало је парастос за страдале у Цркви Светог Марка који је служио јереј Владимир Пекић који је рекао да се данас подсјећамо монструозности усташких кољача.

– И ђаво се пред њиховим чином постиди. Убијени браћа и сестре су вијековима живјели на својим огњиштима, били су криви само зато што су Срби, зато што су православне вјере. Тешко да која ријеч може да утјешу. Тешко која људска правда може да наговјести бол, патњу, вас њихових сродника, потомака и пријатеља. Тешко која ријеч може да објасни такав злочин. Данас и сва-

ке године и све дане нашег живота треба да се сјетимо овог страшног дана и злочина који је почињен.

Отац Пекић поручује да су заправо завијени у црнину и ње се не могу никада ослободити, осим ако их Бог не позове на покајање, они који су извршили злочин.

– Они који невини страдају иду Христовим путем. Вјеровали су да њихове комшије са којима су до тада живјели у назови братству и јединству не могу се претворити у злочинце.

Након парастоса присутни су поставили вијенац и свијеће на споменик у Ташмајданском парку.

Том приликом се присутнима обратила Драгана Ђукић председница Удружења породица погинулих и несталих *Суза*.

– У овој акцији рањеника уопште није било. Управо та чињеница и резултати прегледа тијела на српској страни (разбијене лубање, многобројне прострелне ране из непосредне близине, одсјечени дијелови тијела, живи бацани у ватру) упућују на закључак да се радило о систематском убијању заробљених и рањених.

Ђукићева је цитирала команданта УНПРОФОР-а, генерала Жана Кота, који је 19. септембра 1991, послје комплетног обиласка поменутих села, изјавио: „Нисам нашао знакова живота, ни људи, ни животиња, у неколико села кроз која смо прошли. Разарање је потпуно, систематско и намјерно”.

– Тужилаштво Хашког трибунала је због злочина у Медачком цепу оптужило гене-

рале Хрватске војске Рахима Адемија, Јанка Бобетка и Мирка Норца. Бобетку оптужница није уручена због болести и умро је 2003. године. Предмет Адеми/Норца је препуштен хрватском правосудју 2005. године. Суд у Загребу је 2008. ослободио Адемија свих оптужби, док је Норац осуђен на седам година затвора. Врховни суд је Норцу казну смањено на шест година. Од 2012. године је хрватско правосудје оптужило још тројицу припадника Хрватске војске – Јосипа Крмпотића, Велибора Шолају и Јосипа Мршића, због злочина у Медачком цепу. Крмпотић и Мршић су осуђени на три године затвора, а Шолаја на пет година. Пресуде изостају или су срамне и неадекватне.

Из Удружења *Суза* поручују да им не могу одузети да негују сјећање на српске жртве и да чекају правду која је спора, али се надају да ће једног дана бити достижна.

Парастосу су поред чланова породице присуствовали председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта, директор *Веритас* Сава Штрбац и генерални секретар Удружења Срба из Хрватске Милојко Будимир и проф. Миле Рајчевић.

ДРАГАНА БОКУН

ЛИНТА: ПОПИСАТИ ЖРТВЕ И СТРАТИШТА

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта је истакао да се морамо увијек сјећати страдалих Срба из три подвелебитска села која су била под заштитом Уједињених нација.

– Србија треба да покрене борбу за истину о страдању нашег народа деведесетих година прошлог вијека у међународној заједници. Због тога је веома важно да се оснује Меморијални центар српских жртава на простору бивше Југославије који би, између осталог, активно радио на попису страдалих Срба, попису страстишта гдје су убијани српски цивили и ратни заробљеници и чувао трајно сјећање на српске жртве.

Провокација на 83. годишњицу усташког злочина у Гаравицама

У Гаравицама код Бихаћа, једном од највећих страстишта српског народа у НДХ, обилежене су 83 године од усташког злочина над 12.000 Срба, међу којима је био велики број дјеце.

Парох бихаћки Славиша Милиновић служио је парастос, након кога су положени вијенци и свијеће на споменик.

Ни овај помен није прошао без провокација. Наиме, у Спомен-парку још увијек стоји ратна застава ФБиХ постављена крајем августа иако Комисија за очување националних споменика БиХ то није дозволила.

Као изасланик председника Републике Српске Милорада Додика, министар рада и борачко-

инвалидске заштите Републике Српске Данијел Егић рекао је да ратној застави БиХ не приличи да буде на овом светом мјесту.

– Срби памте своје жртве, а поштују и туђе и никада неће скрнавити спомен-обилежја на страти-

штима на подручју Српске, нити Федерације БиХ.

Само српско страстиште у Гаравицама препуштено је пропадању и заборава, иако је под заштитом Комисије за заштиту националних споменика БиХ.

Усташе су почетком Другог свјетског рата извршиле масовни покољ српског цивилног становништва, у којем је убијено више од 12.000 људи, међу којима је био велики број дјеце и 148 бихаћких Јевреја.

На неколико масовних страстишта у околини Бихаћа у току 1941. године звјерски је убијено више од 15.000 Срба из шире околине.

Бихаћ је почетком Другог свјетског рата био сједиште новоосноване жупаније Независне Државе Хрватске под називом Крбава и Псат.

Новопостављени жупан Љубомир Кватерник је у јуну 1941. године забрањено Србима и Јевре-

јима приступ Бихаћу и околини града, почели су прогони, затварања и убијања Срба и Јевреја.

Споменик је подигнут 1949. године, а тек 1981. године меморијални споменик, дјело архитекте Богдана Богдановића.

Комисија за очување националних споменика БиХ донијела је 2013. године одлуку да се Гаравице прогласе за национални споменик.

Сјећање на злочин НДХ над Србима у Гаравицама код Бихаћа се, као историјски догађај од републичког значаја, обилежава у организацији Одбора за неговање традиције ослободилачких ратова Владе Републике Српске.

РТРС

29 ГОДИНА НАКОН ЗЛОЧИНА ЗА КОЈИ ЈОШ НИКО НИЈЕ ОДГОВАРАО ОДРЖАН ПОМЕН У ЦРКВИ БЛАГЕ МАРИЈЕ У БАНСТОЛУ

Дан сјећања на страдање Срба у 13 западнокрајишких општина 1995. године

У организацији Савеза крајишких удружења Нови Сад, 13. септембра у Цркви Благе Марије на Банстољу на Фрушкој гори обиљежен је Дан сјећања на страдање Срба у 13 западнокрајишких општина 1995. године, који су страдали од Хрватске војске, ХВО и тзв. Армије БиХ.

Окупљени Крајишници и други поштоваоци уз молитву и помен сјетили су се тужних догађаја, када је у љето и јесен 1995. године са простора западнокрајишких општина Гламоч, Грахово, Кључ, Јајце, Бихаћ, Србобран, Купрес, Дрвар, Босански Петровац, Сански Мост, Крупа на Уни, Шипово и Мркоњић Град протјерано више од 120 хиљада Срба, а убијено и нестало 2.014 српских бораца и цивила.

Обиљежавању су присуствовали званичници Републике Српске и Србије, а у црквеној порти положени су вијенци и цвијеће на споменик *Крајишка суза*. Изведен је и културно-умјетнички програм, а са скупа је послата порука да српска страдања неће бити заборављена и да злочинци морају бити кажњени.

Седми пут, од 2017. године овакав догађај организује Савез крајишких удружења Нови Сад, а председница Ранка Срдић Милић подсјетила је да иако је прошло 29 година од овог злочина, за њега није одговарао нико.

– Био је то злочин који су потпомогле свјетске силе. Ми голоруки мученици смо десетковани, начињена је велика материјална штета, уништена је инфраструктура, формирано силно логори и силне су јаме у које су нас бацали. Учињено је све да се Срби никада тамо не врате. Голгота и распеће западнокрајишких општина које су биле у саставу Републике Српске почели су 28. јула и трајали до 10. октобра 1995. године, када је у здруженом злочиначком подухвату Хрватске војске, Хрватског вијећа одбране и тзв. Армије БиХ у операцијама *Сана 95*, *Лужни маестрал*, *Лужни појез* са огњишта протјерано најмање 120.000 људи, а 1.664 убијено, док се многи воде као нестали. На том простору оформљено је 13 логора за Србе, а иза злочинаца остало је најмање 20 масовних гробница. Највише се зна за масовну гробницу у Мркоњић Граду

» Седми пут одржан помен за 2.014 српских бораца и цивила страдалих у западној Крајини

гдје је пронађено 181 тијело, али осим ње, било их је и у Камену код Гламоча гдје је пронађено 108 тијела, Царевом Пољу код Јајца 90, Шушњару код Санског Моста гдје су пронађена тијела 72 убијена Србина – река је Ранка Срдић Милић и подсјетила да су јединице хрватске војске 13. септембра 1995. године у селу Бравнице код Јајца гранатирале аутобус са српским избјеглицама из Доњег Вакуфа (Србобран), Јајца и Травника, при чему је живо спаљено или нападано стрељано 80 људи, од којих 12 дјете.

– Неки од преживјелих су лијечени у Ливну, гдје су доживјели нападне тортуре по националној основи – додала је Срдић Милић и подсјетила да је нападом командовао Дамир Крстичевић који је након рата био министар одбране Хрватске.

– Основни завјет Светосавља је да будемо једно у Христу и братској љубави и да се не дијелимо, јер једино тако можемо остварити аманет наших предака – закључила

је Срдић Милић. У име Града Новог Сада окупљене је поздравео помоћник градоначелника Станко Љубичић са поруком да се страдања Срба не смију заборавити и да никада не смијемо заборавити прошлост како нам се не би поновила, а да је на нама да његујемо сјећања због будућих генерација.

Помоћник министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Србије Душко Ђутило рекао је да је протјеривање више од 120.000 Срба са простора Босанске Крајине 1995. године још једно поглавље страдалне историје српског народа.

– Наше Министарство ће и у будуће подржавати Савез крајишких удружења и овакве догађаје који његују културу сјећања и чине све да се злочини који су учињени нашем народу никада не забораве – нагласио је Ђутило.

Директор Представништва Републике Српске у Србији Млађен Цицковић указао је на важност очувања сјећања на српске стра-

далнике и заједничког рада на очувању наше културе, традиције, обичаја, нашег српског језика, ћирилице и православне вјере.

– Само тако ћемо на најбољи начин знати да дефинишемо будућност нашег народа, Републике Српске и Србије – поручио је Цицковић додајући да су страдали Срби уградили животе у темеље Републике Српске, Србије и српског идентитета и истакао да је важно што су руководства Републике Српске и Србије почели да заједно раде на успостављању културе сјећања и обиљежавају све значајне датуме историје српског народа.

У улози изасланика председника Републике Српске обратио се Немања Давидовић са поруком да ће српски народ који данас живи у Федерацији БиХ, конкретно из Кантона 10, односно Унско-санског кантона, убрзо бити интегрисан у здравствени систем Републике Српске када је у питању секундарна и терцијарна здравствена заштита и да се води рачуна да сви Срби који су у Федерацији уживају иста права као и Срби у РС.

– Важно је да се не одрекнемо онога што је наше, а изгубљено је само оно чега се одрекнемо. „Гдје је зрно клицу приметно, тамо нека и плодом почива” – цитирајући Његоша завршио је Давидовић, који је помоћник председника Српске за Федерацију и председник Скупштине општине Бос. Петровац.

У име Покрајинске Владе обратио се Мирослав Илић пруживши јаку подршку обиљежавању Дана сјећања, а научни осврт на Одбамбено-отаџбински рат изнио је професор историје Душан Дикић. У културно-умјетничком програму наступили су народни гуслар Витомир Вулин и етно група *Завей*. Програм је водила Дејана Смољановић.

Дан сјећања на страдање Срба у 13 западнокрајишких општина 1995. године организован је уз подршку Фонда за избјегла, расељена лица и за сарадњу са Србима у региону, Покрајинског секретаријата за културу, јавно информисање и односе са вјерским заједницама, Комесаријата за избјеглице и миграције Србије и Представништва Републике Српске у Србији. **ВЕСНА ПЕШИЋ**

ЛИНТА: ТУЖИЛАШТВО У БЕОГРАДУ ДА ПОКРЕНЕ ИСТРАГУ

Скупу је присуствовао и председник Савеза Срба из региона и народни посланик у Скупштини Србије Миодраг Линта који је овом приликом поручио да је трагична чињеница што још нико није одговарао за масовне и свирепе злочине над Србима у 13 западнокрајишких општина иако су познати налогодавци и починиоци.

– Током и након агресије извршена је организована пљачка српских кућа, станова, школа и фабрика и систематско уништавање српске имовине и комуналне инфраструктуре – рекао је Линта и овим поводом позвао Тужилаштво за ратне злочине у Београду да покрене истраге и подигне оптужнице за масовне злочине над Србима у 13 западнокрајишких општина. Он је упутио апел Влади Србије да се у далеко већој мјери помогне преосталим Србима у западној Крајини јер се налазе у тешкој ситуацији.

Сјећање на прогон Срба са подручја Возуће, долине Криваје и јужног Озрена

Поводом обиљежавања 29 година од прогона Срба са подручја Возуће, долине ријеке Криваје и јужног Озрена, колона од око 500 учесника марширала је *Шахом изодуса 2024* дугом 22 километра од села Тумаре на Озрену ка насељу Стог код Возуће у општини Завидовићи. Ријеч је о камионском путу, који иде правцем Бријесница Горња–Кврга–Малчићи–Боровци–Лозна–Стог, којим су се Срби из Возуће и долине Криваје повлачили пред припадницима такозване Армије БиХ.

Пред спомен-капелом у изградњи у порти Цркве Светог Ђорђа у Стогу, парастос је служио митрополит Хризостом који је поручио да се од заборава мора сачувати мучеништво српског народа Возуће од Другог свјетског рата, укључујући посљедњи рат.

– За Србе је борба за опстанак и идентитет на подручју Возуће и Озрена веома значајна, с обзиром на то да њихово постојање на овим просторима траје и при-

је манастирских задужбина краља Драгута Немањића из 14. вијека.

Према његовим ријечима, српски народ Возуће је бранио своја огњишта, куће, породице и завјете, као и историју која сеже далеко у прошлост, о чему свједоче бројни немањићки манастири Возућица, Удрим, Озрен.

– Управо наши борци овдје, који су погинули мученицима, били су ти који су се

до посљедњег даха борили и животе положили да би сачували тај наш ланац и вјечно постојање – поручио је митрополит Хризостом.

Председник Борачке организације Републике Српске Радан Остојић рекао је да је обавеза свих да култура сјећања буде пренесена на млађе нараштаје.

Председница Републичке организације породица заробљених и погинулих бораца и несталих цивила Исидора Граорац поручила је да присуство на оваквим догађајима мора бити масовније јер само тако докажујемо постојање на овим просторима.

Срби из Возуће протјерани су са вјековних огњишта у офанзиве такозване Армије БиХ под називима *Урајан*, *Фарз* и *Бадр ал Босна*. Масовно страдање Возућана догодило се од 10. до 24. септембра 1995. године, услјед офанзиве 23.000 муслиманских војника Другог и Трећег корпуса такозване Армије БиХ и одреда *Ел музахедин*, те

НАТО бомбардовања, потпомогнуто њиховим јединицама за брза дејства, као и пакистанског контингента међународних мировних снага.

Тада је спаљено 30 српских села, протјерано 1.920 српских породица са 7.680 чланова, убијено 459 бораца Војске Републике Српске и цивила, док се за већим бројем још трага. Падом Возуће окончано је протјеривање и етничко чишћење Срба са подручја зеничке регије, започето 1992. године.

Због злочина над Србима Возуће и Завидовића до сада су осуђени само ратни злочинаци и некадашњи начелник Генералштаба тзв. Армије БиХ Расим Делић на три године пред Хашким трибуналом, као и командант Трећег корпуса тзв. Армије БиХ Сакиб Махмуљин, кога је Апелационо вијеће Суда БиХ правоснажно осуђило на осам година затвора, које не издржава након бјекства из БиХ. **СРНА**

КОЛОНИСТИ СОЛУНСКИ ДОБРОВОЉЦИ-ЉУДИ, ЦРТИЦЕ, СУДБИНЕ 9.

» ПИШЕ: ДР МИЛАН МИЦИЋ, ИСТОРИЧАР

Постојећа литература и архивска грађа дјелимично реконструишу животне судбине српских добровољаца насе-

љених у Банату, Бачкој, Срему, Славонији и Барањи у времену Великог рата (1914–1918) и њихове колонизације (1921–1941); илуструју токове рата и колонизације, дочаравају историјске

процесе, околности и промјене изазване ратом и сеобом у њиховим животима и истражује људску судбину човјека – ратника, сточара, ратара, колонисте, а често и печалбара.

Личности добровољаца – колониста у овом раду случајни су узорак на којем се види преламање крупних историјских потреса и промјена у животу обичног човјека.

Срби из Мађарске су се и у дубокој старости селили у Краљевину СХС

Када се 1924. године селио у Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца Голуб Аврамовић из Ловре имао је педесет и четири године, а његова жена Савета педесет и двије године. Са њима бродом Бродарског синдиката Краљевине СХС путовали су и ћерка Тинка (1911), као и Голубова мајка Софија која је у тој сеоби могла имати око седамдесет и пет година. Као засебна домаћинства на броду Бродарског синдиката налазили су се синови Голуба Аврамовића Петар и Јован Аврамовић.

Прије сеобе породица се издијелила, јер је то омогућавало да у југословенској аграрној реформи Аврамовићи мјесто једне добију три земљишне компетенције што говори о могућем контакту Голуба Аврамовића са неким лицем који је добро познавао начин на који се врши југословенска аграрна реформа. Могуће да је до подјеле дошло и раније јер је од имовине у Ловри Голуб посједовао 2 куће. Земљишна својина Голуба Аврамовића износила је 3 к. ј. земљишта и 1 к. ј. и 600 кв. хв. винограда. Прије пута на југ, у Краљевину СХС, продао је кућу, 2 к. ј. земље и дио винограда и од тог новца могао је да купи кућу у Мољу.

Као човјек са животним искуством био је један од вођа сеобе из Ловре на новој југословенској држави и 21. октобра 1924. године заједно са Божидаром Видаковићем боравио је у канцеларијама Жупанијског аграрног уреда у Новом Саду распитујући се о праву сеобе и мјесту гдје ће оптант из Ловре наћи ново мјесто за живот.

Голуб, Петар и Јован носили су следећу имовину са собом у колонију Мала Ловра, а према списку састављеном у Ловри од 13. октобра 1924. године.

Породица Голуба Аврамовића носила је следеће ствари: 2 стола, клупу, 5 столица, 3 кревета, орман, касну, пећ, сандук постелне хаљине, сандук са одијелом, сандук патлициана, опрему за коња, 3 снопа земљорадничког алата, машину за сјечење сјечке, кола, плуг и таљиге, дрљачу, корито, буре, траље, поњаву, врећу паприка, врећу кромпира, 20 кг. лука, 20 кг. пасуља, 15. кг. лука за сађење, колијевку, ведро, канту, 20 кг. брашна, 15 кг. кукуруза, ваљак, опаклију.

Голубов син Петар Аврамовић носио је у Мол: сто, клупу, 3 столице, 2 шамле, штељажу, шублон, орман, 2 кревета, сандук одијела, сандук патлициана, сандук киселе паприке, 3 косишта, машину за сјечење репе, плуг за копање, корпу дрва за огрев, цак кромпира, 20 кг пасуља, 3 мотике, сандук земљаног алата, плетер, 2 празна бурета.

На попису ствари Јована Аврамовића налазили су се: сто, канабе, орман, касна, 2 кревета, сандук посуља, сандук кухињског посуља, ручна машина за прекрупну, ручна машина за кружење, врећа кромпира, по 20 кг лука сјемена, пасуља, брашна, лука, пар лотри, мало буре, дрљача, даске за кревет, наћве, мердевине, корпу дрва за пећ, сноп резног алата, 3 тестере, наћве, корпа за постелину, сандук књи-

» Православна црква у Ловри је посвећена љетем Св. Николи, грађена 1714. године

га за гимназију. Алат који су Аврамовићи носили са собом указује на њихово бављење виноградарством. Из списка ствари видљива је брижљива организација сеобе гдје се водило рачуна о свим потребама домаћинства, посебно знатна количина хране јер се мислило на прелазни период када се храна не може произвести (јесен), а потребна је за породицу. Сандук књига за гимназију је тајна и могуће је да је Јован Аврамовић (1894) похађао гимназију прије почетка Великог рата (1914–1918).

Голуб Аврамовић током аграрне реформе надијељен је са 7 к.ј. земљишта, Петар Аврамовић са 5 к. ј. земљишта, а Јован Аврамовић са 5 к. ј. земљишта.

Јован и његова супруга Бојана у Малој Ловри добили су петоро дјеце: кћери Славојку (1928), и близанце Славка и Марију (1939). Петар Аврамовић добио је дјецу: ћерке Софију (1930), Ленку (1931) и Спаску (1934).

Лазар Бечејић посједовао је дућан у Ловри. У тренутку сеобе, 1924. године, налазио се у дубокој старости и бројао је седамдесет година што нису биле године за било какав покрет у неизвјесност. Његов син Душан те 1924. године имао је четрдесет и четири године.

И Душан и Лазар били су удовци, а са Душаном путовале су ћерке Данка (1910) и Љубица (1912). Прије поласка на пут Лазар је продао кућу у Ловри.

Из Ловре ка Мољу, Дунавом, носио је: 2 кревета, астал, 2 столице, шублон са одјећом, 2 качице, 2 лопате, плуг и таљиге, кола, ћебе, сандук за јело, сандук посу-

ђа, 40 кг. лука, 40 кг. брашна, 20 кг. пасуља што је све пописано у Ловри 13. октобра 1924. године.

У колонији Мала Ловра код Мола надијељен је са 7 к. ј. земљишта, али је земљу продао да би отворио дућан и бавио се послом који је сав живот радио. Ту је и преминуо између два свјетска рата, као и његов син Душан 1939. године.

Лазар Бечејић је примјер који показује да су се селили у Краљевину СХС и Срби из Мађарске зашли у дубоку старост и који су мијењали тако мјесто становања и државу што је била слика помјерања становништва у Европи послје Великог рата (1914–1918).

Са собом у оптацију Лазар је носио и своје занимање као његово трајно одређење и извор егзистенције.

Милица Бузарев из Батање као удовица била је носилац оптације. Рођена је 1888. године. Сина Мирка родила је 1909. године, ћерку Живку 1911. године и ћерку Јагоду 1913. године. Године 1923. са малољетном дјецом кренула је у сеобу лицијом насељавања којима су ишли возови са батањским оптантима – ка Новој Батањи у Овче Пољу, у Македонији. Врло брзо удовица је реаговала на тешке услове живота у Новој Батањи и њена породица у привременом смјештају нашла се 1924. године у колонији Александров Гај у околини Мариолане. Исте године Милица са дјецом дошла је на велепосјед Ладислава Лелбаха Видак ушту где је формирана колонија Банатско Вишњићево у коју су се са колонистима из динарских крајева (Босна, Лика) населили и оптант из Батање.

Формална додјела земљишта Милице Бузарев уследила је 1925. у колонији Леоновац на велепосједу грофа Андрије Чекоњића која се од 1927. године звала Војвода Степа, али сеоба у ову недалеку колонију уследила је послје неколико година. Милица Бузарев 6. јуна 1929. године тражила је зајам за градњу кућа „јер намјерава овог љета изградити кућу“. Куће Милице Бузарев у колонији Војвода Степа није ишло брзо. Процес градње куће потрајао је јер је 22. јануара 1931. године тражила зајам од 2.000 динара „да би довршила кућу“ што значи да је вјероватно тражила зајам за цријељ и грађу јер је кућа била подигнута само до зидова. Кућа Милице Бузарев у Војвода Степи налазила се у сјеверозападном дијелу села, у батањском крају гдје су живјели оптант из Батање заједно са добровољцима из Босне и Црне Горе и око артеског бунара који је по колонистима из Батање назван батањски бунар. Радње око бушења артеског бунара у сјеверозападном дијелу села 1929. године подударале су се са досељавањем и започетом градњом кућа Милице Бузарев и других батањских оптаната који су тада долазили у колонију Војвода Степа (мај-октобар 1929. године).

Божидар Видак родио се 1895. године у Ловри. Учествовао је у Великом рату (1914–1918). По подацима Гојка Маловића био је добровољац у српској војсци, али његово име не налази се на списку добровољаца српске војске који су надијељени земљом у Бачкој током колонизације 1921–1941. године. У Картотеци оптаната Жупанијског аграрног уреда из Новог Сада наведено је да је Божидар Видаковић надијељен у Мољу са 6 к. ј. земљишта као оптант. Да ли је у групи оптаната у оквиру које се селио из Ловре и сам статусно постао оптант или је припадао заједници Добруца на добровољаца Прве српске добровољачке дивизије која је под утицајем бољшевика напустила јединицу у прољеће 1917. године којима није признат статус добровољаца српске војске у вријеме Краљевине Југославије није познато. Бољшевички утицај није био присутан у његовом животу јер је по повратку из рата као писмен човјек био перовођа у црквеном одбору црквене општине Ловра. Такође, чињеница да је провео Други свјетски рат и окупацију Бачке од стране мађарског окупатора у избјеглиштву у Београду говорила би у корист тога да би Божидар Видак могао бити добровољац српске војске у Првом свјетском рату.

Прије кретања у сеобу у југословенску државу Божидар Видак продао је 4 к. ј. земље са којом је располагао као и ½ к. ј. винограда. На списку ствари којом је 13. октобра 1924. године састављеном у Ловри Божидар Видак био је потписан као Видаковић што значи да је пред оптацију Божидар додао наставак –ић, на тај начин доказујући гласно простору у који је долазио свој снажан српски идентитет.

Божидар, сада већ Видаковић, кретао се у сеобу са супругом Љубицом, трогодишњим сином Љубомиром, а те 1924. године рођена му је и ћерка Наталија. На списку ствари које су ношене из Ловре налазила се и колијевка што значи да је Наталија рођена у Ловри или је жена Љубица путовала трудна у нову државу. Формирање породице овим није било завршено. Године 1925. у колонији Мала Ловра код Мола Божидару и Љубици родио се син Урош.

На шлеп Бродарског синдиката Краљевине СХС октобра 1924. године породица Видаковић утоварила је следеће ствари: 2 стола, клупу, 5 столица, орман, шублон, штељажу, 2 кревета, 2 сандука постелине, 2 сандука посуља, 2 сандука алата, 2 сандука патлициана, 1 сандук посуља.

На два шлепа Бродарског синдиката Краљевине СХС из Ловре и Сент Андреје октобра 1924. године испловила је 81 породица са 220 чланова (35 породица – Ловра са 102 члана, Чобана – 21 породица, Калаз – 9 породица, Сент Андреја – 9 породица, Помаз – 7 породица).

У Жупанијском аграрном уреду у Новом Саду 21. октобра 1924. године Божидар Видаковић и Голуб Аврамовић дали су изјаву да је брод присвио из Мађарске, да

се налазе на пристаништу и моле да им се додијели земља на велепосједу Котекових у Футогу као што им је прије сеобе у јужно-словенску државу од стране дипломатских представника Краљевине СХС у Будимпешти и било обећано. На документу којег су донијели оптанти из Ловре са списком оптантских породица стајало је написано да се селе у Футог.

Два шлепа Бродарског синдиката Краљевине СХС наставили су пут из Новог Сада Дунавом, па су ушли у Тису и путници на шлеповима сазнали су да се селе у потиска мјеста Аду и Мол. Оптанти из Ловре били су предвиђени да се населе у Аду, али су оптанти из других села (Чобанац, Помаз, Калаз и вароши Сент Андреје чули да је љепше мјесто Ада него Мол и током ноћи откачили су шлеп са оптантима из Ловре који је остао у Мољу на изненађење Ловрана, али и локалних власти које нису биле обавијештене да у њихово мјесто долазе оптанти из Мађарске.

Божидар Видаковић у периоду 1924–1929. године обрађивао је земљу, а пошто је по занимању био трговачки помоћник 1929. године отворио је дућан у насељу. Божидар Видаковић био је имућнији човјек и купио је у Мољу кућу зидану 1914. године. Његова писменост и углед међу оптантима били су знатни и он је 5. маја 1932. године забиљежен као дјеловођа Друге (оптантске) аграрне заједнице.

Иван Генов родио се 1897. године у Бугарској и био дио заједнице бугарских баштована који су закупили земљиште у Ловри и живјели од баштованства.

По завршетку Великог рата (1914–1918) оженио се Вукосавом Лукић рођеном 1901. године у Ловри, а 1923. године, на годишњу прије оптације родио им се син Светозар Цветко.

На пописнику оптаната из Ловре и списку ствари закљученом 13. октобра 1924. године у Ловри Иван Генов појавио се као Иван Геновић што је био знак новог идентитетског препознавања код њега услјед женидбе са Српкињом, живота у окружењу српског села и сеобе са српском заједницом у југословенску државу.

Геновић октобра 1924. године на шлеп Бродарског синдиката утоварили су сљедеће ствари: орман са постелим хаљинама, кревет, сто, пећ, сандук кухињског посуђа, сандук алата, корито са патлићаном, сандук патлићана, клупу, таљушке.

Очигледно породица Геновић била је сиромашна, према стварима које је носила. Траг извора занимања породице и извора егзистенције у Ловри била је већа количина патлићана коју је носила са собом у сеобу (баштованство). Иван Генов није имао имовине у Ловри; у Ловри живио је у кирији или у породици Лукић и закупио је земљу за бављење баштованством.

У колонији Мала Ловра код Мола Ивану и Вукосави рађала су се дјеца: 1927. године – Никола, 1929. године – Невенка, 1933. године – Ђорђе. Имена дјеце говорила су о томе да је процес националне промјене за Ивана Генова 20-их година 20. вијека у српском окружењу био завршен.

Породица Геновић надијељена је у Мољу са 5 к. ј. земљишта, али је Иван земљу продао, отишао у Стару Кањижу на рад, а потом у Турску Кањижу (Нови Кнежевац) гдје је радио на Пиринцу – пољу. Вјероватно да се на раду бавио послом који је знао – баштованством.

Продаја аграрне земље од стране Ивана Геновића показивала је да је припадао нижем аграрном слоју којем је надничење или рад на неком пољопривредном имању било прихватљивије од обраде сопствене земље.

Шта могу предузети власници земљишних честица у КО Нова Кршља који су у исправном поступку остали без имовине?

● Отац је био власник више земљишних честица (парцела) које се налазе у Катастарској општини Нова Кршља, ЗК одјел Слуњ, Општински суд у Карловцу. Тек сам недавно сазнао да је наводно земљишна књига за ту катастарску општину уништена или нестала, те да се негдје 2016. године водио поступак обнове земљишне књиге. Ја за то нисам знао тако да нисам ни судјеловао у исправном поступку, у којем сам могао поднијети пријаве и приговоре. У новој земљишној књизи сада је као власник наше имовине уписана Република Хрватска.

– Нажалост, нисте једини који није знао за поступке обнове земљишних књига у Хрватској или, пак, оснивања нових, тако да нисте знали ни за оглас о отварању земљишне књиге и рокове до када сте били у могућности поднијети пријаву свога права власништва односно приговор постојећем упису, као и за посљедице пропуштања рока. Посљедица је, прије свега, да се на основу чланка 190. став 5. Закона о земљишним књигама, наводно због тога што се у исправном поступку није могло утврдити власника, као власник катастарских честица у земљишну књигу уписала Република Хрватска.

У ЗК улошку бр. 838, к.о. Нова Кршља, гдје су уписане и Ваше некретнине, као власник 1/1 уписана је Република Хрватска и то као власник 1.801 катастарске честице (парцеле), укупне површине 7.846.240 м².

Посљедица пропуштања рока одређеном за исправни поступак у којем сте могли поднијети пријаву односно приговор јесте да Вам сада преостаје једино да своје право остварујете тужбом у парници пред судом којом ћете захтијевати брисање неваљане укњижбе и успостављање пријашњег земљишнокњижног стања, што се као упозорење лицима која полажу право на некретнине наводи на крају огласа о отварању земљишних књига.

Тужба ради брисања земљишнокњижног уписа против Републике Хрватске, као туженика, подноси се код Општинског суда у Карловцу с обзиром да су спорне некретнине уписане код тог суда. У складу с чланком 186.а Закона о парничном поступку, потребно је да претходно Општинском државном одвјетништву у Карловцу,

ХУМАНИТАРНИ ЦЕНТАР ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ И ТОЛЕРАНЦИЈУ
Војвођанских бригада 17, Нови Сад
телефон: 021/ 528 132, 021/ 520 030
мејл: office@hcsit.rs; hcsitns@gmail.com; cajtr: www.hcsit.rs

БЕСПЛАТНА ПРАВНА ПОМОЋ УЗ ПОДРШКУ КОМЕСАРИЈАТА ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ И МИГРАЦИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Хуманитарни центар за интеграцију и толеранцију (ХЦИТ), уз подршку Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије пружа бесплатну правну помоћ и подршку избеглицама односно лицима која полажу право на некретнине у Републици Хрватској. Правна помоћ се пружа у средишту ХЦИТ-а у Новом Саду, Војвођанских бригада 17.

Радно вријеме: понедељак – четвртак од 9 до 13 сати, тел. 021 528 132 или 520 030, моб. 063 8351862, мејл: office@hcsit.rs

У наведеним терминима корисници се могу обратити за правну помоћ и у другим правним стварима.

Правна помоћ за лица која полажу права на некретнине у ФБиХ пружа се правна помоћ у просторијама ХЦИТ-а понедељком и сриједом од 14.30 до 17.30 и петком од 12 до 15 сати.

» Једини правни лијек је тужба у парници пред судом којом се тражи успостављање пријашњег земљишнокњижног стања

које заступа Републику Хрватску, поднесете захтјев за мирно рјешење спора који мора да садржава све оно што мора да садржава и тужба ради брисања земљишнокњижног уписа.

Као доказ да сте активно легитимирани, као тужитељ, за вођење поступка потребно је да доставите смртни лист (извод из матичне књиге умрлих) за оца, ако је умро у Србији на међународном обрасцу или, пак, овјерени пријевод за оца, који се водио као власник некретнина, и Ваш родни лист на међународном обрасцу или, пак,

овјерени пријевод, с обзиром да сте као насљедник овлаштени, и прије него што исходите упис свог права власништва у земљишној књизи, брисовном тужбом захтијевати брисање неваљане, односно неистините укњижбе и успостављање пријашњег земљишнокњижног стања.

Ви морате доказати да је Ваш отац био уписан у земљишној књизи и да је укњижба у корист туженика неваљана. У ту сврху као доказе можете користити јавне или приватне исправе. Јавна исправа је она коју је у прописаном облику, у границама своје надлежности, издао или потврдио надлежни државни или други орган те исправа коју је у таквом облику издала правна или физичка особа у обављању јавне службе која јој је прописом повјерена (нпр. извод из земљишне књиге, посједовни лист, домовница, родни лист и др.). Приватне исправе су све оне које нису јавне, нпр. изјаве, пуномоћи, уговори, сугласности и слично. Настојте да свакако нађете писане доказе (нпр. извод из земљишне књиге, посједовни лист, у којима је уписан Ваш отац као власник односно посједник), а у помањкању писаних доказа настојте осигурати свједоке и њихове адресе: саслушање свједока који живе у Хрватској и овјерене изјаве свједока који сада живе у Србији, а претходно су живјели у Хрватској.

РАТКО БУБАЛО,
ПРЕДСЈЕДНИК УО ХЦИТ-А

У Загребу идентификовани посмртни остаци четворо Срба

Посмртни остаци четворо Срба, страдалих у акцији хрватске војске и полиције Олуја, идентификовани су у Загребу, саопштила је Комисија за нестала лица Србије.

Жртве stradale у августу 1995. године ексхумиране су у Петрињи, Задру, Горњем Селишту и Водотечу.

Идентификација је обављена методом анализе ДНК, уз присуство чланова породица,

у Заводу за судску медицину и криминалистику Медицинског факултета у Загребу. Њихова сахрана биће обављена у складу са жељама породица.

– Овим је настављен процес идентификација жртава српске националности, чије породице живе у Србији, што је од посебног значаја за породице несталих лица, које годинама покушавају да пронађу и достојно сахране посмртне остат-

ке својих најближих – наводи Комисија.

Идентификацијама је присуствовао мониторинг тим Комисије за нестала лица, имајући у виду да је од почетка процеса ексхумација и идентификација посмртних остатака вршених на подручју Хрватске, по заједнички утврђеној методологији, српској страни омогућен мониторинг.

Према подацима Комисије,

од 2001. до 2024. године, из регистрованих, масовних гробница, појединачних гробних мјеста и других необиљежених локација ексхумирани су посмртни остаци више од 1.400 жртава српске националности страдалих у оружаним сукобима на територији Хрватске.

Посмртни остаци око 1.000 идентификованих жртава предати су породицама.

ГЛАС СРПСКЕ

НА КРФУ ОДАТА ПОЧАСТ ГВОЗДЕНОМ ПУКУ

Полагањем вијенаца код споменика војницима Другог пјешадијског пука првог позива Моравске дивизије *Кнез Михајло* у порти цркве у Дасији на Крфу одата је почаст јунацима овог славног пука познатог под *Гвоздени пук*.

У месташцу Дасија, удаљеном 12 километара од града Крфа, налази се споменик посвећен војницима Другог пјешадијског пука првог позива Моравске дивизије *Кнез Михајло* којима је ово грчко острво постало вјечна кућа. Други пјешадијски пук *Књаз Михајло*, познат под називом *Гвоздени пук*, био је пук српске војске током ратова од 1912. до 1918. године. У Другом пјешадијском пуку Моравске дивизије првог позива било је највише Јабланичана, Пусторечана и Топличана и Заплањаца.

Крфско друштво грчко-српског пријатељства иницијално је постављање споменика *Гвоздени пук* и *Моравској дивизији*. Било је замишљено да споменик буде подигнут и постављен као „крајпуташ“ на магистралу између Дасије и Ипсоса, али је на иницијативу великог пријатеља српског народа Костаса Николоузоа, градоначелника Крфа одлучено да спомен-обилежје буде подигнуто у Дасији, на мјесту гдје се налазило српско гробље и одакле су кости српских јунака пренијете у маузолеј на острву Видо. Споменик Моравској дивизији постављен је и освештан 27. августа 2017. у централном дијелу црквене порте, а његово одржавање преузела је Грчка православна црква и град Крф. Традиционално, у оквиру обилежавања годишњице искрцавања српске војске на Крф, на спомен-обилежје се полагају вијенци и служи парастос за покој душа погинулих јунака. Овогодишњој комеморативној свечаности присуствовао је велики број, како чланова српске делегације, тако и локалних становника. Гвоздени пук је био и остао симбол непоколебљивости, храбрости и вјерности Србији. Многи борци овог пука су због испољене храбрости награђени највишим одлицима. Више од 200 бораца је добило Орден Карађорђевице звјезде са мачем, док су њих четрдесетак били двоструки носиоци овог знамења. Ратна застава Гвозденог пука је најодликованија застава у српској војсци. Данас, сјећање на Гвоздени пук живи као инспирација будућим генерацијама, које у њему виде примјер како се воли и брани своја земља. **ЛОЛА ЂОРЂЕВИЋ / СПУТЊИК**

ОСКРНАВЉЕНО ПРАВОСЛАВНО ГРОБЉЕ НА ПЛАМЕНИЦАМА КОД КЉУЧА

Вандали су оскрнављивали православно гробље на Пламеницама код Кључа, рекао је парох кључки Немања Росић.

– У посљедње двије године вандала су четири пута скрнављивали православно гробље на Пламеницама које су вјерници 2021. године раскрчили, подигли споменике и оградрили – додао је парох кључки Росић. Свештеник је навео да је ово гробље после протеклог рата било потпуно уништено.

– На гробљу је сахрањено 96 људи. Тек 2000. године подигнут је једини спомен-крст Луки Ђукићу, по ком се и могло препознати гробље које је било зарасло у коров – додао је парох Росић и упитао зашто некоме сметају надгробни споменици у Кључу.

У БЕОГРАДУ ПРЕДСТАВЉЕНА МОНОГРАФИЈА ИСТОРИЧАРА МОМЧИЛА ДИКЛИЋА

Оставке српских министара 1950. године у Авнојевској Хрватској

У конференцијској сали Градске општине Земун, 19. септембра одржана је промоција књиге историчара др Момчила Диклића *Оставке српских министара 1950. године у Авнојевској Хрватској*. Ова монографија представља једну од бројних књига из богате библиографије аутора који пише о српско-хрватским односима и страдањима српског народа у Хрватској. Са промоције је поручено да је књига написана са циљем да се мјерљивим чињеницама избори за историјску истину о српском народу на том простору, а прије свега о тројци министара Душка Бркића, Радега Жигића и Станка Опачића Ђанице, и још неколико других политичара, који су својим чином жртвовали своје политичке каријере крајем августа 1950. године када су поднијели оставке не слажући се са Владом Републике Хрватске односно Бакарићевим „тимом“, који је увелико радио антисрпски.

О књизи је осим аутора говорио професор Миле Рајчевић, стихове pjesме *У деветом кругу јаме људожерке – Велебишска разиледница* Јована Савичића Прице посвећене Момчилу Диклићу прочитао је крајишки pjesник Милош Бајић, а моделатор у име организатора промоције Удружења Срба из Хрватске био је секретар Милојко Будимир.

ПЛАНСКО УНИШТАВАЊЕ СРПСКЕ КУЛТУРНЕ И ДУХОВНЕ БАШТИНЕ

Професор Миле Рајчевић рекао је да је аутор користио до сада необјављену литературу, политичке извјештаје, зборнике докумената, литературу познатих аутора, архивску грађу, критике и приказе, водио разговоре са преживјелим учесницима НОР-а и учесницима процеса и оставио историји истине о српском народу који је живио на овим просторима, ратовао за туђе интересе, и народу који је био конститутивни народ у Републици Хрватској, српском народу који је учешћем у НОР-у омогућио Хрватској да 1945. године буде на побједничком пиједесталу, и најзад српском народу који је протјеран из Хрватске идеологијом вођењем од Анте Павелића и НДХ, до политике и идеологије Фрање Туђмана и његових партијских идеолога све до данас када Хрватска не може никако да се ослободи усташке кошуље.

– Ми немамо право, а то нам не би опростило генерације које долазе и историја, да заборавимо историју наших коријена, коју неки и данас покуша-

» Миле Рајчевић, Милојко Будимир, Момчило Диклић и Милош Бајић

вају да фалсификатима прекоје ради својих политичких циљева и интереса, лансирајући отворене неистине готово свакодневно. Вријеме у коме смо живјели у Хрватској од завршетка Другог свјетског рата до 1991. године било је вријеме заблуда српског народа, лажног братства и јединства, заблуда које је српски народ скупо платио – поручио је Рајчевић објаснивши да је књига подијелена на осам поглавља који временским слиједом чине јединствену цјелину.

– На почетку аутор пише о тешком положају српског народа на ослобођеној територији, о стварању веће партизанске територије углавном у мјестима гдје су живјели Срби, злочинима усташа над српским народом у селима Госпића, Оточца, Бриња, Косиња, Перушића, Баније, Кордуна... Аутор се у књизи осврће на конституисање Завнох-а, уз напомену да су у Завнох ушли представници хрватских регија гдје је власт до првог засједања, па и касније била углавном усташка – навео је Рајчевић додајући да је аутор доста простора у књизи посветио културно-просвјетној политици Завноха и српским интересима који су били занемарени.

– Када се са ове дистанце осврнемо на овај временски период, видимо да је ово био плански смишљен чин – уништавања српске културне и духовне баштине којим су се хтејли сакрити и уништити свједоци усташког геноцида у Другом свјетском рату. И у току рата избијали су међународни конфликти унутар партизанског покрета. У посљедњем периоду долази често до сукоба са хрватским руководством на чијем се челу налази Владимир Бакарић и Стево Крајачић који су све радили уз благослов Јосипа Броза. Хрватској политици према српским крајевима супротстави-

ли су се српски министри, но Владимир Бакарић је стално у таквим приликама користио аргументе, тврдећи да му је Ђилас рекао да то тражи Тито. Посљедњи озбиљан покушај да се заустави погубна политика према Србима у Хрватској забиљежен је 1950. године. Схвативши суштину комунистичке идеје у новој Југославији, односно Хрватској, тројца министара у Влади у Загребу, Срби: Раде Жигић, Душко Бркић и Станко Опачић Ђаница отворено постављају питање због чега се у обнови запостављају крајеви са већинским српским становништвом, у којима је био најјачи партизански покрет? Бакарић одбија било какав разговор и тројцу министара проглашава информбировцима, великосрбима и разбијачима братства и јединства. Казна се знала – Голи оток. Радега Жигића убијају, Ђаница се после вишегодишње робије враћа у свој Кордун, и живи у самоизолацији све до 1991. године, када са пороцицом одлази у Шабац, гдје умре 3 године касније. Душко Бркић је окончао живот 2000. године у Београду – подсјетио је Рајчевић на крају са поруком да је овом књигом др Момчило Диклића добијена ризница драгоцених података о животу српског народа у Хрватској, страдањима и геноцидној политици према Србима, расељавањем и пресељавањем и асимилацији до етничког чишћења у грађанском рату у Хрватској 1991–1995. године.

СУКОБ СА СТАЉИНОМ ИСКОРИШЋЕН ЗА ОБРАЧУН СА СРПСКИМ КАДРОВИМА

Сам аутор др Момчило Диклић ставио је акценат на мјеста у књизи гдје се говори о жестокој превари српских министара, истичући на почетку да је ову књигу написао са циљем исправљања неистине која дуго траје и са жељом да докаже да су неспоразуми Срба и Хрвата

у авнојевској Хрватској почели давно прије 1950. о чему ће читаоци моћи детаљније сазнати читајући штиво.

– Непосредни повод за писање ове књиге ми је било писање књиге хрватског младог историчара Мартина Превишића о историји Голг отока у којој је изнио низ нових података, који мени својевремено нису били доступни. Он је изнио податке који имају научну валидност и неколико основних елементарних судова и закључака који не могу издржати историјски суд. Наиме, на основу његових изнијетих података о саслушању Радега Жигића дошао сам до другачијих закључака, а прије свега да овај проблем није настао отказивањем послушности Јосипа Броза Стаљину. Проблем односа Срба и Хрвата у партизанском покрету авнојевске Хрватске почео је од почетка Другог свјетског рата и трајао све године после ослобођења земље и никако се његов почетак не може датирати у 1950. годину. Спор је био због жртвовања српског народа како у рату тако и после њега. Иза себе је имао тешку суштину, елиминацију српских националних и вјерских компоненти, које је углавном одрађено крајем 20. вијека. Сукоб Тита и Стаљина је био моменат када је групу најпрестижнијих партизана и касније министара српске националности требало елиминисати. То су Бакарић и Тито искористили. Елиминацијом ове групе људи слоњена је и посљедња препрека за реализацију такве политике. Броз је Југославију превео на Запад и зато је енглеска краљица рекла за њега „то је наш дијамант, додуше небрушени“. У писму у коме Стаљин напада Броза каже се да треба одстранити националисте, а било их је доста – открио је Диклић и са публиком подијелио своја занимљива искуства и неколико анегдота долазећи до сазнања и података у свом дугогодишњем историографском раду.

– На право питање ова књига треба да одговори, зашто Бакарићу и Титу није одговарало да се изнесе права истина да су српски министри поднијели оставке јер се нису слагали са политиком Владе Хрватске, него су их оптужили за Информбировце и непријатеље. Јер признати ту чињеницу значило би признати проблем односа хрватске власти према Србима авнојевске Хрватске и зато се ишло на негацију чињенице, не да су поднијели оставке него да су смијењени као припадници Информбирова – поручио је Диклић. **ВЕСНА ПЕШИЋ**

ОДРЖАН КОМЕМОРАТИВНИ СКУП СТРАДАЛИМ НА КОРАНСКОМ МОСТУ

ОНИ СУ ПАЛИ НЕПОБИЈЕЋЕНИ

У Земуњу је на празник Мале Госпојине испред споменика палим борцима у ратовима 1990–1999. Они су *пали непобеђени* одржан комеморативни скуп страдалим на Коранском мосту на Кордуну прије 33 године. Овај скуп организовало је Удружење бораца Кордуна и Завичајни клуб Кордунаша. Комеморацији су присуствовале супруга и ћерка покојног Николе Бабића који је први страдао на Коранском мосту.

У име организатора Буро Шкаљац је поздравио све присутне и захвалио се што су се окупиле у толиком броју и подсетио их како је дошло до трагичног страдања резервиста.

– На овај дан 1991. године на мости на ријечи Корани припадници специјалних јединица МУП-а Хрватске и Зенги заустављају два камиона са припадницима ЈНА који су превозили војнике редовног и резервног војног састава из касарне Мекушје у касарну Логориште. Одмах је заробљено 27 припадника ЈНА који су били у камиону, упућени су им погрдни изрази и псовке. Наређено им је да одмах предају оружје, што су и учинили, мислећи да ће тако избјећи сукобе – рекао је Шкаљац.

Група припадника ЈНА је одведена са моста на Корани док је осталима наређено да легну са лицем окренутим ка земљи и руке да ставе на потиљак.

– Тада је услиједило физич-

» Буро Шкаљац и ћерка и супруга покојног Николе Бабића

ко малтретирање од стране припадника МУП-а Хрватске и Зенги над заробљеним припадницима ЈНА. Ударали су их кундачима по рукама и ногама. Када се заставник Никола Бабић побунио против толиког малтретирања један припадник Зенги га је убио ножем, тј. заклао. Затим је и други војник ЈНА убојен два пута ножем у леђа, а потом је убијен рафалом из аутоматске пушке.

Како даље наводи Шкаљац остали војници су морали да се поређају поред оградe моста на Корани. Видећи шта им се спрема, три војника Бранко Маџарац, Душан Мркић и Небојша Јаснић су скочили преко оградe моста у Корану. Остали који су остали на мосту, сем Светозара

Шарца су убијени. Прво су им пуцали из аутоматских пушака у ноге, а онда док су рањени лежали на земљи једног по једног су убијали на најстрашнији начин, углавном ножем.

– Убијањем заробљених војника ЈНА, од стране припадника МУП-а Хрватске и ЗНГ учињена је тешка повреда Женевске конвенције – закључио је Шкаљац.

Положени су вијенци и цвијеће на споменик. Положиле су га делегације: СУБНОР Републике Србије, ГО Земуњ, Удружење бораца Кордуна, Завичајни клуб Кордунаша, СУБНОР Нови Београд, Савез Срба из региона, Удружење ветерана *Црвене берейке*, Удружење избјеглица из Републике Хрватске, Удружење 6. личке дивизије, Удружење За-

вичај и СУБНОР Земуњ, КУД *Петрова Ђора – Кордун*.

Присутни су били и помоћник председника Градске општине Земуњ Драган Матијевић и члан Вијећа Градске општине Земуњ Милан Миливојевић, пуковник Петар Ајдиновић, секретар Асоцијације избјегличких и других удружења Срба из Хрватске и представник Покрета Срба Крајишника Милојко Будимир и многи други.

Женска пјевачка група *Чуваркуће* из Земуња, Удружења Културна заједница *Шамарица* отпјевала је пјесму *На Кордуну троб до троба*, пуковник Милош Крнета је прочитао пјесму *Корански мост* Бојане Вучић.

На Малу Госпојину 1991. страдали су кордунашки резервисти и официри Војске Југославије Миле Бабић (1949), Никола Бабић (1948), Васо Бижић (1955), Светозар Гојковић (1959), Зоран Комадина (1964), Божо Козлина (1954), Миленко Лукач (1959), Слободан Миловановић (1966), Миле Пеурача (1964), Милић Савић (1955), Јован Сипић (1966), Милош Срдић (1948), Небојша Поповић (1967).

С њима су били Душко Мркић, Светозар Шарац, Миле Пеурача, Ненад Трбојевић, Небојша Јаснић и Бранко Маџарац.

Након комеморације присутни су отишли у Манастир Светог Архангела Гаврила у Земунском парку како би запалили свијеће за stradale. **ДРАГАНА БОКУН**

ЛИНТА: СУЂЕЊЕ УБИЦИ ОБИЧНА ЛАКРДИЈА

Присутнима се обратио и председник Савеза Срба из региона и народни посланик Миодраг Линта.

– Суђење једном од убица наших бораца Михаилу Храстову била је права фарса и лакрдија. Трајало је 23 године и коначно 2015. године осуђен је на срамне четири године затвора што јасно шаље поруку понижавања и омаловажавања наших страдалих бораца и њихових породица. То је један од бројних доказа да хрватско правосуђе није ни независно ни непристрасно, већ етнички мотивисано и у функцији државне политике, односно да се оправда безочни лажни мит, који је један од темеља хрватске државе. То је мит о Домовинском рату по коме су крајишки Срби били агресори, а Хрватска водила одбрамбени рат.

Линта каже да један од показатеља да је хрватско правосуђе етнички мотивисано јесу и бројна суђења припадницима ЈНА и Територијалне одбране и Војске и полиције РСК. Преко 4.000 српских бораца је процесуирано. Подигнуто је скоро 2.000 оптужница, донијето је више од 700 осуђујућих пресуда. Подсетио је да се и даље бори да Србија призна крајишке борце, да Тужилаштво за ратне злочине процесуира бројне злочине над Србима, да пружи новчану и правну помоћ српским борцима које прогони хрватско правосуђе, као и да се оснује Меморијални центар српских жртава страдалим у ратовима деведесетих година.

НЕВЕНКА ДОБРИЋ, ПРВА СРПКИЊА КОЈА ЈЕ ДОБИЛА УПРАВНИ СПОР ПРОТИВ МИНИСТАРСТВА БРАНИТЕЉА

Хрвати покушали да убијено српско дијете представе као „непријатеља“

Невенка Добрић (65) из Сремске Каменице прва је особа која је добила спор пред Управним судом у Загребу, а против Министарства бранитеља и Градског уреда за социјалну заштиту, здравство, бранитеље и особе с инвалидитетом, који су јој претходно одбили захтјев за добијање статуса цивилне жртве рата, пишу београдске *Вечерње новости*. Невенка је статус тражила јер јој

је у избјегличкој колони, за вријеме Олује, 4. августа 1995, убијен дванаестогодишњи син Сениша, а и сама је била повријеђена.

Захтијеве да буду проглашени цивилним жртвама рата поднијело је на десетине српских цивила, рањених у рату у Хрватској, или оних који су изгубили најмилије. Сви су до сада одбијани и нису могли да остваре ни породичну инвалиднину, јер је Повјеренство

Министарства бранитеља доносило закључке да не испуњавају критеријуме по фамозном члану 5. Закона о цивилним страдалницима. Овај члан предвиђа да на статус и ивалиднину немају право „непријатељи, помагачи или сарадници непријатељских војних и паравојних формација“. Поменуто Повјеренство дало је себи за право да масовно и неселективно одбија захтијеве без ваљаног образложења и доказа.

И загребачки Управни суд пресудио је да је Повјеренство донијело произвољну оцјену да су цивилне ратне жртве биле помагачи непријатеља и вратило предмет на поновно одлучивање.

Невенка је у изјави за *Вечерње новости* рекла да је спор са хрватском државом за накнаду штете, који је покренула 2006, изгубила јер није могла да докаже ко је убица њеног сина. Дванаестогодишњи Сениша и Невенкин свекр Петар, убијени су у рафалној паљби по избјегличкој колони, која се тог 4. августа 1995. кретала ка Босанској Костајници.

– Били су у кабини трактора, а ја у приколици. Из шуме Зеленик

» Сениша Добрић

одједном су излетјели припадници хрватске војске и почели да пуцају по нама. Нисам видјела да су Сениша и свекр убијени. Свуда околу били су рањени. Утом је наишао мој тата са трактором. Поред њега је била мајка, а у приколици баба и стрина. Молио је њиховог главнокомандујућег да ме извучу, говоримо да сам му ћерка. Подигли су приколицу, извукли ме онесвешћену, полили водом и почели да нас гоне два километра кроз шуму. Дошла сам себи кад сам чула да неко каже како ћу ја с оцем и мушкарцима из колоне у Сисак, у затвор, а жене нека се

врате кућама. Повикала сам гдје ми је син – прича Невенка.

Војници су је ипак пустили да се са мамом и женама врати на пут. Наишли су на свекров трактор, а у њему млади Сениша, сједи, главица му пала. Почела је да плаче, није могла да га остави на рубу шуме, а није имала снаге да га носи. Њена мама и један младић помогли су и скинули га и умотали у ћебе. Кад су стигли у село Славинци, једна дјевојка и тај младић вратили су се по дјечаково тијело и одвезли га у Босанску Костајницу. Ту је и Невенку и њене родитеље превезао ујак, а муж и старији син Саша дошли су из Црквеног Бока, гдје су остали кад је избјегличка колона кренула, да чувају кућу. Сахранили су несрећног дјечака и наставили ка Србији.

Касније су платили ексхумацију и пребацили га на гробље у Сремској Каменици, гдје су се населили. Невенкин муж је у међувремену умро, а она каже како некада има утисак да Хрватска чека да сви помру, да не дугује ником ништа.

В. ЦРЊАНСКИ СПАСОЈЕВИЋ/ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ

ДОСАДАШЊА СУДСКА ПРАКСА

У Србији је помоћ мајкама које су тражиле исти статус или тужиле хрватску државу пружио ДИЦ *Веритас*. Све захтијеве су, међутим, одбили управни органи и Министарство бранитеља. Саво Штрбац из *Веритаса* нада се да ће најновија одлука Управног суда бити путоказ и за остале.

– Када је доношен Закон о цивилним страдалницима, то је у Хрватској изазвало велике полемике и надлежни министар је оптуживан да ће Хрватска убудуће „давати одштете и четницима“. Министар се бранио да се то неће десити јер је постављена законска препрека. Препрека је тај фамозни члан 5, по ком су сви, неселективно и без доказа и образложења, проглашавани за непријатеље или сараднике и помагаче непријатеља. Имали смо случај породице Гагић из једног села код Бенковца, којој је граната убила двоје мале дјеце од пет и осам година. Мајка је тражила статус цивилне жртве рата и породичну ивалиднину, али је, уз позивање на члан 5, одбијена! Вјероватно се мисли да су она или дјеца били непријатељи! Сада очекујемо да ће и то и остала слична рјешења пасти на Управном суду.

ВЕЧЕРЊИ ЗАПИС МИЛОША КОРДИЋА

„А НА ВРАЊУ, ГРАДУ БИЈЕЛОМЕ..” (1)

Био сам ђак првог разреда основне школе. На зиду наше учионице висјела је уредна, без иједне мрље на себи, или да је било шта откинуто, велика карта Југославије. Нама, најмлађим ђацима, школске 1951/52. године, била је та карта као некакво чудо: толико боја, толико смеђих планина, зелених низина, толико као прољетних младих змијица кривудавих, тањих и дебљих, плавих линија ријека, црних линија путева, пруга, толико већих и мањих црних кружића ко појединих мјеста...

Мени су тада на карти посебно били занимљиви називи мјеста, ријека, планина, њихових врхова... И то називи који су ме одводили у слике нечега другог, другачијег.

Тако сам и град Врање довео у везу с Врањим гнијездом, шумским предјелом банијске горе Шамарице. У коме, до тада, нисам био. И никад у његовој густој шуми (такву сам је видио) нисам замишљао било какве врране – вјероватно да их ту није ни било. То Врање гнијездо било ми је бијело пред очима. А изнад тог његовог бијелог, дисало је мирисно сунце које се никад није гувало, никад умирало.

Па ми је и град Врање својим именом постао такав. И много година касније потврдио ми се као такав, сав у бијелом, кад сам наишо на прилог знаменитог Врањанца, др Јована Хаџи-Васиљевића (1866–1948), историчара, етнолога, књижевника, у зборнику Врање кроз векове (Врање, 1993), у коме он пише: „Првих дана по ослобођењу Врања ваљало је на једном селу декламovati ‘Маргиту девојку’. Тадањи учитељ узме читанку и на дотичном месту, где ваља, међу стиховима, допише ова два стиха: ‘А на Врању, граду бијеломе, / Онда беше Голубан војвода.’” Па даље, у истом том прилогу, Хаџи-Васиљевић каже: „Врање се није звало Голубићем или Голупцем, или Голубићем, као што нам је и путем историје, барем од XI в. наовамо, познато.”

Е сад, код стихова, у првом је ријеч бијеломе – ијеквица, а у другом су ријечи онде беше – еквица. И тада ми се то отворило: па написано је тако због десетерца! „А на Врању граду бијеломе...”

Прво, и то више пута, помињано име града Врања (прво под тим именом забиљежила

» Кућа Борисава Станковића, изграђена око 1850, а у музеј претворена 1967. године

је византијска принцеза Ана Комнина, 1093. године, у књизи Алексијада, у којој описује владавину свога оца, цара Алексија Комнина) доживио сам као бригадир Омладинске радне бригаде „Илија Шпановић” из Петриње. Радил смо од посљедњих дана јула до посљедњих дана августа 1961. године на изградњи дионице Ауто-пута Братство-јединство од Грделице до Скопља. Наше насеље било је код села Давидовца, близу Бујановца, уз ријеку Лужну Мораву.

И у Врању је тих дана припремана смотра бригадира из свих насеља на поменутој дионици. На смотри је требало да учествују (и учествовали су) и бригадири из нашег насеља. И неко је пронио глас да би радост да одемо у Врање, из наше бригаде, између осталих, могла да задеси мога школског и каснијег у истој школи радног друга, пријатеља Николу Шаренгаћу (1943–2018) и мене. Услов је био да то буду вриједни бригадири. Што смо нас двојица, по причи других, и били... Али...

У Врање сам стварније ушао, готово као да је то стварније заиста било стварно, животом дјела књижевника Борисава Боре Станковића (1876–1927). Рођеног Врањанца. Романисијера, приповједача, драмског писца. Једног од најзначајнијих српских књижевника. Писца реализма, зачетника модернизма у српској књижевности.

Послије првих читања нешто од онога што је овај велики писац написао, осјећао сам као да сам негде близу тог старог града. А касније, послје много више прочитаног, био сам и у њему – том старом и бијелом Борином Врању. Ходао сам, док сам читао, његовим улицама, сокацима... Сусре-

тао ликове из Бориних дјела – Боже драги, колико ли их је! Колико сиротиње, колико имућних, заблудјелих, заводљивих, колико оних који проћердаше свој иметак, колико лијепих, добрих, поштених... Колико Газда Младена, Газда Миткета, Софки, Коштана, Ташана, Стојана, Тетки Злата, Димитрија, Јовчи, Цвета... „Он је од оних који увек – код њега апсолутно увек – описујући друге, описује себе”, пише Бранко Лазаревић (1883–1968), књижевник, дипломата, страдалник од комунистичких власти, у својој студији о Бори Станковићу.

А времена Бориног живота бијаху и султурска турска, и кнежевска и краљевска српска, и краљевска есхаевска.

Толико је тога Бора написао, а живио је 51 годину. Пред крај живота, због болести, престао је да пише, повукавши се у само себи знану и разумљиву тишину. Умро је у Београду и сахрањен на Новом гробљу... А колико би још... И колико би још свог Врања, његове историје, његовог народа и говора тог народа у својим дјелима...

Од времена првих читања онога што је Бора Станковић написао, његово Врање постало је и моје Врање.

И онда се први пут нађох у том до тада читаном, бијелом Врању.

Наиме, у склопу програма књижевне манифестације „Борина недеља” у Врању, гостујемо, у марту 1992. године, и ми, књижевници, Срби из Хрватске: Здравко Крстачевић (1950–2024), избјеглица из Сплита, тада је живио и радио у Београду, Небојша Деветак (1955–2017), избјеглица из Сиска, тада је живио у Петрињи, а од 1995. године, послје „Олује” па до смрти живио у Кисачу, затим у Врбасу, гдје је и радио, Никола Вујчић (1956), послје завршене гимназије у Петрињи, отишао у Београд, гдје је завршио факултет и у њему живио и радио, и моја маленкост (1944), избјеглица из Сиска, тада живио у Београду и као спољни сарадник и сарадник нешто и радио.

Говорили смо поезију. А наш домаћин, сјајни српски пјесник из Врања – Мирослав Цера Мишаиловић (1955), аутор већег броја књига поезије, добитник најзначајнијих књижевних награда, провео нас је занимљивом и значајним мјестима и установама културе Врања, као и кроз нека привредна, тада једва живућа предузећа... Ходао бо-

гатим улицама и сребрним тргом историје Врања... У тренуцима обиласка куће Борисава Станковића, поново сам у његовим књигама. У тишини ми се листају слике које се никад не могу и неће заборавити... И сусрет у Библиотеци „Бора Станковић”, гдје нас је примила директорка Славица Степаненко (1948–2020)... Њена прича (а професор је књижевности) о књигама, о читаоцима и о свему шта и како они у Библиотеци раде, са уживањем смо слушали. У Дуванској индустрији Врање (ДИВ) поклонили су нам по неколико паклица цигарета...

И наш боравак у мени замишљеном моје бијелом Врању обиљежили су наши лични документи којима смо збунили рецепционерку у хотелу и полицајца који је у повратку на ауто-путу зауставио наш аутобус и почео да провјерава личне исправе.

Ниједно од њих двоје никад није видјело, осим Николине личне карте издате у Београду, документе какви су били они које смо нас тројица имали: Небојша личну карту Републике Српске Крајине, ја београдску избјегличку легитимацију, а Здравко ништа од тога. Симпатична, малко наосмијана, па онда одједном веома озбиљна рецепционарка је на једвите јаде пристала да и њега прими у хотел. Изговарала се страхом од полицијске контроле. А ми смо се трудили да јој објаснимо, пружајући јој Здравкову књигу пјесма, на чијој је задњој корици била његова фотографија и кратка биљешка о писцу... Увјеривши је, а као најстарији имао сам задатак да гарантујем да је то заиста он, могли смо да одемо на спавање. А полицајац, у аутобусу? Код Николе је све било у реду. Никола му је објаснио ко смо, гдје смо били... Код Небојше је крајишску личну карту дуго држао у руци и припиткивао: „Чије је то... када... како...” Код мене се баш забезекнуо: „Шта је, сад, ово?!” „То је још и добро, а онај тамо”, показах на Здравка, „осим књиге, нема ни то”, објашњавао сам полицајцу. У аутобусу је било мало путника па смо се баш развукли... Полицајац се окренуо, нешто промрљао, рекао возачу да може да крене и изашао из аутобуса.

А ми смо били већ далеко од мога драгог, бијелог Врања.

И с мојим бијелим Врањим гнијездом пред очима.

У ШАМЦУ ОДРЖАНА МАНИФЕСТАЦИЈА СРПСКО-РУСКА ПРИЧА

Поводом Дана српског јединства, слободе и националне заставе у кино сали у Шамцу 13. септембра 2024. године одржана је манифестација под називом *Српско-руски прича*. Организатори манифестације биле су председница Клуба историчара *Посавина* Маја Видовић и директорка Издаштва *Бишије* Ђина Весић.

У име Општине Шамац обратила се директорка Центра за културу Миланка Благојевић, која је пожељела срећу у даљем раду Клубу историчара *Посавина*.

Окупљене је поздравила и директорка Издаштва *Бишије* Ђина Весић која се захвалила на благослову Епархије зворничко-тузланској.

Председница Клуба историчара *Посавина* Маја Видовић је истакла да ова манифестација има за циљ јачање и продубљивање веза између српског и руског народа кроз културни, историјски и научни аспект.

Манифестација је отворена излагањем професора Милоша Ковића, који је говорио о српско-руским историјским везама.

– Коријен нам је заједнички, али заједничка нам је и вјера, прије свега од Кирила и Методија. Свети Сава одлази прво у руски манастир и то је почетак интензивних веза. Њихова форма ће се промијенити јер од 14. вијека, од пада Срба под турску власт и од почетка ослобођења Руса улоге се

» Катарина Баћевић, Ана Крстић, Милица Павловић, Андријана Чарапић, Огњен Вукојевић, Никола Радановић, Ђина Весић и Стефан Тодорчевић

мијењају. Мађутим, од 15. вијека пратимо непрекидан успон Русије, те велике гигантске државе – истакао је Ковић.

Другог дана манифестације отворен је округли сто *Српско-руски односи кроз епохе*. Том при-

ликом су истраживачи и научници имали прилику да излажу своје радове по темама српско-руских односа кроз историју и епохе.

Професор Георгиј Енгелхарт одржао је предавање на тему *Котавара српско-руске везе: Живи ше-*

мељи односа наших народа. Поред њега излагања су имали историчар Жељко Вујадиновић, Милан Бојић, Милан Бабић, Стеван Гајић, Никола Стојановић, Никола Павловић, Дамјан Прлинчевић, Вук Мандић, Драгољуб Мандић, Ина Царјова, Јован Михаило Утвић и Ђина Весић.

Подршку манифестацији пружила је Руска амбасада у Босни и Херцеговини у чије име се обратио Илија Серов. Дио програма била је и изложба *Пушешествије* младе умјетнице Катарине Баћевић из Ниша. У културно-умјетничком дијелу програма наступили су Културно-умјетничко друштво *Шамац* и ученица Марија Стојановић. **ДРАГАНА ШИПОВАЦ**

ТРБУОМ ЗА КРУВОМ - 42 ГОДИНЕ КАСНИЈЕ ПРЕДСТАВЉЕНО ДРУГО ДОПУЊЕНО ИЗДАЊЕ

Радић је оставио споменик о језику који мора чувати сваки син и кћер Буковице!

У Великој сали ГО Нови Београд 21. септембра промовисано је друго издање књиге *Трбуом за крувом* Николе Радића у организацији Удружења Крајишки привредник. О књизи су говорили уредници другог издања проф. др Татјана Самарџија, проф. Лазар Мацура, проф. др Момчило Суботић.

Председник *Крајишког привредника* пуковник Мирко Радаковић је поздравио окупљене и захвалио се уредници Татјани Самарџији што је баш овом удружењу указала повјерење да буде издавач књиге.

ЗАШТО СЕ ОВО ИЗДАЊЕ ЧИТА ДРУГАЧИЈЕ?

Татјана Самарџија је књигу обогатила са 1.430 фуснота и додала рјечник са око хиљаду одређеница, које укључују не само дијалектизме, него и топониме (имена села), као и културне попут „Привредникових” стипендиста, Поклада, Штајнбазове пруге...

У предговору књиге објаснио је да аутор Никола Радић сво-

» Мирко Радаковић, Лазар Мацура, Татјана Самарџија и Момчило Суботић

ју Буковицу описао из времена када је рођен, између два свјетска рата, када је била пуна људи и животне радости, баш као што је то био случај и у доба друге Југославије, док је данас, 42 године након првог објављивања, књига добила нови смисао и живот, јер се чита у времену у коме је Буковица опустјела.

„Дивљина полако осваја њиве и оградe које су покољења отимала од крша. Умјесто ојкања, довикивања копача и жетелаца или свирке двојница, у предвечерја се све гласније ори завијање ча-

гљева. Бришу се трагови прошлости, постојања и идентитета једног народа и једне културе, полако, али досједно.

Управо зато што се језик Буковице све мање чује у буковичким селима и породицама, *Трбуом за крувом* све више прераста у свједочанство о једном свијету и једном народу – свједочанство које мора чувати сваки син и кћер Буковице, ма гдје били.”

– Никола Радић није био ни историчар, ни књижевник ни лингвиста, али оставио је споменик о језику свог народа који се не може уништити и који је довољан материјал на основу кога се може схватити ко смо били, како смо живјели и ко смо сада. У књизи је материјал на основу ког се може урадити много научних радова. Нажалост, многи људи наших генерација кажу да им та књига није потребна јер они тај говор врло добро знају. То је кратковидо размишљање. Да ли ће када њих не буде било њихова дјеца, унучад, праунучад знати тај говор. Управо је значај ове књиге да он остаје трајни споменик за нашу дјечу – рекла је Самарџија и додала да је књига свијет за себе.

– Морам да истакнем да ће Кордунаши, Банијци, Босанци рећи да су и они тако говорили. Овај рјечник није никакав ексклу-

зивитет. Одлике нашег говора су сличне. Сматрам да дрво без коријена не може стајати колика год да је крошња. То се показује и у психологији и психијатрији. Однос са прецима гарантује стабилност личности и породице, а у овој књизи се могу упознати преци.

У ПЛАНУ ЈЕ И АУДИО КЊИГА

За неке ријечи, иако је рођена у Буковици, и по професији лингвиста, Самарџија више није знала како се изговарају.

– Из тог разлога један од пројеката ће бити и аудио књига и за њу тражим добровољце који су сачували наш говор да прочитају приповијетке, а други пројекат је израда великог рјечника ако будемо имали тим за то и позивам вас све да подржите када за то буде прилика. Да ли ви записујете? Било гдје? Оно чега се сјећате, изреке, ријечи, анегдоте, имена људи са којима сте се знали. То је благо које нема цијену. Неко то треба да запише. Најозбиљније, поручујем вам – запишите.

Самарџија је препоручила свима да из рјечника издвоје једну ријеч која их повезује са родним крајем.

Она је одабрала ријеч која је не повезује са родним крајем, али јој је са професионалног лингвистичког становишта занимљива.

Одабрала је ријеч *вранцуља*. То је погрдна ријеч која долази од Францускиња (вранцускиња) односно она која има француску болест – сифилис. То показује да су наши људи често ратовали и тамо су понекад доносили француску болест. Нажалост, људи су страховали да им неко то пренесе, како не би обољели и изгубили могућност за потомство.

УЛОГА ГЛАСА Х

Професор Лазар Мацура је рекао да је Никола Радић имао истанчан осјећај за детаљ.

– По овој књизи би се могао снимити филм. У књизи Татјана говори и о губљењу гласа х. Глас х није постојао у Буковици. Ми не водимо много рачуна о језику. У књизи има пуно локализама који су нужни и које требамо поштовати.

ЈЕЗИК КАО ЧУВАР ИДЕНТИТЕТА

Др Момчило Суботић је говорио о језику као чувару идентитета са геополитичког аспекта.

Промоција је изазвала велико интересовање, а међу присутнима су били народни посланик и председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта и секретар Асоцијације удружења избјеглица Милојко Будимир.

ДРАГАНА БОКУН

КАКО ДО КЊИГЕ?

Друго издање добило је нови предговор, са посебним освртом на језичке и неке друге карактеристике буковичког говора које је овјеквјечио Радић – попут његових фонетских обиљежја или глаголских архаизама. Ово издање обогатило је и *Биљешком читаоца* проф. Немање Радуловића, који је упоредио три раздобља ове књиге – вријеме о ком говори (прва Југославија), вријеме кад је написана (друга Југославија) и вријеме у ком је данас читамо. Ово издање, има укупно 358 страна, доноси и проширену биографију писца, као и његов поговор из првог издања, који утолико више одише објективношћу и скромношћу што боље сагледавамо важности Радићева подухвата.

Књигу можете поручити на мејл trbuomzakruvom@gmail.com, на број телефона 064 1496035, или путем фб странице <https://www.facebook.com/Trbuom.za.kruvom>

Представљена књига Милана Рокнића Роке *Отимам од заборава*

Уресторану Ивановић у Младеновцу 25. септембра међу пријатељима и родбином промовисана је књига Милана Рокнића Роке *Отимам од заборава* издавача Крајишког културног центра, а уредника новинарке и књижевнице Милке Кајганић.

Аутор у књизи описује своје дјечачке дане, школовање, запослење, бављење друштвеним активностима дајући лични допринос очувању културе, обичаја свог народа и краја. Говори о свом селу Пољани, Кордуну, његовим становницима, страдању током Другог свјетског рата.

Описује радне акције, дане и вечери уз пјесму, игру и плес, спортска дешавања у којима је учествовао и која је организовао.

Нажалост, било је и ружних времена па, је описивао и ратни период.

Уводничар Рокнићев пријатељ и земљак Миле Шапић поздравио је присутне. Прије свега домаћина ове промоције и донатора књиге Јову Лалића, угоститељску кућу ресторана Ивановић једног од донатора промоције, чланове породице Рокнић, чланове групе *Коријени*.

– Роко се усудио да узме „папијер и оловку” па да запише своја сјећања. Свакодневница, а и вријеме у којем живимо брзо пролази и рекли би „гази” нас и иде у заборав све оно што смо прошли. Ова књига писана је од срца, искрено од стране аутора и покушава отети прошлост од заборава. Свако ко је буде читао препознаће и дјелић себе у њој. Зато једног дана када нестанемо остаће ови записи из завичаја, истина о периоду живота проведеним у њему, посебно аутора у родном селу Пољани.

Рокнићев дугогодишњи пријатељ и сарадник Рајко Кесић наводи да су се упознали на фудбалском терену.

– Имао сам свега 25 година кад су ме одредили за арбитра локалног фудбалског дербија Двор на Уни–Младост Топуско. Рекли су ми да у гледалишту пронађем помоћнике. И тако нађем професора Стојановића који је био судија и Року који ме је охрабрио.

Кесић даље прича како су након утакмице схватили да им је и љубав према фолклору заједничка, а обојица су били учесници радних акција.

– Спорадично смо се послије сусретали, али када је Крајина „пала”, нашли смо се у Београду. Основали смо КУД *Крајина* које и данас постоји. Роко није био само један од оснивача, него један од битнијих људи који су прошли кроз то друштво. У тим тренуцима нисмо имали

ни простор, ни средства, ни ношње. Он је обилазио људе како би нашао помоћ. Тако је нашао и земљака Милу Шапића који је у то вријеме био директор једне текстилне фирме и уз његову помоћ смо сашили прве ношње. КУД смо основали захваљујући Роки, Рајку Вуканцу, Неши Вукасу, покојном Брани Шушњару и мени. Као продукт КУД-а основана је пјевачка група *Коријени*. Били смо толико успјешни да смо на једном фестивалу 2001. године од стране стручног жирија проглашени за најбољу „а капела” пјевачку групу у Србији.

Након евоцирања успомена чланова породице, пријатеља и сарадника који су се нашли у овој књизи, како у тексту, тако и у фотографијама домаћини су организовали ручак.

Званична промоција се очекује у наредном периоду и у Београду. **ДРАГАНА БОКУН**

РИЈЕЧ ПО РИЈЕЧ СА НОВИНАРОМ И ХРОНИЧАРЕМ ДАНКОМ ПЕРИЋЕМ

Наша је судбина била запечаћена оног дана када је Милошевић ван снаге ставио одлуку Владе Србије о признању Крајине

За новинара Данка Перића могли би рећи да је један од најаутентичнијих хроничара и чувара српске крајинске културе. Овај рођени Книњанин је дипломирао социологију на Филозофском факултету у Београду, да би више година радио као новинар и уредник Радио Книна. Судбина је предодредила да у вријеме грађанског рата у бившој Југославији буде уредник РТВ Српске Крајине у Книну, а касније и директор Новинске агенције РСК Искра.

Од 1996. године био је и уредник у Новинској агенцији Танјуг, а и у пензионерским данима и даље вриједно ради као агенцијски новинар.

Мада већ готово пуне три деценије живи и ради далеко од родног града тешко је замислити неки значајнији догађај који се тиче крајинске културе на коме Перића нећемо затећи, ако не као актера, оно сигурно као посматрача. Писао је у уредио бројне публикације везане за Книнску Крајину, а једна од најпознатијих је књига Јован Рашковић у времену и сјећању.

У разговору за Српско коло Перић се присјећа новинарског рада у ратним условима, објашњава зашто је медијски рат за Србе унапријед био изгубљен и скреће пажњу на дешавања која су мање позната широј јавности, а која су, према његовом мишљењу предодредила судбину Републике Српске Крајине.

– Један догађај је потпуно заборављен, а мислим да је пресуђујући за крајишку судбину. Крајем 1991. расформирана је Влада Србије премијера Драгутина Зеленовића. Она је док још није постављен кабинет Радована Божовића донијела одлуку о признању Републике Српске Крајине. Одлука је, кажу упућени, трајала пола сата. Јавио се Слободан Милошевић и одлука је одмах стављена ван снаге. Изговор:

Влада која је остала без мандата нема право на такве одлуке. То је била порука: „Чаба вам наде (не новци, јер их нисмо ни имали), моји синовци“. Колико ми је познато о томе пише само у књизи *Српско-хрватски односи у XX веку: неирекидан ланац јеноцида хрватца над Србима 1914-1941-1991--*, Књига 1, аутора др Милана Миљевића и др Драгана М. Суботића, објављеној 1997. године. Крајишници су дотад доносили неколико одлука о прикључењу Србији, чинили су то и касније. Али шта су друго могли.

● **У то вријеме били сте на челу најприје Српског радио Книна, а касније РТВ Книн. Какав је био састав, рад и уредничка политика у вријеме СФРЈ, а какав у вријеме РСК?**

– Српска телевизија Крајина у Книну почела је рад 1992. године после, чинило нам се, у тој нервози, неоправдано дугих припрема. Од друге половине 1990. медијску празнину је у потпуности испуњавала ТВ Београд, умјесто ТВ Загреб, односно Хрватске ТВ. ТВ Београд је био медиј који нас макар није вријеђао, што је радио Загреб, али је било нужно имати и локалне програме и медијски повезати Крајину. Најзад смо преломили, у дану сахране најуглашенијег и најпопуларнијег Крајишника академика Јована Рашковића, 31. јула или 1. августа 1992. извјештајем из Београда о његовом испраћају у Алеји великана на Новом гробљу кренуо је програм. Чуђењима, прије свега изван Книна и Републике Српске Крајине није било краја, посебно како смо, у то невријеме, успјели да набавимо најнеопходнију опрему. Она је купљена и колико знам потпуно је плаћена из резерви тадашње ЈНА. Добио смо је ми, као и ТВ центри у Бањалуци и на Палама, али и Јутел. Јутел – случајно или не, још увијек је питање?! Али опре-

ма пристигла у Книн није била комплетирана, потпуно је „распарена“, рецимо камера једних карактеристика, чини ми се тип Бета, а магнетоскоп неких других техничких карактеристика.

● **Како сте с обзиром на сложеност проблема уопште успјевали да емитијете програм?**

– С конца и конопца. Највише времена се губило на преснимавањима, како би се снимљени материјал могао емитовати, у терминима од 20 до око 22 сата увече. А емитовање је било могуће само ако је био техничар на предајнику на брду Ђелавац на подручју Грачаца, и на Пљешивици код Коренице. Ту су се дежурни техничари смјењивали седмично, а силазили су и пели се скоро као прави планинари. Искључили би сигнал ТВ Београд и укључили сигнал книнске ТВ. Знало се у тим, ратним, приликама десити да неки од њих мало и закасни, али с оправданим разлогом.

● **Колико су у програмима ТВ у Книну учествовали остали електронски медији на подручју САО Крајине и касније РСК?**

– Деведесетих година су дје-

ловале и радио станице у Кореници, Слуњу, Грачацу, Бенковцу... Радио Петрова гора у Вргинмосту, Борово, Вуковар и неке друге, имале су већ 20 или више година искуства, много „утакмица у ногама“. Све те радио станице су изнедриле веома професионалан кадар. И Книн, као и Петрова гора, Борово, Вуковар су до 1990. биле типичне локалне радио станице, једна информативна емисија дневно, укупно два и по сата програма, обавезно преношење Дневника Радио Загреба у 15 сати. Недјељом, а понекад и неким другим данима, жеље слушалаца у трајању и по неколико сати, па и дубоко у ноћ. Али било је и спортских емисија у трајању од неколико сати, директних јављања с утакмица, емисија из културе, специфичан музички програм... Од тих жеља је финансиран сав остали програм.

● **Да ли је постојао и какав је био утицај из Загреба?**

– Неколико година, односно све до пред Грађански рат, Радио Загреб је почео да више помаже и чешће нас је укључивао, посебно у емисије Другог програма, па смо у сарадњи тог медија и Другог програма Радио Београда

знали да стигнемо и у легендарну емисију *Зелени меџери* која је тада имала милионско слушањство као данас неке ТВ куће. Онда је дошла 1990, ми смо на РТВ Загреб постали непожељни. И ми и српски народ.

● **Често се може чути у јавности да су Срби изгубили медијски рат. Као један од разлога наводе се примјери у којима су српски новинари писали есеје, док су хрватски у евровизијској размјени слали живу слику са терена. Како је било радити у ратним условима?**

– Информативни рат није изгубљен због те дихотомije есејива слика. Он је био изгубљен унапријед јер су Срби, међу њима и крајишки, у најуглашенијим западним медијима по рецепту написаном унапријед, представљани искључиво као лоши момци, а хрватска страна као „свечи од догађаја“, што би рекли наши земљаци. Та синтаagma гласила би у рјечнику данашње младе генерације „мале маце“. И сада, трећину вијека потом тврдим: ништа нисмо слагали. Мислим да није ни требало јер су догађаји били такви да није требало измишљати ни претјеривати. Али свијет је био глув и увијек је био одговор „Слободан Милошевић“.

● **Да ли сте сарађивали са страним извјештачима?**

– Памтим једног шпанског новинара после је првих барикада који је послао извјештај неком тамошњем медију, а то је ушло у међународну размјену. Још су радиле телефонске везе са свијетом и јавио се човек, чини ми се из Њемачке и питао колико смо платили новинара. Није вјеровао да је новинар с нама попио само кафу, да кажем и тај податак, баш у кафићу који је држао брат чувеног београдског чак и опозиционог новинара Југа Гризела. Одговор је: нисмо лобирали, не само довољно, већ нимало. Очекивали смо да ће све доћи на своје. Били смо наивни.

● **Како је било пратити изборни процес у ратним условима у РСК?**

– Српска ТВ Крајина је ту положила дипломски испит. С пуном одговорношћу тврдим: као из уџбеника, свима је било омогућено да се представе на начин који су изабрали. Али то се онима који су проглашени побједницима очигледно није допало. Првог дана постављања нове владе одлуком министра информисања остао сам чак без радног мјеста. Дотад су ме смјењивали неколико пута. И сваки пут враћали. У

НИСАМ У СРОДСТВУ СА ПАТРИЈАРХОМ ПОРФИРИЈЕМ

● **Да ли сте истраживали поријекло Ваше породице. Одакле су коријени гласовитог презимена Перич?**

– Моја породица је из Плавна, уредио сам, односно припремио монографију о том селу. У Книнској Крајини и Буковици има Перића још у Обестову, Жегару, Ервенику... Бошко Десница је истражио поријекло свих Плавањаца који су у то велико село дошли крајем 17. вијека из данашње Босанске Крајине, а претходно из Старе Херцеговине. Неки аутори наводе чак и Сјеницу. Код Деснице за кнеза Николу не пише Перич већ Пирић. Гдје је дошло до промјене слова, тешко је рећи. Перич је презиме и садашњег патријарха српског Порфирија, као и неколико књижевника, сликара, глумаца. Нисмо у међусобном сродству, па има Перића који славе Светог Ђурђа као моја породица и све остале из Сјеверне Далмације, али и Светог Николу, Свету Петку, и неке друге славе. Слава патријарха Порфирија је Свети Јован Крститељ.

Креативност жена на островском сајму

Удружење жена *Нура* организовало је 7. септембра трећи Етно ваљар у Острову недалеко од Винковаца. – Организовали смо и главну изложбу под називом *Некадашњи дневни боравак*. Било је веома тешко набавити изложбене материјале, самим тим што се старе куће руше, а ствари су пропале. Покушале смо довући материјале са свих страна, не само из Острова, него и из осталих села гдје год смо могле да набавимо намјештај – појашњава чланица Удружења жена *Нура* из Острова Маја Алић. Она је навела да су и остале активности окупирале пажњу посјетилаца вашара.

– Постављен је био и старински сто са традиционалним јелима, а у програму су биле три старинске игре: мућење јаја, развлачење тијеста и одвајање бјеланаца од жуманаца. Ове игре су специфичне зато што више не радимо на такав начин, већ је све преузела модерна технологија. Такви алати се данас ријетко употребљавају па смо тешко дошли до њих. Уприличене су и активности за дјецу попут балона за скакање и кочије са коњем која их је возала кроз села. У културно-умјетничком програму је учествовао КУД из Острова са одраслом и дјечјом секцијом – прича Маја Алић.

Уз домаћице из Удружења жена *Нура*, на овогодишњем, трећем по реду островском сајму представљено је још шест удружења жена са подручја Вуковарско-сремске и Осјечко-барањске жупаније: *Пударце* из Бијелог Брда, *Бобоћанке* из Боботе, Етно секција КУД-а *Слога* из Вуковара, *Сеоска идила* из Аде, *Свилен конач* из Бршадина и *Јелица* из Вуковара.

ДУШАН ВЕЛИМИРОВИЋ / СРБИ.НР

ХРАМ У КОЈИ ДОЛАЗЕ ВЈЕРНИЦИ ИЗ НЕКОЛИКО СЕЛА

Освештан Храм Св. Прокопија у Рајевом Селу

Епископ осечкопољски и барањски Херувим, уз саслужење епархијских свештеника и ђакона, освештао је 14. септембра обновљени Храм Светог великомученика Прокопија у Рајевом Селу који је настрадао током великих поплава које су овај крај погодиле у мају 2014. године.

– Радујем се и благодарим свим људима који су се потрудили да овај храм овако лијепо изгледа, да смо га могли осветити и да смо у њему могли принијети Господу жртву, и да се увијек у радости сабирамо, да чувамо своју вјеру, да чувамо нашу љубав према Христу, увијек изнова обновљену кроз свету литургију, да долазимо у цркву Божју која ће нам бити мјесто гдје ћемо сабрати цјелокупан универзум на један бољи начин. Данас је у свијету савладао немир и нека таштина, али је црква Божја ту као свједок мира, љубави и праштања – поручио је у својој бесједи окупљеним вјерницима владика Херувим.

Храм Светог великомученика Прокопија у Рајевом Селу саграђен је 1863. године, обновљан је неколико пута, а посљедња обнова започета је након поплава.

– Та катастрофална поплава уништила је и онако већ ороноу храм и неколико година се чекало да се започне са обновом која је кренула 2021. године када смо поставили нови позлаћени крст и нови торањ са бакреном куполом. Јако је важно да истакнемо да је ово једино православно богослужбено мјесто одавде до Винковаца, па рајевоселској парохији припадају свих пет села општине Дреновци, село Гуња гдје има највише православног живља као и три села општине Врбања. Ка-

да је литургија, овдје се сабира вјерни народ из свих околних села, овдје се сусрећу и друже са познаницима и пријатељима и на тај начин повезујемо српску заједницу на овим просторима – појашњава парох рајевоселски и винковачки јереј Срђан Лукић који се овом приликом захвалио Епархији осечкопољској и барањској као и Општини Дреновци на помоћи приликом обнове храма.

МУЛТИНАЦИОНАЛНО СЕЛО ЧИЈИ СТАНОВНИЦИ ЖИВЕ У МИРУ

Освештање рајевоселског храма било је велико дешавање за Србе који су дошли из мјеста са југа вуковарско-сремске жупаније, у народу познатих и као *Цвелферија*.

– Наше православно живље је учинило да се данас освешта храм и да запамтимо ко смо, шта смо и одакле смо,

да не заборавимо своје колено, огњиште и колијевку. Овај храм окупља наше живље, наш народ, а ми хоћемо да покажемо нашу хуманост према свим осталим мјештанима, да у животу имамо љубав, а не мржњу – поручује Ђорђе Орлић из Гуње.

Да становници Рајевог Села и околне живе у слози и миру, као што је и Ђорђе рекао, показали су мјештани других националности. Ово је подручје у којем живе припадници различитих народа и вјера, а служби су присуствовали и католички и гркокатолички свештеници, руководство Општине Дреновци и Брчко дистрикта. Дешавања попут освештања храма ни су важна само за локалне Србе, већ и за остало становништво јер у Рајевом Селу баш и нема сличних активности.

– Лијепо ми је видјети овај народ сваки пут кад се саберу. Све је мање и мање људи. Живот овдје је сличан као и у остатку Славоније. Што се тиче људства и поштења, не видим никакву разлику. Поштовање је велико код свих и не видим ништа лоше. Срећан сам кад видим да је нешто добро направљено, без обзира да ли је то цамија, православна или католичка црква. То је Божји дар и треба да се одржава – прича мјештанин Марко Лучић.

Рајево Село припада општини Дреновци, налази се на обали Саве уз границу са Босном и Херцеговином, а према попису становништва из 2021. године овдје живи 658 становника, од чега 17 Срба. Осим православног Храма Светог великомученика Прокопија, овдје се налази и католичка Црква Светог Илије и гркокатоличка Црква Светог Јозафата.

ДУШАН ВЕЛИМИРОВИЋ / СРБИ.НР

Одржана 14. бјелобрдска Пударина

Културно-умјетничко друштво *Лован Ловановић Змај* из Бијелог Брда организовало је 8. септембра традиционалну манифестацију којом настоји да очува сјећање на пударину, обичај чувања винограда у периоду пред бербу грождја.

Задњих четрнаест година у Бијелом Брду, селу надомак Осјека, одржава се Пударина, манифестација која чува сјећање на некадашњи обичај чувања винограда од напада птица, али и грождокрадица у периоду када грождје зри па све до бербе. Винограде су чувале углавном младе дјевојке, а обичај се временом угасио као што се на овом простору угасила и садња винове лозе. Ранијих година манифестација је трајала током цијелог дана, а задњих неколико година она се из винограда преселила у само Бијело Брдо.

– Свјесни смо да је ранијих година то било много раскошније, али једноставно немамо довољно ни људи ни средстава да организујемо

тако велику манифестацију. Зато смо углавном концентрисани на нашу традиционалну кућу у којој ионако имамо један мали виноград. У том простору се окупимо и дружимо, примамо госте, а саму приредбу одржавамо у сали Дома културе – објашњава предсједник бјелобрдског подбора СКД *Просвјетла* Тихомир Секеруш.

Окупљање је започело у бјелобрдској Етно кући, а настављено у локалном Друштвеном дому уз културни програм на ком су поред домаћина наступили и чланови Ромског ресурсног центра из Дарде, Етно група *Ђурђевак* из Боботе, КУД-а *Бранко Радичевић* из Даља и *Мирково коло* из Врбашке у Републици Српској.

Све учеснике програма у Бијелом Брду дочекали су и почастили чланови гастро тима који су за њих обезбиједили традиционална јела уз неизоставни десерт, црно и бијело грождје.

– Ми волимо да се дружимо са људима и волимо да представљамо наша домаћа, аутохтона јела спремна са срцем и са љубављу. Да то не волимо то сигурно не би ни радили. Тако смо наше госте данас почастили домаћом сланином, домаћом кобасицом, сиром, ракијом, вином, весељем и домаћинским духом. Упознали смо их наравно и са историјом нашег мјеста са нагласком да смо ми највећи риболупци у сливу Дунава и Драве до данашњег дана – каже један од чланова бјелобрдског гастро тима Слободан Нешић.

Због великих врућина и грождје је раније сазрело, али су Бјелобрдци ипак успјели да га сачувају до одржавања ове манифестације како би њиме могли да почасте своје госте.

СЛАВКО БУБАЛО / СРБИ.НР

Сабор културног и народног стваралаштва у Б. Манастиру

Организацији Удружења Чуvari српског идентитета у Белом Манастиру одржан је Сабор културног и народног стваралаштва источне Славоније, Барање и западног Срема. Ово је био осми одржани сабор, односно пети по реду у континуитету који се одржава у Белом Манастиру.

– Успјели смо намјери да повежемо наше заједнице које су на простору Вуковара, Борова и других мјеста са тог простора са овима у Барањи, како у Белом Манастиру, тако и у другим срединама. Захвалан сам Фолклорном ансамблу *Чуvari традиције барањских Срба* из Белог Манастира што су прихватили ову организацију – истакао је предсједник Удружења *Чуvari српског идентитета* Драган Тодић.

Као суорганизатор овог сабора већ неколико година појављује се и Фолклорни ансамбл *Чуvari традиције барањских Срба*.

– У самом програму ставили смо акценат на народни сегмент и из програма смо избацили модерне плесове. Жене су се заиста потрудиле да опреме своје штандове разним старинским јелима, ручним радовима и грождјем, с обзиром да је јесен – рекла је предсједница ФА *Чуvari традиције барањских Срба* Светлана Жарковић.

На овом сабору учешћа су узела

бројна удружења жена, махом са подручја Барање, као и поједина Вијећа српских националних мањина, док су у умјетничком програму наступили фолклорши и вокални солисти.

– Коло српских сестара је обновило свој рад 1991. године и од тада ради у континуитету. Имамо 27 чланица, углавном старијих чланица, али и двије дјевојке које су нам се придружиле у раду – наводи чланица Кола српских сестара *Светла Јелена Дечанска* из Белог Манастира Звездана Благојевић.

– Нас 12 чланица се састајемо једном недјељно. По пети пут смо на овом сабору, активно учествујемо, тако да смо на столу изложили неке наше радове као и колаче без којих ни гдје не идемо – закључује предсједница Удружења *Злајана жена* из Болмана Катарина Томашевић. **СРЂАН СЕКУЛИЋ**

БОГАТ ПРОГРАМ НА КОНЦЕРТУ ЗАВИЧАЈУ У СРЦУ ТЕ НОСИМ - ЗЕМУНУ С ЉУБАВЉУ

У ОЈКАЧИ ДУША КРАЈИНСКА ОБИТАВА

У Земуњу је 28. септембра одржан традиционални концерт изворне пјесме *Завичају у срцу те носим – Земуну с љубављу* у организацији КУД-а *Петрова гора* Кордун. Иако је прошло 29 година од прогона Срба из Крајине и Хрватске, они се труде да сачувају традицију и обичаје простора са којег долазе.

Предсједник КУД-а Стево Бекић поздравео је све присутне и посебно се захвалио Комесаријату за избјеглице и општини Земун.

– КУД је члан Савеза аматерских кудова и редовно смо позивани на све културне манифестације у Србији и региону. Док год будемо вјерно чували наше културно наслеђе, нашу пјесму, игру и обичаје – коријен нашег српског народа, опстајаћемо као народ. Апелујемо на све одговорне ресоре у држави да далеко више помогну културни аматеризам у Србији који је најбројнији и окупља неколико стотина хиљада младих људи – рекао је Бекић.

Минутом ћутања одата је по част погинулим и страдалим Крајишницима у Олуји.

Етномузиколог и композитор Димитрије Големовић је рекао да ако хоћеш да сазнаш какав је неки народ, довољно је да упознаш његову музику.

– Крајишници су нама из Србије показали како се изнова ства-

» Стево Бекић годинама са успјехом предводи групу *Петрова гора*

ра и гради, и то све са мобом. Не смијемо да заборавимо да је управо моба оно што нас чини људи-

» Димитрије Големовић

ма – рекао је Големовић који је имао и улогу водитеља.

Народни посланик и предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта рекао је да један од најважнијих националних задатака наше двије српске државе, Србије и Републике Српске треба да буде стални континуирани рад на јачању духовног и културног јединства српског народа без обзира на постојеће границе.

– Србија би требала да на системски начин приступи очувању културног наслеђа Срба из осам држава региона, посебно са подршћом данашње Хрватске и Федерације БиХ. Због тога сам предложио да се оснује посебна државна институција, Музеј Срба из

СВАКИ НАРОД СЕ ПО ПЈЕСМИ ПОЗНАЈЕ

У склопу програма прочитан је и одломак познатог текста књижевника Миле Медића *Завештање великог жупана српског Стефана Немање свом сину Светом Сави*.

„И пјесма, чедо моје, пјесма и свирка чине народ. Свака птица својим гласом пјева. И сваки народ има свој глас и своју пјесму по којој се познаје. Кад сретнеш странца, не питај никада ко је и одакле је. Пусти га да запјева или засвира и све ће ти се само казати. Одмах ћеш знати да ли је Бугарин или Грк, да ли је дошао из равне Унгарије или из прекоморских земаља. Ако му језик не можеш разазнати, његово пјевање и свирање увијек ћеш разумјети. Гусле и дигле, трубе и тамбуре, свирале и цитре говоре све језике свијета... Чудо је пјесма, сине мој.

У малешној свирали, не већој од дјетињег прстића, можеш понијети цијелу Србију. Наши полкови, каравани и бродови носили су је од Хиспаније до Персије. У сред Цариграда, кад год сам хтио дознати има ли којег Србина на Базару, слао сам свирца да из мале свирале пусти нашу свирку. И, где чуда, она је привлачила свакога Србина који се ту у туђини затекао. Препознали су своју пјесму у вашарској вреви и прилазили јој као омађијани.

Крила Бог не даде човјеку но ангелу. Умјесто крила Бог је човјеку дао пјесму да на њој Летјети можда јакангел. Ако је ишта у човјеку анђеоско и божанско, онда је то пјесма.

Пјесма је бестјелесна као и душа човјекова. У пјесми душа народна обитава.“

региона – рекао је Линта и додао да културно-умјетничка друштва и пјевачке групе које су основали Срби из региона тешко могу сама да се изборе за опстанак.

У склопу програма наступили су здравичар Драгиша Симић, КУД *Петрова гора* Кордун, гуслар Никола Ђапић, мушка и женска пјевачка група *Кордун – Изворна триуа* из Удружења *Ђорђе Војно-*

вић из Инђије, ПГ *Срећенске зоре* Раниловић, ЖПГ *Завичај* Банија Мајур, МПГ *Коријени*, ЖПГ *Чуваркућа* Земун, ЖПГ *Бреза* Ивањница, МПГ *Др Младен Симојановић* Бачки Јарак, ЖПГ *Светлане Спајић*, ЖПГ *Никола Тесла* Крагујевац МПГ *Славуји Баније* Земун и МПГ *Плићвице* и Академско друштво Београд.

ДРАГАНА БОКУН

ПОКРИВЕН НЕКАДАШЊИ ДРУШТВЕН ДОМ У ЖЕГАРУ

Они стварно воле свој родни крај. Причу започињемо у Жегару, испред некадашњег Друштвеног дома. Екипа окупљена у Удружење *Жегар у срцу* рећи ће вам: Овај некадашњи Дом културе то ће сигурно поново бити. Ријеч је о сну који ускоро постаје јава – каже наш домаћин Дражен Јаковљевић описујући нам како је дом коначно покривен.

– Било је ту јако пуно посла и прије крова, али кров је круна нашег досадашњег рада. Јасно је да ту има још јако пуно радова и улагања да се све то заврши, али кров је некако круна свега тога. Пазите није било нимало лако, али захваљујући свим Жегаранима ма гдје да су, донацијама, подршци Српског народног вијећа којој дугујемо заиста велику захвалност, посебно за изградњу крова – каже Дражен Јаковљевић.

Мало је људима знано и познато да је управо ова екипа из Удружења *Жегар у срцу* радила све сама. Од идејног рјешења, па надаље. Једноставно засукали су рукаве, показавши да се може. Кад се хоће.

– Све то је захваљујући мом саборцу и куму Милошу Ушљебрици који је све ово лијепо нацртао, који је био и на крову као радник... Не могу да опишем

» Гајо Радмиловић испред Цркве Светог Георгија у Жегару

ријечима напор који је он уложио, ем је све нацртао, ем је остављао свој посао, и радио прву смјену овдје на крову без накнаде, а онда ишао ради другу смјену. Заиста нејвероватно – каже Дражен напомињући да још увијек има јако пуно посла на изградњи

Друштвеног дома, те да је сада прва на реду столарија.

У овом Дому културе ће се, каже Дражен, дешавати културна дешавања, изложбе, позоришне представе, промоције.

– Имамо у плану и да се један дио Жегарских сусрета дешава у овом дому, да организујемо Дане Герсима Зелића, пуно тога. Није нам циљ да то буде само један објекат, само један нови кров, већ да ово буде један истински културни центар овога краја – каже Дражен Јаковљевић

Циљ је оживјети село, кажу наши дома-

ћини овдје у Жегару. С тим циљем је изграђена и дјечја играоница. Ту иза некадашњег дома је кула по којој је село и добило име Каштел Жегарски. И она би се могла у сврху туризма, ставити у функцију, каже Гајо Радмиловић, који се овдје родио, који је прва слова и бројеве у овом селу научио.

– Ово иза мојих леђа је била тврђава гдје је столовао турски кадија. Па су је од Турака преотели Млечи, гдје је служила као Млетачка управа, да би потом била препуштена зубу времена. Ипак ми мислимо да је велика штета, да један овакав објекат с погледом на поље, стоји неискоришћен. Он би могао служити у културно-историјске сврхе, а ту би се могао направити у близини и неки угоститељски објекат, па би људи дошли да виде, да попију кафу. Са њега се види цијели Жегар – каже Гајо Радмиловић.

Иначе, он је каже учинио све што је знао и могао да се за његов родни крај што даље види и чује.

– Овдје можете видјети стари камени мост преко ријеке Зрмање, дивну ријеку Зрмању, ту је православни храм посвећен Светом Георгију, ту испред храма је плоча посвећена Стојану Јанковићу, котарском сердару, ту су и темељи Стојанове родне куће, пуно тога се овдје још поред дома и каштела може видјети – каже наш домаћин.

План је веле нам на крају Гајо и Дражен, отети од заборавља, сачувати обичаје и традицију. Све са циљем опстанка и останка на овим просторима.

ЉУБИНКО СПАСОЈЕВИЋ; ЕЛТА ТВ ХД

Млада Буковица најбоља на турниру Тројке код Бобија

У организацији Боћарско-спортског удружења АС 8. септембра на Алтини организован је турнир у боћању *Тројке код Бобија* на који се пријавило чак 40 екипа. Због великог интересовања играо се систем нокаут без додатног разигравања. Побједници су поред пехара и медаља добили и богате новчане награде. Права атракција је био печени во којим су се послужили учесници и гости.

Поред боћања присутни су се надметали и у обарању руку, испијању пива и бацању камена с рамена. Наравно незаобилазно је било одмјеравање у бришкулли.

Током турнира промовисана је и књига *Трбуом за крувом* аутора Николе Радића. Уредница другог издања књиге проф. др Татјана Самарџија присуствовала је овом земљачком спортском дружењу.

Такође, присутни су уживали и уз традиционалне пјесме у извођењу Светлане Спајић.

Побједницима је медаље и трофе-

је уручио народни посланик и председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта.

– Балоте су игра која нас враћа у завичај и која нас повезује са нашим коријенима и са нашим поријеклом. Постала је неодвојиви дио нашег идентитета. Игра која нас повезује са домаћим становништвом, игра која је проширила углед Србије у спортским оквирима у међународној заједници. Доста наших такмичара је донјело медаље са медитеранских игара, са европских и спортских првенстава. Драго ми је што је све протекло у фер-плеју јер сви смо ми земљаци.

Један од гостију био је и председник општине Земун Гаврило Ковачевић, и како нам је рекао Бошко Дражић ово удружење има велику подршку локалне самоуправе, па и самог председника Општине. Дражић је и овог пута био задужен за логистику, бринуо је о евидентирању резултата, да би на крају прогласио и побједнике.

Да на млаћима свијет остаје показала је екипа *Млада Буковица* која је осво-

јила прво мјесто. Друго мјесто припало је екипи *Мима маркет*. Док су трећепласирани чланови екипе *Ошћисани*. Четвртопласирана екипа је *Мали рај*.

У већ познатој далматинској игри бришкулли најбоља је екипа *Њи два*. Друго мјесто освојили су *Доброће*.

Дисциплина која изазива велику пажњу је свакако испијање пива. Пола литре пива најбрже је попио Дејан Ђатовић. Друго мјесто припало је Горану Суботићу.

У дисциплини бацање камена с рамена најдаље је камен бацио Жељко Бајковић, друго мјесто припало је Далибору Васиљевићу. И у обарању руке Жељко Бајковић је био најбољи савладавши у финалу Драгана Драшка.

За најбољег играча у боћању проглашен је Дејан Цупаћ. Младе уздице су Стефан Ракић и Павле Ковачевић.

Наком спортског дијела услиједило је дружење уз завичајну музику. Госте је забављала група *Тронећа* уз музичку пратњу Неше Вукаса.

ДРАГАНА БОКУН

УЧЕСНИЦИ

- » БРАЋА БАЈИЋ (Саша Бајић, Драган Бајић, Никола Костур, Ненад Поповић)
- » СИВИ КАМЕН (Јовица Кнежевић, Васо Граховац, Дамјан Ињац, Илија Анђелић)
- » ДИНАРЦИ (Шпиро Тутуш, Петар Тутуш и Ненад Вучковић)
- » ЊИ ТРИ (Љубиша Маниславић, Александар Јокић, Деан Ђатовић)
- » ВРЖ (Стеван, Радомир и Мирослав Ковачевић)
- » ГРАЧАЦ БИОЧИЋ (Синиша Маричић, Јово Стојић, Никола Стојић)
- » БОТА (Емил Бота, Миладин Леут и Милорад Драгичевић)
- » МИМА МАРКЕТ (Миле Шукара, Рајо Вукчевић, Бошко Баљак и Дуле Тубин)
- » ПАНЧЕВО (Миладин Граовац, Жељко Ђалић, Никола Узелац и Ђорђић)
- » АНДИЋ (Мићо, Јово, Рајко и Горан)
- » БАЛДБЕРЕ (Бранислав Грајић, Ненад Дукић и Бојан Лалић)
- » МАЛИ РАЈ (Лука Вујовић, Зоран Кужет, Миодраг Мићо и Жељко Добрић)
- » ЗАНАТЛИЈА ПАНЧЕВО (Петар Тутуш, Митар Зубић и Зоран Тутуш)
- » БУКОВИЦА 2 (Милош Шарић, Никола Курбалија, Горан Мацура)
- » КОСОВО (Марко Плејо, Владимир Цвјетић и Милан Петровић)
- » ЧАРУГА (Јово Павасовић, Душан Вуковић и Драган Атлија)
- » МИЈОВАЦ (Слободан Миланко, Дане Миланко, Дуле Комазец и Никола Маљковић)
- » ЗМИШТАК (Неђо Кресовић, Драган Суботић и Зоран Милијаш)
- » КОРИЈЕНИ (Рајко Вуканац, Драго Дуброја и Ђорђе Радић)
- » РАИЧ (Саша Раич, Мирко Марунић и Љубе Мркела)
- » МЛАДА БУКОВИЦА (Дејан Цупаћ, Драган Ковачевић и Дражен Тишма)
- » ЂУКОВИ (Милорад Ђук, Бошко Безбрадица и Горан)
- » ВРШАЦ (Цветко Алавања, Боко Бјелан, Марко)
- » ПОТКРШ (Слобо Доброта, Милан Доброта и Божићар Доброта)
- » ШУША (Опарница, Јово Кнежић и Светко Новаковић)
- » АУРОРА (Штрбац, Давор, Поп)
- » МЕЛБУРН (Мирко Ђакић и Жељко Бркић)
- » ДЕСИ (Милан Десић, Милош Ивић и Стево Колак)
- » ПОВРАТНИЦИ (Миленко Устић, Горан Ђурић и Милан Загорац)
- » БАБУЉ (Ненад Јокић, Жељко Мацура и Младен Ајмовић)
- » СТАНИШИЋ (Стево Колар, Душан Боснић и Слободан Млинар)
- » ВУКАШИН (Горан Вукашин, Драгиша Шуша и Мишо Новаковић)
- » ТАЛИЈАН АУТО (Мирко Ивић, Нено Борковић и Миле Бајо)
- » АС 1 (Душан Остојић, Драго Миловић и Никола Узелац)
- » АС 2 (Бошко Дражић, Бранислав Каназир, Јово Петковић)
- » АС 3 (Лазо Комазец, Душан Тубин и Дуле Остојић)
- » АС 4 (Перо Каназир, Петровић, Пекић и Д. Манојловић)
- » ЖЕГАР (Зоран Бундало, Драган Ђатовић, Јасминко Пјетровић и Марко Бундало)
- » ВЕЛИКА ГЛАВА (Милан, Зоран и Никола Вујко, Дражен Павасовић)
- » ОТПИСАНИ (Ж. Мацура, Чедо Шапоња, Слободан Јокић)

МИЛАН БУЛАЈА – ЈУНИОРСКИ ШАМПИОН ЕВРОПЕ ЗА 2024.

Српски џудиста Милан Булаја, на такмичењу у Талину, постао је јуниорски шампион Европе за 2024. годину. Поред овога, Милан је рекао успјех за успјехом. Освојио је злато на јуниорском Европском купу 2024. у Грацу. Освојио је златну медаљу на кадетском Европском купу у Букурешту 2022. Завршио је са бронзом на кадетском Свјетском првенству у Сарајеву 2022. Завршио је бронзом на јуниорском Европском купу у Сарајеву 2023. Освојио је златну медаљу на јуниорском Купу Европе у Градецу 2023. Освојио је златну медаљу на јуниорском купу Европе у Скопљу 2023. године.

Милан Булаја је члан *Пролетера* из Зрењанина, а његов дугогодишњи тренер је Зрењанинац Никола Саватовић.

Милан и његови, отац Владо, се-

стра Валентина, баба Мира и дјед Милан (Мићо) доселили су деведесетих из Задра у Зрењанин. Његова бака Мира (нажалост покојна) је из родом Лике од Вулетина из Метка, а његов дјед Мићо је из Ићева код Ђеврсака. Мајка је родом из Пријепоља.

Милан није само наслиједио дједово име, већ и његову љубав према борилачким вјештинама. Наиме, његов дјед је волио да се окуша у рвању.

ТОМО РАДУСИН

У Хамилтону одржан хуманитарни турнир Божур 2024 за дјецу с Космета

На спортским теренима Фудбалског клуба Србија из Хамилтона, који се налазе у склопу Српског имања Свете Тројице на Бинбруку, одржан је традиционални фудбалски турнир под називом *Божур 2024* на коме је прикупљено 5.013 долара који су уплаћени организацији *Сви за Космет* са циљем да се искористе за куповину школског материјала и прибора за дјецу са Косова и Метохије.

Према ријечима Игора Пространа, организатора овог догађаја на турниру је учествовало више од стотину дјечака и дјевчица, као и ветерана ФК *Србија* из Хамилтона.

Дјечаци су играли за екипе која су носила имена српских светиња на Косову и Метохији: Бањска, Дубоки Поток, Врачево, Девине Воде, Брњак, Драганац, Соколић, Тамница, Грачаница, Дечани, Зочиште, Девић, Сочаница, Улије, Манастир Светих Архангела (Призрен),

Бувовик, Убожац и Будисавци. Екипе дјевојчица назване су по ријекама: Ибар, Ситница, Лаб, Биштрица, Бели Дрим и Лепенац, а екипе ветерана по планинама: Шар планина, Проклетије, Мокра гора и Сува планина. Турнир је игран по годиштима, која су била подијељена у осам дивизија које су носила имена: Милош Обилић, Милан Топлица, Иван Косанчић, Страхиња Бановић, Павле Орловић, Југ Богдан, Вук Бранковић и Мај-

ка Уговуић. Иако је резултат био у другом плану, побједничке екипе су биле: Дубоки Поток, Брњак, Улије, Ситница, Бели Дрим, Манастир Светих Архангела (Призрен), Проклетије и Сува планина.

– Хуманитарни аспект догађаја био је примарни циљ. Многи учесници су дали донације веће од минималних 10 долара, а подршку су пружили и они који нису могли учествовати на турниру. **ИЛИЈА ВУЈАНОВИЋ**

ОДРЖАНИ 15. ДАНИ ВЕСЕЛЕ МАШИНЕ НА БУРДУШЕВОМ БРДУ

» Побједници на 15. Данима веселе машине

» Гости из Београда и Титела са домаћинима

» Побједници Златног дестилата ракије шљивовице

Златни дестилат завршио у Сомбору

На Бурдушевом брду изнад Кљајићева су одржани XV Дани веселе машине и XII Златни дестилат ракије шљивовице.

Традиционални скуп у недјељу 8. септембра у организацији Удружења виноградара и воћара *Висови* из Кљајићева, од првог дана сматра се посебном светковином, те се и самој организацији приступа са изузетном озбиљношћу.

У конкуренцији се ове године нашло 84 узорака ракије шљивовице и 10 казана у којима се печла ракија на лицу мјеста. Број казана овог пута није ограничио ни број такмичара, ни недостатак казана, већ слаб род шљиве.

Разлог окупљања је била добра ракија, а на оцјењивању Златног дестилата 1. мјесто је припало Борку Рапајићу из Сомбо-

ра, 2. мјесто Ранку Милиновићу из Чуруга, 3. мјесто Предраг Никшић из Кљајићева, чија је ракија као најбоље пласирана из Кљајићева проглашена за најбољу ракију из овог мјеста.

У категорији Дана веселе машине у улози мајстора и помоћника

1. мјесто су освојили Јован Буловић и Миле Војводић из Станишића.

2. мјесто су освојили Марко Гвојић и Завођа Никола из Кљајићева.

3. мјесто Александар Медић и Александар Мијаиловић из Сомбора.

Сви првонаграђени су добили пригодне пехаре, медаље и дипломе за освојена мјеста.

– Иако никада није мање лишћа на стаблу шљиве и више спржене траве, посједице четрдесетодневне суше са темпе-

ратуром чак и већом од 40 степени целзијуса, није мањкало ни пића ни ића, за доручак домаћи специјалитети, за мезе уштипци, а за ручак око којег се окупило 140 душа захваљујући добром „материјалу“ и одличном мајстору припремљена је никад боља овчџина са купусом – рекао је Шоштарић.

Манифестацију су својим присуством подржали Град Сомбор, представници градске управе, ТОГС Сомбор, Никша аграр, ПСС Сомбор, удружења из Иђоша, Кикинде, Накова, Умерина, Новог Бечеја, Меленаца, Црвенке, Бездана, Бајмока, Фекетића, Старе Моравице, Бајше, Титела, Чуруга, Сомбора, Апатина, Телечке, Рогатице, Кљајићева, Удружење жена *Рубац* Кљајићево и Завичајни клуб Кордунаша из Београда.

Ни организатори нису заборављени тако од Удружења пријатеља баште из Темерина добили су плакету за успјешну организацију традиционалних манифестација.

Током година производње ракије од шљиве су показали велики напредак и умијеће, такође прате и трендове у производњи ракије од шљиве, што никако не значи да су њихови стари, прави домаћини пили лошу ракију.

Овом манифестацијом Удружење *Висови* има за циљ да врхунски квалитет шљивовице са Западнобачког округа учини видљивијим, и у томе су и успјели. По ријечима Шоштарића када је у питању ова манифестација, ипак су на крају задовољни јер су им били гости и пријатељи и лијепо се дружили, испричали и провели дан у природи. **РСК**

ТРАДИЦИОНАЛНИ 18. ПИКНИК У ХАМИЛТОНУ

У организацији Црквено-школске општине Свети Никола са Бартон улице у Хамилтону, у недјељу 8. септембра ове године, одржан је 18. по реду традиционални пикник уз дружење српског народа и уживања у атракцији печења два вола на ражњу. Ова манифестација одржана је на српском имању Свете Тројице у Бинбруку поред Хамилтона, гдје се окупило више стотина чланова ове општине и њихових породица. Домаћини овог скупа Мишко и Данијела побринули су се за добро расположење гостију. Овога пута придружио им се прота Лазар Вукојев, који је својим гласом и начином пјевања одувијек привлачио пажњу публике.

Одговор на питање у чему је тајна печења вола на ражњу, добили смо од најстаријег мајстора Млађе Ђуџуза.

– Наш посао започет је дан раније, чишћењем вола и сољењем. Тако осољеног га стављамо на јаку ватру са пуно жара. Првих шест сати печења не скидамо месо. Тек послје тога специјалним ножевима скидамо слој по слој, истовремено док се ражањ окреће. Више месо не солимо, већ послје сваког скидања површину вола премазујемо специјалним намазом, гривијем. Скинуто месо са ражња наше домаћице довршавају додајући потребан састојак који месу даје посебан укус. Да би се завршило печење до костију, потребно је најмање 12 сати.

Задовољство није крила предсједница црквене општине Снежана Попов која је истакла да је дружење сународника основни циљ.

– Не кријемо да желимо и остварити финансијску добит, јер је наша Општина позната по томе да много улаже на уређење објеката, као и за активности жена у Кољу сестара. Захвална сам свима онима који нас подржавају, посебно нашим волонтерима. **ИЛИЈА ВУЈАНОВИЋ**

Дружење бивших гимназијалаца из Оточца

Велики број пријатељстава из школске клупе су вјечна. Разиђу се пријатељи по цијелом свијету, али остану успомене које вријеме не може да избрише. У Београду су се 20. септембра у ресторану *Пливице* окупили гимназијалци из Оточца. Обиљежили су 51 годину од матуре. Наравно, свечано су обиљежили и пола вијека, прошле године.

Како је за *Српско коло* рекао Буро Бобић из Беча, и та давна, 1973. као да је јуче била. Тада су напустили гимназијске клупе и растали се уз *Гаудеамус ишйур*.

– Своје четворогодишње школовање у личком градићу Оточцу, завршила је, није да их сада хвалим, али сви се с тиме слажу, једна од најуспјешнијих генерација познате Оточке гимназије. Било је то још у оним старим, добрим временима, која, нажалост, никад више неће доћи.

Наставили су школовање по разним факултетима, и разним државама бивше Југославије. Стекли образовање и дипломе инжењера, професора, доктора, правника, економиста, а дошло се и до доктора наука.

– Прошле године смо се окупили да обиљежимо јубилеј 50 година од матуре и тада смо одлучили да то постане традиција. Нажалост, нису сви успјели да се окупе, јер је био петак – радни дан, али били су телефонски повезани, и видео линковима, поготово они из дијаспоре. Радост сусрета и дружења као и позитивна енергија, обиљежили су и овај сусрет. Присјећали смо се догодовштина, професора строгих и оних мање строгих, спортских сусре-

» Никола Чутурило, Невенка р. Кангрга, Момчило Диклић, Милорад Ракић, Буро Бобић и Никола Млинаруић. У доњем реду су Душан Врзић и Јадранка Р. Вуксан.

та гдје је мушка екипа освајала прва мјеста у малом фудбалу, ношења писма заљубљених парова... То поподне тако је брзо прошло и свима је било жао кад су морали напустити ресторан. Али дружење се наставило. Оно виртуелно. Многи нису могли прије поноћи заспати. А неке је сан тек пред зору преварио – рекао је Бобић.

Понесени емоцијама и дивним дружењем следећи сусрет су већ заказали за рано прољеће, јер како кажу дуже се не може чекати!

О самој школи нам је говорио историчар проф. др Момчило Диклић.

– Док сам ја похађао средњу школу, то је била Гимназија. Послје је био Средњошколски центар, а затим Центар за усмјерено образовање. Школа датира из 19. вијека, и има дугу традицију. Моја генерација се раселила по читавом свијету, и значајан дио

њих више нису живи, али изнедрила је изузетне људе.

Диклић каже да су била два одјељења Гимназије. Њихови вршњаци се окупљају и у Хрватској. За вријеме директора Миле Мише Орешковића у периоду од 1972. до 1980. имали су око 1.300 ученика, а сада их је за око хиљаду мање.

– Школа је за вријеме њега имала 8 различитих одјељења струка и два одјељења изванредног образовања. Оточац је био индустријски град. Имали смо три дрвне индустрије, великог аутопревозника, *Космокемију* Оточац, *Ошекс* Оточац, пивовару... данас ниједна од тих фирми не ради.

Надају се да ће још дуго година окупљати, јер ти заједнички сати пролете и са нестрпљењем очекују сваки наредни сусрет.

ДРАГАНА БОКУН

МИОДРАГ ЛИНТА, ПРЕДСЈЕДНИК САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА, УПУТИО ДВА АПЕЛА ВАЖНА ЗА СРБЕ ИЗ РЕГИОНА

СРБИЈА ДА ОСНУЈЕ МУЗЕЈ СРБА ИЗ РЕГИОНА

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта тражи да Србија оснује посебну државну институцију Музеј Срба из региона који би се бавио чувањем и његовањем културног наслеђа, обичаја и традиције Срба који су родом и поријеклом из региона или живе у државама у окружењу. У оквиру Музеја Срба из региона, постојао би већи број културних центара. Један од њих би био Културни центар Срба из Крајине. Такође, био би Културни центар Срба из Херцеговине и други.

У Хрватској и Федерацији БиХ траје дугогодишњи процес отимања српског наслеђа с циљем да се преименује у хрватско и бошњачко или чак уништи. Хрватске и бошњачке институције у континуитету раде на грубом фалсификовању свега што је српско с циљем да се затре српски језик и ћирилица, а тиме и српски народ на том подручју.

Присвајају се стари српски споменици и обичаји и представљају као хрватски и бошњачки. Својатају се српски јунаци, научници, умјетници, писци и други познати Срби и проглашавају Хрватима и Бошњацима. Слично стање је и у Црној Гори и Сјеверној Македонији.

Један од бројних доказа шовинистичког односа Хрватске према српском наслеђу и преосталим Србима јесте и очекивана одлука проусташког градоначелника Сиња и посланика у Хрватском сабору Мире Буља да забрани изложбу *Сусреш на шромећи* о обичајима крајишких Срба.

СРБИЈА ТРЕБА ДА ФОРМИРА ПОСЕБНУ КАНЦЕЛАРИЈУ ЗА СРБЕ У РЕГИОНУ СА ВЕЛИКИМ БУЏЕТОМ И СТРУЧНИМ ЉУДИМА

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта тражи да Србија оснује државну Канцеларију за Србе у региону са великим буџетом и стручним и професионалним људима. У оквиру Канцеларије би, између осталог, постојале двије снажне правне службе за Хрватску и БиХ које би свакодневно пружале бесплатну правну помоћ прогнаним Србима и другим оштећеним грађанима везано за отета и узурпирана имовинска, стечена и друга права и накнаду штете у Хрватској и Федерацији БиХ.

Циљеви Канцеларије би били да помогне опстанак и побољшање положаја Срба у осам држава региона кроз капиталне и друге пројекте, да развија свеобухватну сарадњу са Републиком Српском и да помогне протјераним Србима и другим оштећеним грађанима везано за отета имовинска, стечена и друга права и накнаду штете за уништenu имовину. Срби у региону имају шансу да опстану, а протјерани Срби да остваре људска права колико год је то могуће само систематским приступом и активном и кон-

кретном подршком Србије. Питањем дијаспоре тј. Срба и држављана Србије који живе у САД, Канади, европским државама, Аустралији и широм свијета треба да се и даље бави Управа за дијаспору или посебан Сектор у оквиру Министарства спољних послова. За бројне проблеме Срба у региону, посебно на подручју Хрватске и Федерације БиХ, као и протјераних Срба, треба да се оснује посебна државна институција тј. Канцеларија за Србе у региону која би била инструмент борбе за права нашег народа.

Прогнаничке породице траже ниже цијене откупа станова у Шапцу

Иницијативу народног посланика Миодрага Линте 17. септембра одржан је у Градској кући састанак са градоначелником Шапца др Александром Пајићем и сарадницима. Састанку су, у име 25 прогнаничких породица, присуствовали Денис Каламбур, Далиборка Марковић, Владимир Мићић и Стево Раишић, као и Миодраг Линта.

Главна тема састанка је била цијена откупа станова. Породице оправдано траже да основа за откуп станова буде просјечна цијена стана по м² у другој зони иако се зграда формално налази у првој зони.

Линта је упознао градоначелника Пајића да су породице више од пет година дуже чекале да се уселе у станове због споре изградње зграде. Такође, породице су при уселењу затекле многе недостатке које су саме отклониле плаћајући од 300.000 до 800.000 динара.

Градоначелник Пајић је рекао да није могуће да се мијења одлука о зонама, нити да се мијења назив улице.

Међутим, он је показао добру вољу ако постоји други начин. Линта је рекао да ће га упознати за позитивним примјерима општина Пожега и Озаци везано за смањење цијене откупа.

Представници прогнаничких породица упознали су Градоначелника са низом проблема везано за расвјету, псе луталице, кошење траве, тротоар и рјешавање питања смећа и отпада у близини зграде.

Линта је након састанка посјетио 25 породица у Улици Зеке Буљубашића 46 и упознао их са садржајем разговора са градоначелником Пајићем и разговарао о другим проблемима.

Поред тога, Линта је разговарао са 7-8 прогнаничких породица које живе, поред зграде, у шест двојних кућа односно у 12 станова. Ради се о породицама које су дио 1.200 прогнаничких и других породица у 50-ак општина и градова чији су станови изграђени у оквиру пројекта *Социјално становање у заштићеним условима*. Линта је наведене породице упознао да се бори да добију право откупа станова.

Станари у Камендину траже заштиту од Рома

Народни посланик Миодраг Линта посјетио је у четвртак 5. септембра станаре, на њихов позив, који живе у земуномском насељу Камендин, улица Душана Мађарчића Корчагина други дио, од 2 до 20. Састанак је одржан у заједничкој просторији зграде. Огорчени и гњевни станари, међу којима има значајан број прогнаних Срба, су упознали Линту са бројним примјерима који потврђују чињеницу да група агресивних Рома на најгрубљи начин нарушава јавни ред и мир и директно угрожава њихову безбједност.

Због свега наведеног станари живе у страху и плаше се одмазде у случају давања изјава када дође полицијска патрола по анонимној пријави. Из разговора са станарима може се јасно закључити да полиција није осигурала јавни ред и мир и безбједност грађана у дијелу насеља Камендин. Станари су рекли да анонимно зову полицијско одјељење у Земун пољу, али да то досада није имало никакав позитиван резултат.

Сви присутни станари си истакли да би једино право рјешење било да се успостави сталан полицијски пункт у заједнич-

ким просторијама у улазу 20 гдје би полицијски службеници боравили 24 часа дневно. Стално присуство полиције један је од кључних предуслова да се грађанима гарантује јавни ред и мир и безбједност.

Линта је рекао да ће упутити писма министру унутрашњих послова Ивици Дачићу и градоначелнику Александру Шапићу са захтјевом да приме делегацију уплашених и огорчених станара из Камендина како би се коначно успоставио јавни ред и мир и безбједност свих грађана без обзира на националну припадност.

» На молбу народног посланика Миодрага Линте, и уз сагласност кабинета министра унутрашњих послова Ивице Дачића, у сриједу 25. септембра одржан је састанак у Полицијској станици Земун на тему безбједности станара у земуномском насељу Камендин 2. Састанку су присуствовали представници станара из Улице Душана Мађарчића Корчагина други дио, улази од 2 до 20, професионални управник, као и Миодраг Линта. Они су упознали присутне полицијске функционере са низом чињеница који се тичу константног кршења јавног реда и мира и угрожавања њихове безбједности од стране групе агресивних Рома. Начелник Полицијске управе Земун је рекао да ће упознати кабинет министра унутрашњих послова Ивице Дачића са захтјевом Линте и свих станара да се отвори сталан полицијски пункт.

ОДУГОВЛАЧИ СЕ ПРОЦЕС ПРЕД СУДОМ БИХ У ПРЕДМЕТУ АТИФ ДУДАКОВИЋ И ДРУГИЗА УБИСТВО ВИШЕ ОД 300 СРБА ИЗ Б. ПЕТРОВЦА, КЉУЧА, Б. КРУПЕ И САНСКОГ МОСТА

Од 14. септембра 1995. године до краја 1995. године припадници Петог корпуса тзв. Армије БиХ починили су масовне и монструозне злочине над српским заробљеницима и цивилима у Босанском Петровцу, Кључу, Босанској Крупи и Санском Мосту за које до данас нико није осуђен истиче председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта. У злочиначким акцијама *Маестрал* и *Сана 95* муслиманске снаге су протјерале српски народ са својих вјековних огњишта, а они који су остали или заробљени су погубљени.

Суђење команданту Петог корпуса тзв. Армије БиХ Атифу Дудаковићу и групи од 16 бивших припадника тог корпуса почело је још априла 2019. године. Тужилаштво их терети за планско учествовање у удруженом злочиначком подухвату с циљем прогона Срба у општинама Босански Петровац, Босанска Крупа, Кључ и Сански Мост у другој половини 1995. године. Оптужницом се терете за убиства више од 300 Срба, од којих су већина цивили, углавном старије доби, уништавања 38 цркава и других вјерских објеката.

Прошло је више од пет година од судског процеса Атифу Дудаковићу и другима, а још увијек нема осуђујуће пресуде за масовне злочине над српским народом. Рочишта се често одгађају из разних разлога с циљем да се одуговлачи судски процес и да Дудаковић не буде осуђен за злочине над Србима. Неприхватљиво да нико не одговара за српске жртве на подручју општина Босански Петровац, Босанска Крупа, Кључ и Сански Мост јер постоји видео материјал, изјаве свједока, записи и бројни други докази који јасно говоре о масовним и планским злочинима Петог корпуса тзв. Армије БиХ под командом Атифа Дудаковића.

За злочине над Србима у зеничкој регији, тузланској регији, Подрињу, Возући и Озрену и бројним другим стратиштима нису ни формиран предмет нити су подигнуте оптужнице, а камоли да је неко одговарао. Све то потврђује да је Суд БиХ политички и у функцији бошњачке политике, а да циљ није право и правда.

ЛИНТА ОСУДИО СКРНАВЉЕЊЕ СПОМЕНИКА ЧЕТВОРИЦИ СРБА КОД САНСКОГ МОСТА И ПРАВОСЛАВНОГ ГРОБЉА КОД КЉУЧА; СРБИЈА ДА ПОМОГНЕ ОБНОВУ

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцјењује да скрнављење споменика посвећеног четворици Срба мученика које су Турци набили на колац 1835. године у селу Липник код Санског Моста и скрнављење православног гробља на Пламеницама код Кључа представљају наставак учесталих вандалских чинова екстремних Бошњака с циљем да се застраше Срби и да им се пошаље порука да нису добродошли у Сански Мост и Кључ и да се присиле на иселјавање.

Преостали Срби су узнемирани и осјећају се несигурно јер их не штите надлежне институције. Међународни представници и Сарајево треба да осуде планско скрнављење и рушење српских споменика и гробља и да се заузму за хапшење и кажњавање оних који угрожавају опстанак преосталих Срба. Потпуно је јасно да екстремне снаге у бошњачком народу желе да уклоне сваки траг и свако присуство Срба на овим просторима.

Србија треба да активно помогне да се обнови српско културно и вјерско наслеђе у Федерацији БиХ односно да се обнове срушени и оштећени споменици и спомен обиљежја који су подигнути за страдале српске цивиле, погинуле и убијене борце, значајне личности и догађаје из српске историје, као и да се обнове православне капеле, цркве и манастири и православна гробља. На тај начин Србија ће на конкретан начин допринијети очувању идентитета и вишевјековног присуства Срба на овим просторима.

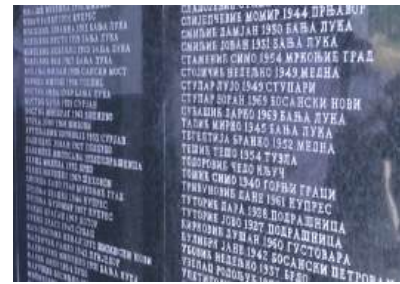
ИЗ 13 ОПШТИНА ЗАПАДНЕ КРАЈИНЕ ПРОТЈЕРАНО ЈЕ 150.000 СРБА И УБИЈЕНО 2.014 СРБА

Тужилаштво у Београду да подигне оптужнице за ратне злочине у 13 општина западне Крајине

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта истиче да су муслиманске и хрватске снаге у лето и јесен 1995. прогнале више од 150.000 Срба, а убиле најмање 2.014 Срба, од чега 753 цивила на подручју 13 општина западне Крајине. Ради се о четири злочиначке акције Хрватске војске, ХВО и тзв. Армије БиХ: *Љетио 95*, *Маестрал*, *Јужни пошез* и *Сана 95* које су трајале од краја јула 1995. године до 10. октобра 1995. године. У питању је једно од највећих етничких чишћења у Европи последице Другог свјетског рата и по својим посљедицама једнако је трагично као и велики злочин који је почињен над Србима у Олуји.

У злочиначкој акцији *Маестрал* која је трајала од 8. септембра до 17. септембра 1995. године удружене муслиманске и хрватске снаге су протјерале српски народ и починиле масовне злочине над Србима на подручју осам западнокрајинских општина (српска општина Бишаћ, Доњи Вакуф, Шипово, Дрвар, Јајце, Петровац, Кључ и Крупа на Врбасу). Хрватске снаге су крајем јула 1995. године освојиле Грахово и Гламоч, а 9. октобра 1995. године Мркоњић Град. Муслиманске снаге су 10. октобра 1995. године освојиле Сански Мост.

Линта истиче да је на подручју запад-

не Крајине регистровано 13 логора и 21 масовна гробница од које су највеће у Мркоњић Граду (убијен 181 српски борац и цивил) и у мјесту Камен код Гламоча (убијено 108 српских бораца и цивила). Поред тога, један од најмонструознијих злочина десио се у мјесту Бравнице код Јајца 13. септембра 1995. године када су припадници Хрватске војске убили 81 српског цивила, углавном жена, дјеце и старца. Трагична је чињеница што још нико није одговарао за масовне и свирепе злочине над Србима у 13 западнокрајинских општина иако су познати налогодавци и починиоци.

Током и након агресије извршена је организована пљачка српских кућа, станова, школа и фабрика и систематско уништавање српске имовине и комуналне инфраструктуре.

Линта још једном позива Тужилаштво за ратне злочине у Београду да покрене истраге и подигне оптужнице за масовне злочине над Србима у 13 западнокрајинских општина.

Линта поново тражи да Србија оснује Меморијални центар српских жртава на простору бивше Југославије. Циљеви Меморијалног центра треба да буду, између осталог, о страдању нашег народа у домаћој и међународној јавности, попис страдалих Срба, попис страстишта гдје су убијани српски цивили и ратни заробљеници и чување трајног сјећања на српске жртве.

Линта апелује на Владу Србије да у далеко већој мјери помогне преосталим Србима у западној Крајини јер се налазе у тешкој ситуацији. Потребно је предузети конкретне мјере и активности везано за обнову путне инфраструктуре и кућа, рјешавање питања струје и воде, побољшање здравствене заштите, обезбјеђивање школовања српске дјеце на српском језику и пројекте у области пољопривреде, сточарства, занатства и отварање малих погона.

Дан сјећања на страдање и прогон српског народа са подручја 13 западнокрајинских општина обиљежава се сваког 13. септембра у насељу Банстол на Фрушкој гори.

Возућа је мјесто стравичног страдања и завршни чин етничког чишћења Срба са подручја зеничке регије

Возућа је мјесто стравичног страдања Срба у Одбрамбено-отаџбинском рату и завршни чин етничког чишћења српског народа са подручја зеничке регије које је започето 1992. године истиче председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта.

Срби су масовно и плански страдали од 10. до 24. септембра 1995. године, када је спаљено 30 српских села, протјерано 1.920 српских породица са 7.680 чланова и убијено 459 бораца Војске Републике Српске и цивила из Возуће, долине ријеке Криваје и јужног дијела Озрена.

Ово је подручје гдје су почињени садистички злочини над српским становништвом од стране припадника одреда *Ел муцахедин* који је Алија Изетбеговић довео из иностранства. Муцахедини су заробљеницима одсијецали главе које су други морали џеливати, затим су им кидали удове, мучени су струјом и на разне друге монструозне начине.

Србија треба да води активну борбу за истину о страдању нашег народа и против лажних митова о Србима као агресорима, злочинцима и геноцидашима. Српски народ је у својој историји водио искључиво одбрамбене и ослободилачке ратове и над којим је почињен геноцид у Првом и Другом свјетском рату и масовни злочини и брутално и сурово етничко чишћење деведесетих година прошлог вијека на подручју бивше Југославије.

Србија да покрене процес за масовни злочин над 81 српским цивилом у селу Бравнице

Никада не смијемо заборавити монструозни и масовни злочин над 81 српским цивилом у селу Бравнице код Јајца који је почињен прије 29 година поручује председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта. Припадници Хрватске војске су 13. септембра 1995. године сачекали у засједи избјегличку колону српских цивила који су били у аутобусу и запрежним колима и почели их убијати золама, гранатама и аутоматским оружјем.

У питању су углавном били дјеца, жене и старци који су се повлачили из правца Доњег Вакуфа ка Бањалуци. Хрватски војници су у једном дану убили најмање 81 српског цивила, међу којима чак осморо дјеце. Најмлађа жртва је био дјечак од три године, а најстарија жртва је имала преко 90 година. За злочин у Бравницима нико није одговарао.

Линта наводи да се за стравични злочин сумњиче припадници 4. гардијске бригаде Хрватске војске чији је командант био бивши министар одбране генерал Дамир Крстичевић, као и већи број хрватских официра и војника. У овом случају, као и у многим другим када су у питању убијени Срби, Тужилаштво Хрватске није ништа учинило да покрене кривични поступак и подигне оптужнице.

Хрватска одбија да процесуира припаднике Хрватске војске који су извршили агресију на Републику Српску и починили стравичне злочине над недужним српским цивилима.

Линта поново тражи да српско Тужилаштво за ратне злочине отвори истрагу и подигне оптужницу за један од највећих злочина над Србима у БиХ.

За ликвидацију 10 цивила у селу Вариводе ни послје 29 година нико није одговарао

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта истиче да за ликвидацију 10 српских цивила у селу Вариводе код Книна ни послје 29 година нико није одговарао. У Вариводама су 28. септембра 1995. године, готово два мјесеца од злочиначке акције Олуја, погубљени недужни људи чија је просјечна старост била 67 година само зато што су били Срби.

Важно је нагласити да на том подручју није било ратних дејстава. Прошле су скоро три деценије од кукавичког злочина, а хрватско правосуђе није чак ни подигло оптужницу, а камоли донијело осуђујућу пресуду за припаднике хрватске војске и полиције који су наредили и починили свирепу убиство српских цивила у Вариводама.

Никада заборавити 7 погубљених српских цивила у Мирловић Пољу

Никада нећемо заборавити седам српских цивила у Мирловић Пољу код Дрниша који су погубљени прије 31 годину, поручује председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта.

Жртве су биле старости од 55 до 86 година, а једна особа је теже рањена.

Злочин је 6. септембра 1993. године починила Девета бојна Рафаел Бобан која је добила име по једном од команданата Црне легије из времена НДХ. Девета бојна је била у саставу 114. бригаде Хрватске војске, а њом је командовао следбеник усташког покрета Марко Скејо. У вријеме злочина то подручје је било под заштитом УНПРОФОР-а који није ништа учинио да заштити српске цивиле.

За наведени злочин, као и за многе друге зло-

Такође нико није одговарао ни за многе друге злочине над српским цивилима у околним селима (Голубић, Гошић, Плавно, Отон, Мокро Поље, Уздоље, Жагровић и др.).

Мали број Срба је остао код својих кућа само зато што су повјеровали обећању ратног злочинца Фрање Туђмана да свима који нису „окрвављени руке“ гарантује безбједност. Због тога су платили главом.

Линта тражи да Тужилаштво за ратне злочине у Београду коначно покрене истрагу и подигне оптужницу за ужасан злочин над српским цивилима у Вариводама и у низу других села и мјеста, као и над ратним заробљеницима, које су починили припадници хрватске војске и полиције током и послје злочиначке акције Олуја.

чине које су починили припадници хрватских војних, паравојних и полицијских снага, још увијек нико није одговарао. Тужилаштво за ратне злочине Србије готово ништа не чини да се процесуирају одговорни за масовне злочине над нашим народом на подручју данашње Хрватске и БиХ, односно не покреће истраге нити подиже оптужнице.

Линта тражи да Србија оснује Меморијални центар српских жртава на простору бивше Југославије. Циљеви Меморијалног центра треба да буду, између осталог, о страдању нашег народа у домаћој и међународној јавности, попис страдалих Срба, попис стратишта гдје су убијани српски цивили и ратни заробљеници и чување трајног сјећања на српске жртве.

Усташки симболи на православној цркви у Петрињи представљају континуитет мржње према Србима

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцјењује да најновији усташки симболи на православној Цркви Светог Спиридона Чудотворца и на управној згради Црквене православне општине у Петрињи представљају континуитет ширења мржње према Србима од доласка Фрање Туђмана на власт 1990. године до данас. То потврђује, између осталог, и чињеница да је споменута црква у центру Петриње по седми пут била на мети хрватских шовиниста од почетка изградње 2019. године. Такође, постоје бројни примјери исписивања усташких и нацистичких симбола на другим православним црквама, парохијским домовима, на улазима у православна гробља, као и на зидовима зграда, школа и на многим другим мјестима на подручју читаве Хрватске.

Линта сматра да је апсолутно нетачна изјава градоначелнице Петриње Магдалене Комес да је у питању вандализам. У Хрватској је у питању раширен и растући број злочина из мржње против малобројних Срба с циљем да им се пошаље злочиначка порука да се иселе или ће доживјети ликвидације и протјеривање као за вријеме грађанског рата 1991–1995. године.

Поред тога, госпођа Комес није осудила као намјерну провокацију да су непозната лица на кров управне зграде Црквене православне општине ставила хрватску заставу нити је донијела одлуку да се застала скине.

Потпуно је јасно да полиција ни овај пут не-

ће пронаћи налогодавце и починиоце најновијег злочина из мржње нити ће исти бити најоштрије кажњени у складу са одредбама кривичног закона. Разлог је чињеница да власт у Хрватској прећутно или отворено подржава екстремне проусташке снаге који хоће да се обрачунају са преосталим Србима и да униште или отму све што је српско, као и да пошаљу поруку прогнаним и другим Србима да не долазе у Хрватску.

Бројне чињенице потврђују да је усташтво раширено у свим сферама друштва и у великој мјери легализовано. То, између осталог, потврђује масовна и некажњена употреба главних усташких симбола тј. усташко слово „У“, усташки поздрав „За дом спремни“, усташки грб који почиње са првим бијелим пољем и усташки узвик „Убиј Србина“ али и многих других.

Такође, Савјет за суочавање са прошлошћу хрватске Владе је 2018. године донио антицивизацијску препоруку да се усташки поздрав „За дом спремни“ може користити у одређеним ситуацијама од стране Удружења ветерана ХОС-а, који његују и промовишу геноцидну НДХ.

Поред тога, Високи прекршајни суд у Загребу је 2020. године донио срамну, али очекивану одлуку да употреба усташког поздрава „За дом спремни“ у пјесми једног од главних промотера усташтва пјевача Марка Перковића Томпсона није чак ни прекршај против јавног реда и мира, а камоли злочин из мржње.

ПОСЛАНИК У ХРВАТСКОМ САБОРУ ДУШАН ТРИВУНЧИЋ ИЗ ЈАСЕНОВЦА ЛИКВИДИРАН ПРИЈЕ 33 ГОДИНЕ; ТУЖИЛАШТВО У БЕОГРАДУ ДА ПОКРЕНЕ ПОСТУПАК

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта истиче да српско Тужилаштво за ратне злочине годинама не реагује на свирепу ликвидацију посланика у Хрватском сабору Душана Тривунчића које се десило прије 33 године. Душан Тривунчић био је угледни Србин из Јасеновца који је био цијењен и поштован у локалној заједници и шире. На вишестраначким изборима у прољеће 1991. године изабран је за посланика са листе СКХ-СДП које је тада водио Ивица Рачан. Једини разлог због чега је убијен јесте што је био Србин. Циљ ликвидације Душана Тривунчића био је да се додатно застраше преостали Срби у Јасеновцу, Новској и шире и да им се пошаље злочиначка порука да им нема живота у Туђмановој Хрватској. Његово убиство је додатно продубило страх међу преосталим Србима и покренуло завршни талас присилног исељавања српског народа из наведених крајева. Према исповијести супруге и кћерке наоружана лица су одвела Душана Тривунчића из породичне куће у Јасеновцу 17. септембра 1991. године. Претресли су кућу тражећи оружје, ставили му лисице на руке и одвезли га у непознатом правцу. Сутрадан 18. септембра његово беживотно тијело пронађено је у шуми Зеленика поред ауто-пута Загреб–Београд. Према сазнањима до којих је дошла породица, Душана Тривунчића су одвели и ликвидирали припадници ХОС-а. На основу налаза о узроку и начину смрти јасно се може закључити да су га убице прво брутално мучиле, а затим су испалили у њега 7-8 хитаца. Мишљење љекара-вјештака је да је Душан Тривунчић умро насилном смрћу, а да су узрок смрти протријелне ране на грудном кошу и глави. Линта истиче да правосуђе у Хрватској није учинило ништа у претходних више од три деценије да се пронађу, ухапсе и адекватно казне налогодавци и починиоци овог монструозног злочина, као и многих других ратних злочина над Србима. Иако су познате околности, као и имена људи који су га одвели у бијелом комбију, Државно тужилаштво и даље није отворило званичну истрагу, а камоли подигло оптужницу за убиство Душана Тривунчића. Важно је нагласити да је Државно тужилаштво у Загребу, а раније у Сиску, систематски опструисало дуги низ година иницијативе и приједлоге чланова породице, као и информације о именима убица.

Многе чињенице јасно потврђују да хрватско правосуђе није независно, непристрасно и професионално већ је у функцији оправдања Туђманове ратне политике чији је циљ био стварање етнички чисте хрватске државе без или са што мање Срба. У Хрватској се убице Душана Тривунчића и многих других Срба слободно шећу, одају им се почаст на разне начине и додјелу висока одликовања, а страдали Срби се прешућују и ниподаштавају.

НАЈНОВИЈИ УСТАШКИ СИМБОЛИ НА ПРАВОСЛАВНОЈ ЦРКВИ У ПЕТРИЊИ ПРЕДСТАВЉАЈУ КОНТИНУИТЕТ МРЖЊЕ ПРЕМА СРБИМА

Најновији усташки симболи на православној цркви Светог Спиридона Чудотворца и на управној згради Црквене православне општине у Петрињи представљају континуитет ширења мржње према Србима од доласка Фрање Туђмана на власт 1990. године до данас, оцјењује председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта. То потврђује, између осталог, и чињеница да је споменута црква у центру Петриње по седми пут била на мети хрватских шовиниста од почетка изградње 2019. године. Такође, постоје бројни примјери исписивања усташких и нацистичких симбола на другим православним црквама, парохијским домовима, на улазима у православна гробља, као и на зидовима зграда, школа и на многим другим мјестима на подручју читаве Хрватске. Линта сматра да је апсолутно нетачна изјава Градоначелнице Петриње Магдалене Комес да је у питању вандализам. У Хрватској је у питању раширен и растући број злочина из мржње против малобројних Срба с циљем да им се пошаље злочиначка порука да се иселе или ће доживјети ликвидације и протјеривање као за вријеме грађанског рата 1991–1995. године. Поред тога, госпођа Комес није осудила као намјерну провокацију да су непозната лица на кров управне зграде Црквене православне општине ставила хрватску заставу нити је донијела одлуку да се застала скине.

Потпуно је јасно да полиција ни овај пут неће пронаћи налогодавце и починиоце најновијег злочина из мржње нити ће исти бити најоштрије кажњени у складу са одредбама кривичног закона. Разлог је чињеница да власт у Хрватској прећутно или отворено подржава екстремне проусташке снаге који хоће да се обрачунају са преосталим Србима и да униште или отму све што је српско, као и да пошаљу поруку прогнаним и другим Србима да не долазе у Хрватску.

Бројне чињенице потврђују да је усташтво раширено у свим сферама друштва и у великој мјери легализовано. То, између осталог, потврђује масовна и некажњена употреба главних усташких симбола тј. усташко слово „У“, усташки поздрав „За дом спремни“, усташки грб који почиње са првим бијелим пољем и усташки узвик „Убиј Србина“ али и многих других.

Такође, Савјет за суочавање са прошлошћу хрватске владе је 2018. године донио антицивизацијску препоруку да се усташки поздрав „За дом спремни“ може користити у одређеним ситуацијама од стране Удружења ветерана ХОС-а, који његују и промовишу геноцидну НДХ.

Поред тога, Високи прекршајни суд у Загребу је 2020. године донио срамну али очекивану одлуку да употреба усташког поздрава „За дом спремни“ у пјесми једног од главних промотера усташтва пјевача Марка Перковића Томпсона није чак ни прекршај против јавног реда и мира, а камоли злочин из мржње.

	СРПСКИ ФИЛОЗОФ И ПУБЛИЦИСТА, ДИРЕКТОР АРХИВА ВОЈВОДИНЕ (ВИДИ ФОТОГРАФИЈУ)		ВОБА КОЗАКА	ОСОБА КОЈА ПРИМА ДАР	ДОСТА ТАНАК, ВИТАК
	ЧЕЛИК				
	ДРЖАВНА ШУМА ЗА СЈЕЧУ				
	МОЧВАРА				
	ГРАД У ФЕДЕРАЦИЈИ БИХ, РОДНО МЈЕСТО СРПСКОГ ФИЛОЗОФА (ВИДИ ФОТОГРАФИЈУ)	ЛИТВ. КОШАР-КАШ ЗХЗ ПУКЕЛИС	СУД ГОМИЛЕ	ГЛУМИЦА МИЛИЋ	ДРУГИ, ОСТАЛИ
ОСТРВЦЕ КОД ХВАРА У ЈАДРАНУ					
РУШЕ-ВИНА				КЕЛВИН КК ИЗ БЕРЛИНА	ЦАРЕВ СИН
ЉЕКОВИТА БИЉКА, БРЪАНКА				ЦЕНТ ГРУПЕ ОД ДЕВЕТ ПЈЕВАЧА	
МЈЕСТО КОД СТАРЕ ПАЗОВЕ				ЛАКАТНИ ЗГЛОБ (АНАТ.) ИСТОК	
ГЛУМАЦ ПАЊИНО			ОДА-БИРАЊЕ ДНО ТИЈЕЛА		
АКТ, ПОСТУПАК, ДЈЕЛО				НЕДО-СТАЦИ ВОЛУМЕН	
САВЕЗНА ДРЖАВА У САД				ЕВЕН-ТУАЛНО ГЛУМАЦ МОНТАН	
ПОВЕЋИ ГУЉБАЈ ТЕЧНОСТИ				КОНЦИ ВОЛТ	
СРПСКО КОЛО	РАНИЈИ КОШАР-КАШ, МИЛЕНКО				

ПРЕЗЕНТЕ: надор, етат, бара, омен, јана, Галишкин, руина, К, аркиа, ц, Деч, улна, Ал, избор, чин, мане, Ајо- ва, ев, цуг, нити, Савовић.

Делегација Завичајног удружења Банијаца одала почаст страдалим Србима

Делегација Завичајног удружења Банијаца, потомака и пријатеља Баније из Београда почетком септембра је обишла Банију и дијелове Републике Српске. Том приликом одали су почаст цивилима и палим борцима и тако обиљежили страдање српског народа у рату 1991–1995.

Банијци су посјетили и положили вијенце на спомен-костур-

ници у Глини, присуствовали парастосу у Новом Граду, а у Туњици код Новог Града запалили свијеће и положили цвијеће за пострадале Србе.

Делегација је искористила прилику и да се сретне са представницима српске заједнице на Банији како би се упознали са актуелним проблемима који муче Банијце.

Изложба Тврђаве, куле и градови аутора Миливоја Миша Рупића

У склопу манифестације Дани европске баштине у култној београдској Галерији 73 на Бановом брду, 19. септембра 2024. године отворена је изложба *Тврђаве, куле и градови* аутора Миливоја Миша Рупића.

– Идеја да приредим изложбу јавила ми се на основу одлуке коју је кнез Александар Карађорђевић донио прије тачно 180 година, 1844. године, а на приједлог тадашњег министра Јована Стерије Поповића, да се донесе указ којим ће се забранити даље рушење тврђава, кула, градова, па и оних зидина из римског периода – рекао је Рупић.

Он је обишао и фотографисао многе тврђаве, куле и градове расуте широм Србије, упознао се са њиховом историјом и све то приказао на 24 панела на којима су се могле прочитати занимљивости о бројним грађевинама од Бача, преко Вршца, Петроварадина, Шапца, Калемегдана, Ваљева, Смедерева, Сталаћа, Крушевца, Ужица, Голупца, Манасије...

Поздрављајући окупљене који су дошли у великом броју директорка Галерије 73 Мирела Пудар је истакла да манифестација *Дани европске баштине у Београду* обиљежава јубилеј – 20 година постојања. Посебно се захвалила коор-

динаторки манифестације Нади Радосављевић Зец.

– Веома сам поносна што смо успјели да задржимо и одржимо ову манифестацију у којој афирмишемо бројне потенцијале које Чукарица као локална заједница има. Ова изложба аутора Миливоја Миша Рупића потврђује да Србија има своје културно наслеђе на које смо веома поносни – поручила је Мирела Пудар.

Част да отвори изложбу припала је Лидији Јовановић, предсједници Скупштине општине Чукарица.

– Тема овогодишње манифестације сјајна је прилика да још једном корачамо стазама историје, да упознамо и откривамо тајне нашег града и Србије и да нешто занимљиво научимо.

У програму је учествовао директор КЦ Чукарица глумац Миодраг Ракочевић који је казивао стихове пјесме *Соко траг* коју је, посебно за ову прилику, написао аутор изложбе Миливоје Мишо Рупић.

Свој наступ на виолини имала је и Дуња Лакић, даровита ученица ОШ *Јосиф Панчић*.

Овој изложби, између осталих, присуствовали су Јелена Милосављевић, Слађана Томић и Бранка Спаић Флегер из ГО Чукарица.

Банијци из Суботице прославили Малу Госпојину

У суботу 21. септембра 2024. ЗУ Банија из Суботице прославила је своју славу Мала Госпојина. Свечаност је одржана у ресторани *Спаршак* уз присуство бројних чланова удружења и гостију.

Славски обред обавио је свештеник Драган Стокин. Након резања славског колача изнесена је богата трпеза.

Присутнима се у име Градске управе Суботица обратио Срђан

Самарцић, помоћник градоначелника.

Гости су остали до касно у ноћ, а забављали су их Вања и Ђорђе Туропољац и крајишка група *Момци са Зрмање*.

ОТИШАО ЈЕ ПЈЕСНИК ЗДРАВКО КРСТАНОВИЋ, КОЈИ ЈЕ ТО ПОСТАО РОЂЕЊЕМ

Вратио се у „краљевство риба”

Здравко Крстановић је преминуо на болничком кревету у Универзитетском клиничком центру у Београду, већ годинама нарушеног здравља. Био је боем у пуном смислу ријечи. А остаће забиљежен као пјесник у исто тако пуном смислу ријечи.

Био је пјесник рођењем, каквих је мало.

На испраћају на Новом бежанијском гробљу је говорило троје његових пријатеља, директно, без папира, из душе, али бираним ријечима, достојних Здравку. И сва тројица су то потврдили.

Отишао је финансијски сиромашан (пензија му је износила мање од трошкова становања) велики пјесник, прозаиста, новинар, легендарни уредник книнског часописа *Српска зора*, строги антологичар, сакупљач народног блага.

Обилазио је, посљедњих деценија, београдске бувљаке и пијачне „кантуне” на Каленићу и код Цветка, у Панчеву и иним мјестима, трагајући за књигама и проналазио оне вриједне, али и које неком нису требале. Тако је створио вриједну кућну библиотеку. Написао је вјероватно једину књигу о искуствима трагања на бувљацима на српском језику, можда и на ширим географским подручјима од нашег. Такве теме су изузетно ријетке и у свјетском оквиру.

Здравкову збирку књига, односно библиотеку, треба сачувати. Та кућна библиотека је велико културно благо и не би смјело да се деси да нестане у неком контејнеру или се неке од књига врате на бувље пијаче. Није довољно јасно да ли ће завршити као фондација у једној од општинских београдских библиотека, како се чуло у првим данима послје Здравкове смрти.

Здравко Крстановић је из заборав извукао, између осталих, Павла Соларића и Лују Војновића и написао монографије о њима. Само да је то учинио било би доста за један живот.

Рођен је 1950. у рударском мјесту Сиверић, у општини Дрниш. Крстановић су старином из оближњег Далматинског Косова, а из те породице је раније било неколико свештеника и учитеља, чак и двије учитељице што је, у Сјеверној Далмацији, прије Другог свјетског рата, била ријеткост. Прва два разреда гимназије похађао је у Книну.

Једна од првих пјесама штампана му је у спомен књизи – *Алманах книнске гимназије*. Гимназију је наставио у Сплиту.

Књижани су га својатали, као и он њих. У редакцији *Полишике експрес*, гдје се скрасио кад су он и његова супруга Соња протјерани из Сплита на самом почетку деведесетих година (септембра 1991), кад би о њему говорили опис би био: мирни човек из Книна.

Дипломирао је југословенске језике и књижевност на Филозофском факултету у Загребу, гдје је студирао у вријеме Маспока на почетку седамдесетих и био међу ријетким Србима који су у јавним полемикама бранили право свог народа не само на име језика већ су и афирмисали књижевности и усменог стваралаштва написано на том језику, и на национално уважавање. Полемисао је он, тада још студент с хрватским академиком Далибором Бровићем и написао:

„Књижевни језик српског народа у Хр-

ватској потврђивао се вјекovima на овом тлу у црквеним списима, српским часописима, новинама, зборницима и научним публикацијама, те у књигама писаца и научника. Афирмирао се у пјесништву и прози (поменућу само 18. и 19. вијек) Орфелина, Грујића, Пуцића, Боројевића, Сундечића, Угјешинића Острожинског, Мркаља, Матавуља и других. Жива издавачка дјелатност никада се није угасила: постојале су српске штампарии и излазиле часописи и неђељници (углавном ћирилицом) којима се вриједност не може негирати: Српско-далматински магазин, Српска зора, Дубровник, Срђ, Српски глас, Невен, Магазин сјеверне Далмације (уређивао га Владан Десница), Српска ријеч и др. Нико озбиљан не може тврдити да је језик ових часописа и новина хрватски или да је нпр. Никанор Грујић (писао еквицом) створио дјела на хрватском језику. Никаком акробатиком не може се оповрћи истина: српски народ у Хрватској имао је и има свој српскохрватски или краће српски књижевни језик, који се кроз традицију непрестано потврђивао. Тај језик био је и остао једнак језику српског народа у Србији. Реализује се обема изговорима српског књижевног језика: ијекавским и екавским”.

У Сплиту је, послје дипломирања, радио као уредник књижевних часописа и сарадник угледне *Слободне Далмације* и *Недељне Далмације*. Написао је монодраму *Човик на свишћу* и књигу (либар) о Миљенку Смоји. Њих двојица су се међусобно изузетно уважавали.

Објавио је у Загребу и касније у Београду, књиге пјесама: *Кнежевина риба*, *Кућа*, *Словои од воде*, *Динамиш*, *Обрнуши мајстор*, *Друге џланине*, *Дисање*, *Пјесме на друму*, *Изабране пјесме*, *Исус Христ у њољу*, *Рукопис из росе*, *Ускоро*, *свиће*, и *Соба без оилегада*, као и збирку лирских записа *Књига од сна и јаве*.

Аутор је књиге ратне прозе *Приче из Хада*, монодраме *Човик на свишћу*, *кај на лисћу*, ТВ драме *Старац* и сценарија за кратки играни филм *Рајски врш*.

Приредио је Еротске народне пјесме, Антологију српске народне поезије *Злашћина џјена од мора*, Дубровачке елџије Луја Војновића, Гозбу Павла Соларића и Антологију српског пјесништва од Барање до Боке Которске *Чудесни кладенац*.

Преминуо је 2. септембра 2024.

Након пет дана је отишао у своју Кнежевину риба, о чему је педесет година раније пјевао:

...Падају свемири у наше стјанице
Још увијек сами ми слушимо само
Но и што је достја јер смо без иранице.
Макар зајшочени џако мало знамо...

ДАНКО ПЕРИЋ

БИЛЕЋА: Радомиру Уљаревићу и Драгану Лакићевићу уручена награда Светозар Ђоровић

Књижевна награда *Светозар Ђоровић* за Ову годину уручена је у Билећи књижевницима Радомиру Уљаревићу и Драгану Лакићевићу у оквиру 25. *Ђоровићевих сусреша џисаца*. Уљаревић је награду добио за књигу *Међустјаница* која је објављена прошле године, а Лакићевић за књигу *Љубавни рејстисар*, објављену ове године, уз образложење жирија да су та двојица аутора аутентични сљедбеници српске књижевности која се темељи и траје од усмене народне приповијетке.

Предсједник жирија Горан Максимовић истакао је да је ријеч о књигама које на необичан начин приказују у приповједачкој форми савремени живот и све наде, стрепње, патње и илузије човјека нашега времена, преноси Срна.

Он је додао да је у оба случаја ријеч и о књигама које његују кратку приповједачку форму тако да ће публика бити у прилици да на брз, ефикасан и садржајан начин прочита и једну и другу књигу.

Професор Милош Ковачевић указао је на значај часописа *Нова зора* који се традиционално промовише у оквиру *Ђоровићевих сусреша џисаца*, а који је настао прије 20 година.

Он је навео да је у 82 издата броја *Нове зоре* за ових 20 година објављено око

5.000 радова, у чијој је изради учествовало више од 1.500 најзначајнијих аутора из области културе.

Ковачевић је додао да је потребна подршка за наставак издавања тог часописа.

Стручни жири за додјелу овогодишње познате књижевне награде *Светозар Ђоровић*, осим Максимовића, чинили су и Марко Паовица и Душко Певуља.

У оквиру манифестације *Ђоровићевих сусреша џисаца* у Билећи је одржан и округли сто посвећен књижевном дјелу Јована Радуловића, а отворена је и ретроспективна изложба радова Ликовне колоније Гацко – Клиње у галерији билећке *Просвјетше*.

У оквиру програма промовисана су *Просвјетшина* издања Зборника и часописа *Нова зора* у Парохијском дому манастира Петра Зимоњића у Данићима у Гацку.

ГАЦКО: Награда Владимир Ђоровић за животно дјело академику Богумилу Храбаку

У Гацку је одржан 26. Научни скуп историчара на коме је жири за додјелу награде *Владимир Ђоровић* у саставу Жарко Лековић, Радмило Пекић и Боривоје Милошевић, једногласно одлучио да ово признање за 2024. годину постхумно буде додијељено академику Богумилу Храбаку, за животно дјело. Еминентне историчаре и научне раднике најприје је поздравио гатачки парох Саша Којовић, начелник општине Гацко Огњен Миљинковић, а потом и предсједник Општинског одбора *Просвјетше* Алексције Гргур.

Историчар, универзитетски професор, научни радник Богумил Храбак радио је на Филозофском факултету у Београду, Војноисторијском институту, Институту друштвених наука, Филозофском факултету у Приштини, Новом Саду, Никшићу, Бањалуци и Косовској Митровици. Његова библиотека броји више од 600 наслова.

– Истраживао је архивску и другу документарну грађу као и одговарајућу литературу и своја изучавања различитих тема уподобио са захтјевима модерне науке и друштва – нагласио је образлажући одлуку жирија др Радмило Пекић.

У име Матице српске и Филозофског факултета награду умјесто упокојеног професора примио је генерални секретар Матице српске проф. др Милан Мицић, а уручио му је предсједник ОО *Просвјетше* проф. Алексције Гргур.

– Академик Богумил Храбак био је разноврстан историчар, човјек који је писао богато и занимљиво – истакао је проф. Мицић.

Научни скуп историчара, на тему *Знаменишти Херцеговци кроз историју* настањен је излагањем реферата које су при-

» Умјесто упокојеног професора награду је примио др Милан Мицић из Матице српске

премили еминентни историчари из БиХ, Србије и Црне Горе.

Милан Мицић, секретар Матице српске говорио је о српским добровољцима из Херцеговине који су се између два свјетска рата колонизовали у Банат, Бачку, Срем, Барању и Славонију. На основу познате литературе и архивске грађе др Мицић је приказао животне судбине херцеговачког човјека на панонским просторима.

Проф. др Будимир Алексић је, у свом реферату, представио лик сакупљача и записивача српских гусларско-десетерачких пјесама, Херцеговца Андрије Лубурића, који свакако спада у плејаду знаменитих културних дјелатника, али и неправедно заборављених књижевних посленика.

Петар Милошевић, кустос историчар Музеја Херцеговине у Требињу своје излагање је посветио Герасиму Јовановићу /1848–1926/, архимандриту и дугогодишњем игуману манастира Дужи.

Реферате су презентовали и др Радивој Радић и Раденко Шћекић као и млади историчари Немања Вујић и Лазар Радан.

Одржани 11. Завичајни дани у Суботици

Свечаном академијом у Великој вијећници Градске куће 3. септембра отворени су 11. Завичајни дани. Манифестацију је свечано отворио градоначелник Суботице Стеван Бакић.

– Изузетна ми је част што сам са вама, јер свако окупљање мога народа за мене представља један посебан осјећај. Улазимо у другу деценију трајања ове за нас врло значајне манифестације коју Савез српских удружења организује трудећи се да програм из године у годину буде све садржајнији. На тај начин се, као што знате, успоставља континуитет оваквих сусрета и дружења који у великој мјери доприносе представљању и његовању културе и правих вриједности не само српског, него и свих других народа и националних заједница који живе у вишенационалној средини као што је Суботица – нагласио је Стеван Бакић.

Према његовим ријечима у дјело је преточена идеја да се успомене, прошлост и обиљежја завичаја отргну од заборава и да се истовремено, афирмише његовање различитости и толеранције.

– Богата културна материјална и нематеријална баштина много пута је била на удару са свих страна, и данас желе да је присвоје они који никада нису имали сопствену. Свједоци смо тих покушаја на Косову и Метохији, али одољећемо у свим настојањима да сачувамо културу, обичаје и традицију како наших људи у јужној српској покрајини, као што су је сачували они који су на ове просторе долазили почетком деведесетих година прошлог вијека из ратом захваћених подручја бивше Југославије, као и наши сународници који

су остали на својим огњиштима у државама из региона – истакао је Стеван Бакић.

Навео је да суботичка локална самоуправа пружа подршку свим удружењима у Суботици која својим активностима желе да очувају традицију, обичаје и културу свог завичаја, јачају везе са родним крајем, али и дају што је могуће већи допринос развоју и афирмацији Суботице.

– Завичајни дани нису само фолклорна и умјетничка манифестација. Овакву манифестацију би требао да има сваки град у Србији, Црној Гори и Републици Српској, јер је завичај мјесто одакле потичемо и одакле носимо нашу културу, духовност, светосавље, Видовдан... Све то је обједињено под једним кровом који се зове завичај.

Присутнима се на свечаном отварању 11. Завичајних дана обратио и шеф Представништва Републике Српске у Србији Млађен Цицковић.

– Овакви сусрети на најбољи начин чу-

вају нашу културу, традицију и показују како и на који начин треба држати везу са својим завичајем, како тај свој завичај промовисати у срединама у којима сте се трајно определили да живите и како у тим срединама да дате пун допринос. Свима нама најважнији је рад на очувању нашег идентитета, традиције, обичаја, српског језика, наше ћирилице и наше вјере православне, јер само такви ћемо сигурно знати на најбољи начин да дефинишемо и све оно што је економски развој и бољитак. Посебно је важно да разумијемо да само јединствени и сабрани, само заједно сви можемо на најбољи начин допринијети нашем опстанку у тренутку кад су и Република Српска и Србија изложене великим притисцима и искушењима.

У име Савеза српских удружења Сјевернобачког округа Мирослав Каран поздравио је присутне и нагласио да су Завичајни дани манифестација којом се кроз разли-

чит програм жели приказати све оно понијето из свог завичаја у Суботицу.

– Нисмо могли да понесемо ништа друго до нашу културу, историју, традицију, наш језик и трудимо се да кроз ову нашу манифестацију Суботици поклонимо тај дио културе, јер је она као што сви знамо мултикултуралан град. Наш програм се заснива на очувању и његовању породице, нашег српског језика, културе, традиције, музике. Не можемо да будемо оно што нисмо зато је и програм у складу са тим – истакао је Мирослав Каран.

Мирослав Каран је додијелио Повелу за изузетан допринос развоју српске културе шефу Представништва Републике Српске у Србији Млађену Цицковићу, а плакете су додијелене Татјани Вукша Мандић и Драгани Ђупурдија.

Вече је почело извођењем химне *Боже ђравде* хора *Свети Роман Мелод*, а у пригодном културно-уметничком дијелу програма наступиле су младе умјетнице Маша Миловановић из Београда и Сања Ивановић из Крушевца.

Присутни су могли да уживају у бесједи књижевника, универзитетског професора и радио новинара Ратомира Ралета Дамјановића.

Поред чланова локалне самоуправе отварању су присуствовали и в.д. помоћник министра за борачка и социјална питања Душко Ђутило, изасланик премијера Вучевића, Сава Стамболија, замјеник покрајинског секретара за културу Јелена Добровић Бојановић, директор Фонда за избјегла и расељена лица Александар Ђедовац, народни посланик Милимир Вукадиновић и многи други. **ДРАГАНА БОКУН**

ХУМАНИТАРНИ КОНЦЕРТ ЗА ЦРКВУ НА КЕЛЕБИЈИ

У Великој вијећници Градске куће организован је хуманитарни концерт. Сакупљана су средства за завршетак изградње Храма Светог архиђакона Стефана на Келебији, чија је изградња започета 2002. године. Скуп је благословио протојереј Драган Стокин који је прије неколико мјесеци постављен за пароха у новоформираној парохији при Храму Светог првомученика и архиђакона Стефана на Келебији. Присутни су уживали у концерту, на позорници су се смјењивала многобројна талентована дјечаци изводећи духовне и патриотске пјесме. Наступали су: Дјечји хор *Доброљупци* из Пачира који води Весна Ивковић, предивна Милица Панић из Суботице, новоформиран Хор Српског друштва *Александар Невски* из Суботице, Мушка пјевачка група *Крајолик Лика*, Женска пјевачка група *Соколица* и солиста Невена Томић, КУД из Пригревице, Виолета Радић, Група *Златовез* Музичке школе Суботица и Женска пјевачка група *Цар Душан Силни* из Фекетића.

ТУРНИР У БОЊАЊУ

Последњег дана организован је турнир у боњању на Маковој седмици. Учествовало је девет екипа сачињених од чланица удружења Савеза. Побједник турнира је Завичајно удружење *Далмација* Суботица, друго мјесто припало је Завичајном удружењу *Лика* из Суботице, а трећепласирана екипа је Клуб досељених и прогнаних лица из Бачке Тополе. Домаћини су припремили ручак за све учеснике и госте, а пјесмом их је забављао Жика.

КОНФЕРЕНЦИЈА БЕБА И ДАН СПОРТА

Четвртак је био дан резервисан за малишане када је по 6. пут одржана Конференција беба и Фестивал спорта, који већ традиционално води српски писац и стваралац за дјецу Тоде Николетић. Најмлађи Суботичани су се такмичили у пузању, испијању флашице, њихови родитељу у мијењању пелена, а изабрана је и беба градоначелник.

Како је поручио предсједник Савеза српских удружења Сјевернобачког округа Мирослав Каран ово је промоција породице, правих вриједности, дјеце и омладине, спорта и здравог начина живота. За градоначелницу изабрана је двомјесечна Васја Веиновић, а за замјеника изабран је Андрија Лазић. У управљању градом помагаће им четворомјесечне Даница и Ђурђина Никутовић. Најбржа беба је Коста Кривокапић, децилитар млијека најбрже је испио Симон Гајић. Најтежа беба или беба херкул је Жељана, а мама Драгана је најбрже пресвукла бебу Дарију. Организатори су наградили и најмногодетнију породицу, награду је примила мајка четворо дјеце Сања Панчић.

КОНЦЕРТ ЈАНДРИНОГ ЈАТА, СИНОВА МАЊАЧЕИ ЕТНО ГРУПЕ ТРАГ

Гости Суботице били су СКД *Просвјета* пододбори Крњак и Вргиност који су у оном граду на сјеверу Војводине провели два дана, обишли знаменитости, Палић, а стигли су и да посјете новоотворени Аква парк на Палићу. У петак су наступили и гости из Вуковара Ансамбл народних игара СКД *Просвета* и КУД *Слога*. Поред њих наступили су КУД *Др Младен Стојановић* из Младенова, КУД *Бард* Србобран, СКЦ *Душан Силни* из Фекетића, КУД *Благоје Паровић* из Гајдобре, СКЦ *Вук Стефановић Караџић* из Бачке Тополе, ЖПГ *Чуваркуће* и МПГ *Славуји Баније*, КУД *Братство* Суботица, гуслар Ђорђе Павловић, КУД *Александрово* Суботица, КУД *Младост* Суботица, ЖПГ *Соколица* и МПГ *Крајолик Лика*.

Овом приликом Мирослав Каран је уручио Плакету Слободанки Рац Савић за значајан допринос и очување културног стваралаштва и подршку у раду Савеза српских удружења Сјевернобачког округа. Заједничка сарадња траје 11 година. У петак велики број људи окупио се на концерту завичајних група *Јандрино јато* и *Синови Мањаче*, док је субота била резервисана за етно групу *Траг*. Свечано је 11. Завичајне дане затворио предсједник Савеза Мирослав Каран. Он је рекао да се труде да припреме што разнолики програм како би сви суграђани уживали у манифестацији. – Овом манифестацијом желимо очувати завичај од заборава, нашу игру пјесму, културу и језик. Надам се да ћемо се још дуго овдје окупљати – рекао је Каран и захвалио се Градској управи на свесрдној помоћи, као и Покрајинском секретаријату за културу и Фонду за избјегла и расељена лица.

